OL “ VANGÉL DÈL SAN LUKA ”

KÖNTÂD SÖ LIBÈRAMÊNT DÈ Ü BÈRǴAMÂSK DÈL MCMXC

È PɈÈ DÈ IMPRÈSɈÛ DÈ LA SÒ IÑÒRANSA PÈRSUNÂL

2. PREÁMBOI
4. KO PRIM : OL BATESTA E 'L GEƧÛ
5. KO SEǴÓND : KOMAKÊ NAS GOÂN
10. KO TERS : KOMAKÊ NAS E KRES GEƧÛ
14. KO KɄART : A NÂƧARET E A KAFAREN
19. KO KɄ̈INT : A L’CAMA I SO PRIM AMÎS
22. KO SEST : I DUDES PO I BEÂC
26. KO (D’I) SET : KI KE L’Ê OL BATESTA
30. KO (D’I) OT : SOMNA – BORASKA – GAÎR
34. KO NÖV : MISɈÛ – PA E PES – TRASFIǴÜRASɈÛ
38. KO DES : MISɈÛ IN 72 – SAMARETÂ BU
42. KO ÖNDES : PADER NOST – GONA
47. KO DUDES : PROIDENSA – SPETÂ
50. KO TREDES : FIǴ – LEÂT – PORTA STRECA
53. KO KɄATORDES : BANKÊC – PREENTÎV
55. KO KɄ̈INDES : PEǴRA PERDIDA – SCEC LAATÎV E RAÑÎ DE PADER ISɈÔR
57. KO SEDES : FATÛR – SɈOR E POERÊT
60. KO DESSÊT : SKÂNDOI – FI DEL MOND
63. KO DEƧDÔT : SCEC – CEKO DE GEREK
67. KO DEƧNỖV : ƧAKÉ – BANKE – PALME
70. KO (V)INTE : IT – SET FRADEI ÖNA MOÉR
74. KO (V)INTǓ : MONEDINE – FI DEL MOND
76. KO (V)INTEDÛ : SENAKOL – ǴAL DE PɈERO
82. KO (V)INTETRÎ : PELÂT – KALVARE
87. KO (V)INTEKɄATER : A LA TOMBA – ASENSɈÛ
91. KUA A 'L “ VANGĚL DEL LUKA ” SEǴÓND ME

……………. istruzioni di lettura / manéra dè lèȥèl sö : ………………

a, b, d, f, l, m, n, p, r, s, t, v : lètre tüso "italiane" (come "italiano")

â = tònica; à : in voci imperative; ă = voci di verbo "avere"

b : a fine parola, pronùncia "p"

c : leggi sempre "c" come in "ci, ce" [*per "ca, chi, che" trovi*]

k, K : come in "ca, co, cu, chi, che"

d : a fine parola, pronùncia "t"

e : come "è" aperta/larga; ê = tònica o verbo "èssere"; è = in voci imperative

e : come "é" stretta; ĕ = tònica;

é = in voci imperative, o di verbo "èssere"; ĕ = in verbo "avere"

g, G : come in "gi, ge"; finale di parola leggi "c"

ɡ, Ɠ : come in "ga, go, gu, ghi, ghe"; finale di parola, leggi "k"

i : "i" di "istinti"; î = tònica; ĭ = voci di "avere"; ì = imperative

ɉ : come in "più, già, fiocco, media,…" mai tòniche *[così suona la "i" isolata davanti 'ă, ŏ, ĭ, ĕ, é, ê' (avere, èssere...) e parole iniziati con vocale]*

ł : come in "fòglio, vegliare, egli"

ñ, Ñ : come in "legna, maligno, ignorare"

o piena : come "ò", aperta, larga; ô = tònica; ò = voci imperative

o ridotta : come "ó", chiusa/stretta; ŏ = tònica; ŏ = voci di verbo "avere"

ö : come francese "eu/oeu"; ö̌ = tònica

ȥ : come in "esosi"… non "sospirata"; finale leggi "eSse"

u : come italiana "ugo, gufo, Perù" e francese "ou"; û = tònica

ʉ : come in "qui, sguardo, frequenza, seguire, quota"

ü : come in "würstel, e francese "u" netta; ǚ = tònica

ʉ̈ : "glissata" come "ʉ", mai tòniche – v : finale, leggi "f"

parole ordinariamente "piane", salvo accento tònico espresso

o' = ol ; a' = a 'l; de' = del; sö = sö ol; ko' = kon ol; é = vieni!; à/á = va'!

altri aiuti di lettura/dicitura in "pèr ol dumela è pasa : teoria" p. 77-91-96-102

PREÂMBOI DEL
<u>“ VANGĚL SEƓŎND OL LUKA ”</u>

Dapo ke ʑemô in tace i s’ê inʑiñâc a met ʑo in urden öna storɟa d’i laûr ke g’ê söcedîd e ke i me interesa a töc noter, isě kompâñ ke m’i ă köntâc sö kei ke de prensepe i n’n’ê stac testemone koi so ög... e dapo ke me so infurmâd me per be sö töt kʉat, infina d’i prim laûr... m’ê parîd a bel de skrien ʑo poa me be in fila öna traca, in manera ke m’pöde rendes könt kon buna reʑû del fondamět ke l’istâ sota kel k’i me fa imparâ amô a 'l de de 'nkö.

Oter ke me leʑî sö, dokâ, teñì semper a met ke me ke ve skrie ŏ mia est töc i laûr ke ve könte sö: ma ke perô ŏ est in faca skʉase töc kei k’i ă est i fati, ke i a köntâc sö per prim, me... e ke tace laûr i m’ê stac köntâc sö prope de lur de prima uʑ, e amô fresk de Senakol. Ñe pɟö ñe meno, êkola. Ma sul ke adês perô m’ă ülîd urdenâ impŏ be töt, niger sö bɟank.

Po teñì semper a met akâ ke töt kel ke g’ê adês de skriîd ʑo a l’ve ü tok dapo ol fato d’i fati: dapo k’i testemone i ă rekoñosîd ol Geʑû iv, dapo la so mort in kruʑ; e 'łura, e sul iłura, i ă kapîd tace laûr de prima, e sul ke 'łura i s’ê metîc dre a camâ “Siñûr” poa 'l Geʑû, mia pɟö sul ke 'l Ɠran Dio Sant, Pader indel cel. Ke prima i a camaa per nom “Geʑû” o “Maester”, o “Amîʑ” komâ lü lur, o “kapo” kei pɟö politek; po in tate d’otre manere de konfidensa e de respêt, ma neǧ̆ ñemô mia “ol Siñûr Geʑû, Geʑû ol Siñûr... ol nost Siñûr Geʑû Krist”. E me, dokâ, ŏ mia riteñîd de turnâ semper indrě e de sfrondâ ʑo ol rendikŏ̈nt, ma sě de lasâ skʉaʑe despertŏ̈t intrega l’amirasɟû e la venerasɟû per ol Geʑû... kompâñ ke l’ŏ rileada e 'mparada a sköla d’i so Apôstoi, d’i so parěc de lü, d’i so amiʑe e amîʑ, e 'nfina d’i so kuntrare, kei ke l’g’ĭa fac del be. Po l’ê natürâl, ma l’dige alistês: i nom, cêrtoʑa, i sarâ pɟö ñe itałâ ñe latî e men amô ebrě, ma metîc ʑo in bergamâsk: ke sedenô, preʑempe, per din adoma ü per töc... la Maria la g’ăvrês d’ês (a presapŏk) Mirɟam. A di la eritâ, ŏ lasâd istâ amô Pɟero, ʑemô trop fɟurîd; ke l’pöderês vês invece a “Peder”, pɟö iʑî a 'l latî e a “preda”.

E amô a ü laûr sul regordìs be semper, ke l'ê mia 'l meno. Me po, ke v'ŏ ultâd ke in bergamâsk kel leber lĕ, l'ŏ leƨîd sö in itałâ, ke ü falî me se ne 'ntende: ma, be deluntâ de ĭga kapîd det töt kel ke ŏ leƨîd sö... ve rekomande ak a oter de imparâ a leƨ sö ol original autentekâd e de fidâs po mia trop dela mea skritüra 'ndei pas pɟö kritek o defîcei; ke me ŏ fac i salc mortai a met mia ƨo dei laûr sensa sügo per me... ke so a pɟötôst materɟalôt; abekê, kon töc i me retŏk, me g'ŏ alistês l'ambisɟû de püdî ês teñîd, in vɟa de mâsima, "fedĕl". "Fedĕl", ne... in tât ke kon parole de 'nkö s'pöl vês fedei a öna storɟa de dumela añ indrĕ, skriida ƨo la prima olta ü melanövsentsinkʉantâñ fa: e 'nkö preƨempe, m's'ê a 'n fastöde a kapîs ƨemô adoma a parlâ de besôc e de lüv e de pastûr, ke a 'l me paîƨ; kompâñ se m'g'ès de parlaga a 'l san Luka... de kanû (de melgôt o de gʉe-ra), de cakolât, o de bombe inteligente e radar: per di sö ergŏt de in kors intât ke skrie, a i noste feste de Paskʉa 1999 (ma ƨă a i noste feste de Nedâl 1998, kon buna paƨ d'i ângei, 'ste añ: bombe krestɟane sö 'l ko de krestɟâ, sirkade o no). Perô kesto, pota, a l'völ mia di ke a kel tep lă g'ê mia söcedîd negŏt, ne, e ñe ke la kambɟerâ mai, êkola.

E oter. Siñûr…: àrda ƨo 'mpo te, sedenô ke m'se salva pɟö ön'otra olta!

E dokâ, kʉat a parole amô, preƨempe, teñì po a met be ke ge digerŏ "amîƨ" a i so amîƨ del Geƨû k'i ge 'ndaa dre e i vülia 'mparâ (de lü), po ge digerŏ "dom" a 'l "Tempɟo de Gerüƨalêm", "prec" a i "sacerdôc del dom de Gerüƨalêm" (mia kei k'i eñia 'nsă adoma oñe tat, d'i oter paîƨ e sitâ, a fa 'l so brao öfese), e "ka de dotrina" o "sala dutrina" a i "sinagoge": per parlâ kome maɟe, e miga a sköla.

Po g'ê a (o') "speret sant": e 'l Luka l'diƨia prope mia – kompâñ ke de noter bergamâsk inkŏ; a l'so mia de kʉat – o' "speret de diƨinfetâ o de fa sö la grapa"; ma noter inkŏ m'sa ñemô mia dil mei de isĕ: "l'intensɟû, 'l sentimênt, ol fɟat/respîr… de du k'i se baƨa sö de murûs", per proâ a spɟegâs kondü paragû, se ge rie almeno 'mpo a presapŏk; e per fa du: forsâk impŏ a kompâñ del lac d'öna mader.

KO PRIM : OL BATESTA E 'L GEƧÛ

Ol an kel d’i küindes del so reñ del Ceƨer Otavɟâ 'l Ɠusto (ol so neûd fɟölâd del Göło Ceser), ke a 'l goerno de la Gödea l’ĭa mandâd iłâ 'l Ponsɟo Pelât, e kapo in Ɠalelea l’éra ü Erôd, e ü so fradêl a l’éra kapo del’Etürea e Trakonĕteda, e ü tal Leƨaña kapo de Abilena; gran kapi d’i prec d’i ebrĕ ol (Go)An e 'l Kâefa, êkola: gösto 'n kel tep lĕ, ol Sant Siñûr a l’g’ă komandâd a 'l so scet del Ƨakarea, ol Goân, ke ɟura l’éra amô vɟa fo 'ndel deƨêrt... a l’g’ă komandâd de parlâ in meƨ a la ƨet. Isĕ, ol Goân a l’s’ê metîd dre a 'nda 'nsö e 'nƨo per ü tok del fɟöm Ƨordâ, e l’predikaa fo de laâs ƨo bei nec, de konvertîs, per vĭga 'l perdû d’i pekâc, prope komê g’ê skriîd ƨo det indel so leber d’i orâkoi del profĕt Eƨai: “Uƨ de ü ke uƨa sö 'nsă e 'łă, de preparaga öna vɟa bela dreca, de 'l deƨêrt infina a i sitâ... per ol re del Ɠrand Siñûr ke l’ê dre a riâ! 'Ngʉalì ƨo i montañete dokâ, 'mpɟenì sö i fope, i sentĕr a gombet indresìi fo, e ke ge see mia pɟö de ostâkoi... isĕ ke ü per ü töc aturen i pöderâ ed ki ke 'l Dio Ɠrand a l’manda ke per salvâm!”.

A n’ne kuria lă a muntû per fas laâ ƨo. E isĕ, n’ne kapitaa lă poa tace de kei ke se an-taa de konôs benone la lege e oservala a pontî, lur, po de fagla oservâ ak a i oter.

E lü l’ge diƨia isĕ: — Bröta rasa de lĕpere! Kom’éla, po, ke ve e mia pura de ês kastigâc, a ure o a de!? Fìla ed pɟötôst koi voste ovre, kela oɟa ke de kontrisɟû! Metìs mia dre a köntâm sö a me ke g’ĭ ol Abrâm per pader... voter! Ve digerŏ ergŏt poa me, ɟura ...ve dige isĕ ke 'l Dio Sant a l’ê bu de tra fo a de kei plok ke ...tace bei scec viv per ol Abrâm, e a kei... ge okorerês ñê 'l vost taetî per fagel ved a i oter (de ês iscêc de l’Abrâm)! Ma uramai, l’ă a perdîd la pasensɟa: la ƨgür l’ê lĕ a la raîƨ dela pɟanta, e la pɟanta ke la porte ü fröt mia bu la e teada ƨo, po bötâda det indel fög! —.

La ƨet, i ge domandaa g’ĭei de fa koƨê, dokâ, e 'l Goân a l’ge respondia isĕ:

— Ki ke l’g’ă dre du mantei, a l’fage ü per ü kon ki ke n’n’ă mia ke de kʉarcâs ƨo per durmî ke stanôc... e l’istês a l’fage ki ke g’ă dre de maɟâ asĕ per du —.

A i eñia lă a fas bateƨâ poa kei ke i sködia i tase. E i ge domandaa poa lur “maestro,

dìm koƨe m'g'ăi de fa koƨê, noter...", e lü l'ge respondia isĕ: — Pretendì mia de sköd de pɟö dela so tangenta stabelida... ke per kela i v'ă mandâd insă! —.

Po, i g'ă domandâd akâ dei gʉardɟe, lur koƨ'i g'ĭa de fa... e lü l'g'ă respondîd isĕ:

— Fìga mia 'ntort ñe svɟolensa a negŭ... po kontentìs dela osta paga, oter! —.

Oter. E sikome ke la ƨet la se spetaa ergŏt de gros... e 'ntat i se domandaa se 'l Goân l'éra diolte prope lü ol mesia... ałura 'l Goân a l'ă uƨâd sö bel car fo sö i rie:

— Adé ke me ve bateƨe adoma ko' l'akʉa... e ve lae ƨo adoma de fo. Ma uramai a l'ria ü ke l'ê 'nfinamai de pɟö de me, ke me ge entre po ñe koi so strenge de deƨligâ fo, kompâñ k'i fa i stödênc kol so maestro, po i servidûr kol so padrû: e lü sĕ, ke l'ria, ekol... a l've laerâ ƨo de det, a speret e fög! A g'l'ă 'ndi so ma lü, sö l'era, la perga de bat, e la pala de fa ent e sernî fo 'l formĕt de 'l gaĕr... ol formĕt det indê so braa arka panera, e 'l gaĕr det indel so bel fög sensa mai fi! —. Isĕ, kon kele parâbole ke po kon tate d'otre amô, l'ge predikaa fo la buna nöa a la ƨet, dre lă a 'l fɟöm. E, intat ke l'bateƨaa, g'ê tokâd de bateƨâ poa 'l Geƨû. E 'ntat k'i pregaa, a l's'ê komê dervîd fo 'l cel, po sö sö 'l ko del Geƨû... s's'ê est öna kolomba, e de 'l volt a s's'ê sentîd kompâñ d'öna uƨ a di sö isĕ: — Te set te ol me scet ol pɟö kar, êkola. Me se ante prope, de te! —.

KO SEǴÓND : KOMAKÊ NAS GOÂN

Ma... ĕrei ki, po… 'sto bateƨadûr e 'sto bateƨâd ke, a... e sâltei fo de 'ndoê, per la nosta storɉa, e?

A kel tep lă ke, ü trent'añ indrĕ, l'éra re in Gödea ün'otr'Erôd, dokâ (ol prim, ol Ǵrand, ke l''ĭa imbelîd ol Dom)... g'éra ü pret d'i ebrĕ, de nom Ƨakarea, dela kongregasɉû del Abea. La so moĕr la eñia fo de la trebŭ del Arôn e la se camaa Liƨabeta. A i éra töc du persune göste denâc a 'l Dio Siñûr, ke i kaminaa drec indei so komandamênc e indei so precêc del Dio Siñûr. Ma, érel per lü o érela po le, i g'ĭa mia de scec: ge n'éra mai ñe riâc, e töc du uramai a i éra ƨa bei tempâc, ak.

Ałura, g'ê söcedîd ke 'ndi so facende de pret, a 'l törno dela so kongregasɉû... a g'ê tokâd in sort a lü de 'nda prope det indel santüare segrĕt a ofriga ol incêns, intât ke töta la ƨet lă de fo la pregaa, in kel'ura lĕ. E isĕ, a l'g'ê komparîd ün ângel del Siñûr, lă a ma dreca de l'altâr. A edel... ol Ƨakarea l'ê saltâd indrĕ e l's'ê stremîd asĕ. E l'ângel a l'g'ă dic isĕ: — Íga mia pura, te, Ƨakarea! T'ĕt pregâd, e te set istâc iskoltâd. Defati, la to moĕr, la Liƨeta, la te tirerâ 'nsem ü scet, e te te l'camerĕt Goân, regâl del cel. A l'sarâ 'l to vant, la to alegresa... e poa tace d'oter i ge n'ăvrâ botĕp ke l'see nasîd! A l'sarâ grand a i so ög del Dio Siñûr, a l'sarâ ü naƨerĕ, de kei ke i biv mia i ñe i se tea ƨo i kiei; a l'sarâ pɉe de sant isperet ƨemô 'nde' pansa dela so mader. A l'konverteserâ a 'l Dio Sant ü muntû de esdraelite. Prope lü l'kaminerâ denâc a 'l Dio Siñûr kol isperet e la forsa del Elî, per fa turnâ i pader a interesâs d'i so scec e fai turnâ sae, kei k'i se reulta, e fa pas intrê pader e scec kompâñ ke l'diƨ ol Malakĕ: sae 'ndel doĕr e sapɉênc, de traga 'nsem amô a 'l Dio Siñûr öna nasɉû domêstega, e mia adoma tace selvadeg! —.

Ol Ƨakarea, ałura, a l'g'ă dic isĕ a l'angel: — Ma, dìm impŏ, te: in ke manera pöderŏ po saî ke l'ê ira töt kel ke te me diget, a, e fal deentâ ira? Me, pota, so a eg uramai, e la me moĕr l'ê pɉötôst inâc koi añ akâ le! —. E l'angel a l'g'ă respondîd isĕ:

— A l'set mia, te, ki ke so me, e? Me so l'arkangel Ǵabrɉĕl, ke sto semper lă denâc a 'l

me e 'l to Siñûr, êkola: e so stac mandâd ke a portât istâ buna nöa. E adês, te te deenterě möt e te parlerět pɟö 'nfina ke l'söcederâ kel ke t'ŏ dic. Isě te 'mparet a kredem, e te se anterět mia prima del tep! Ma, ìga mia pura te: te deenterět pader... po te parlerět amô, te. Adio! –. De fo intât la ƨet a la spetaa, e l'ge paria mia normâl ke l'istês det isě tat indel tabernakol. E kʉand ke l'ê eñîd fo... l'ge riaa pɟö a parlaga: isě, i ă kapîd ke lă de det a l'g'ĭa ŭd ön'aparisɟû. A l'ge faa sö d'i señ koi so ma, ma perô l'parlaa mia!

Po, fenîd ol so törno de servî lă 'ndel santöare, l'ê turnâd amô a ka soa.

Fatolê, delě kʉak de... la so moěr l'ê eñîda a pont. Perô per sik miƨ la s'ê ñe faca ed in gir, e la pensaa: – Adês sě ke, prope, ol Dio Sant Siñûr l'ă ardâd ƨo, e l'm'ă esta: e isě poa me g'ovrŏ amô 'l me göst unûr in paîƨ – .

Oter. Dapo... dre a i so ses miƨ dela Liƨabeta, ol Ɠran Dio Siñûr... l'ă mandâd ƨo amô 'l so arkangel Ɠabrɟěl indŭ paîƨ dela Ɠalelea: a Nâƨaret, prope; i ă mandâd lă d'öna ƨûena muruƨa ke la sarês deentada la so moěr del Goƨep, ü ƨuen dela so trebŭ del re David. A l'ê 'ndac lă de le, po l'g'ă dic isě:

– Cao Marî, e sö alegra! Paƨ a te, belesa pɟena del me Siñûr! –.

A sent kele parole lě, le l'ê restada skʉaƨe a mal, e la se domandaa 'ndo l'vülia riâ, kel lă, a salüdâla 'n kela manera lě! Po, l'angel a l'g'ă dic amô isě:

– Íga mia pura, te... Marî. Te, te g'ět vüd la grasɟa de pɟaƨiga a 'l to Siñûr. Prope: ol Dio Ɠrand, ol me e 'l to Siñûr... adês a l'te öl mader: ke isě te te ge ferě nas ü scet, e te l'camerě Geƨû, "kel ke de 'l cel a l'te salva". A l'deenterâ ü grand om, e l'sarâ camâd "ol so scet del Dio Ol Pɟö Olt in del cel", ak: ol me Siñûr a i a farâ deentâ ü re kompâñ del re David, ke l'ê so pader a lü, e isě l'reñerâ sensa mai fi sö la so ka del Gakôb! – *[...i a farâ deentâ kel ke akâ 'l vost pader David a l'isperaa... e ke la spera oñe braa fonna d'Eƨdraěl: ke isě 'l so reñ del Dio Sant a l'feneserâ ñe mai, per la so ƨet del Eƨdraěl].*

A 'l ke, kompâñ de 'l Ƨakarea, la Marî la ge diƨ isě: – Ma... kom'él po posibol... ke me l'so ñemô mia se 'l me Goƨep a l'me spuƨa, in fi d'i könc; e m'sarês po semper a du poerêc, oter ke re! –. E l'angel a le: – Te, fìdes! Ol rest, a l'ê doěr del cel e olontâ del

me e 'l to Siñûr. A l'ê mia ñe ü ƨök ñe ü bröt iskêrs: l'ê ol amûr mandâd de 'l cel, ke l'te 'mpɟeneserâ kola so lüs! A l'te naserâ ki ke t'ŏ dic, e l'sarâ "ol to scet ke t'l'ă dac ol Dio Sant"! E a 'l to Goƨep, poa lü g'ŏ ergŏt de diga, me, sö de 'l volt: e l'sarâ dekorde, mia pura, te! E te, söbet dapo, te 'nderĕ vɟa per impŏ. La to pareta Liƨeta... skólta be adês te, e próa bofa: la speta gösto ƨemô poa le! Kela k'i camaa la seka, la söca... l'ê ƨemô de ses miƨ! Isĕ, po... te ge krederĕt, ke negŏt a l'ê imposibel per ol nost Dio Sant, per ol me e 'l to Siñûr! —. Iłura la Marî la g'ă dic isĕ, kompâñ ke l'ïa ƨemô parlâd inde Bibɟa ön'otra ƨueneta kol so pader: — Cêrtoƨa: me so e öle restâ öna serva fideta del me Padrû! E dokâ, l'me söcede pör kompâñ ke te m'ĕt dic te —.

Po, ol angel a l'ê desparîd: l'ê pasâd de lă a fa la so part kol Goƨep; e amen: kel ke l'g'éra de söcĕd l'ê söcedîd, e deograssɟa!

Ü kuak de dapo, d'i so bele koline de Nâƨaret, la Marî la s'ê 'nviada łà de fresa a ü paîƨ dela Gödea, sö 'n montaña. Riada det indela so ka del Ƨakarea, l'ă salüdâd la so pareta Liƨabeta. E in kel ke la Liƨabeta l'ă sentîd la Marî a salüdala... o' scetî l'ge s'ê ultâd, det inde pansa. E ɟura la Liƨabeta, töta ispirada, a l'ă uƨâd sö, prope uƨâd, isĕ:

— A te, benedeta 'ntra töte i fomne del mond! E benedêt poa 'l to scet! Koƨe me kâpitel mai, a me... ke la eñe ke de me öna mader del Siñûr kompâñ de te? Ke, àda: apena ke t'ŏ sentida a salüdâm, a l'me s'ê ultâd det o' scetî, de alegresa, deante a 'l to: e adês sĕ so po sigüra ke l'me naserâ. Ǵrasɟe, ke ta set veñida ke! Po, beada te e l'ânima to, perkê te g'ĕt kredîd ke l'sarês söcedîd prope isĕ komê ke l't'ă ispirâd ol nost Ǵrand Siñûr! Ke, noter du ke... m'g'l'ă ñemô mia dic a negŭ, ke me spetae —.

Ałura, la Marî l'ă dic isĕ *[...la Marî e la Betî i ă dervîd fo ol leber del Ƨakarea, kel d'i salmi e kântici, e 'mpo i ă pregâd a bras, impŏ leƨîd sö e kantâd, a presapŏk isĕ, impŏ öna 'mpo l'otra; e i balaa ak... kompâñ de la so mader del Samüĕl kuand ke l'ê 'ndaca 'łà a 'l Dom a di grasɟe de' scet tat pregâd]:*

— A l'see glôrea a 'l Siñûr Dio kon töt ol me fɟat, e alegresa per lü kon töt ol me kör! Êkola: adês sĕ, poa me töta 'ntrega kante la so grandesa, e so 'mpɟenida de 'l so regâl!

Perkê lü l'm'ă salvada de 'l diƨunûr: ke l'g'ă ǘd a kör la pôera sitüasɟû de la so serva. E isĕ de adês a 'nda 'n'nac, töc kei ke nas i me digerâ beada, per i gran laûr ke l'ă fac kon me, lü ke l'pöl töt, lü, ke sul ol so nom de lü l'ê "Ol Töt Sant", e 'l so bu kör a l'ê per oñǘ ke me nas, de pader a scet, intrâ kei k'i g'ă 'l so sant timûr. L'ă 'mpeñâd töta la so forsa a desfâ sö i so progêc d'i söperbe, l'ă skañotâd ƨo d'i so skrañ tace ke köntaa tat, lur: e l'ă trac in pe i öltem. A l'ă 'mpɟenîd sö de oñe bededio i morc de fam, e i sɟo-rasû i ă kasâc ivɟâ a ma öde. A l'g'ă dac öna ma a l'Eƨdraĕl, ol so scetî e servidûr... la so ƨet, a l's'ê regordâd del so bu kör de Lü, prope kompâñ ke l'g'ĭa imprometîd a i nosc veci d'öna ölta, in pro del so Abrâm e de töc i so neûc d'i so neûc per semper! – .

[...“kon töt ol nost fɟat ...kon töt ol nost kör ...a l'm'ă salvade ...i so bra e serve ...i me digerâ beade ...l'ă fac prope kon notre”. Ma forsâk, a strenƨ: “finfî, grasɟe a Dio m'sarâ kontete a notre do, beade e unurade per i nost iscêc ke me naserâ ”.]

Delĕ 'mpo, êkola, riâd ol so tep, la Liƨabeta la g'ă ǘd, e l'ă fac nas ol so scetî. I viƨî e i parĕc, isĕ, a i ă est ke 'l Siñûr a l'éra stac grand poa kon le, indel so bu kör, e i ge faa ak'a le i so bei kömplimênc. In kel d'i ot de, i ê eñîc in ka per faga la so fatürina d'i mascî 'łà de lă e fo per l'Âfrika. I ülia mêtega de nom Ƨaker, kompâñ del so pader... ma la so mader la salta sö le a diga:

— Negŏt afâc... A l'g'ă de camâs Goân, regâl del cel! —. I ge diƨ isĕ, iłura: — Ma... se g'ê det ñe negǘ d'i to parĕc k'i se cama isĕ, dokâ, a te! —. Po de lă, a señ (kompâñ se lü l'éra a surd, e mia adoma möt), i ge domandaa poa a 'l so pader [ke l'ge fes ved a señ] komê l'vülia ke l'se camês. Lü... l'g'ă sirkâd de skriv, po l'g'ă fac ƨo isĕ: "A l'g'ă de camâs Goân". Isĕ ke töc a i ê ñak restâc: — Alura i ê prope dekorde isĕ! Sarala staca le, a ülî isĕ... o l'ê lü ke l'perd impŏ de ko? A, poer iscêt a lü! —.

E, apena ke l'ă skriîd ƨo... a derv fo la boka ge s'ê deƨligâd fo la lengʉa, e l'parlaa, e l'benedia 'l Ǵrand Siñûr. E, dokâ... pɟe de santa 'spirasɟû, a l'g'ă predîc isĕ:

— A l'see benedîd ol Siñûr... ol so Ǵrand Dio del Eƨdraĕl! Perkê l's'ê müîd per deƨli-berâ fo la so ƨet. E l'me fa nas ü, ke la so forsa la me salverâ töc kʉance, ü dela so

famea del David, ol re so servidûr: kompâñ ke l'ĭa ƨa dic sent e po sent'âñ indrĕ... per boka d'i so sanc Profĕc! E l'me deƨlibererâ fo de töc kei k'i me fa de 'l mal, po de töc kei k'i me öl mal. Isĕ... l'me fa ed ol so bu kör kompâñ ke dre a i nosc veci ƨemô de ɉ u-ra: a l'se regorda amô del so pato sant, kel ke l'g'ĭa gürâd a 'l nost pader Abrâm: de fa isĕ ke öna ölta amô, deƨliberâc fo d'i samfe de kei k'i me skisa sota, a m'pöde sta ke a servîl sensa pure, töta la eta denâc a lü, semper a fa kel ke l'ê göst e sant! E (kisâ, po... magare) prope te, scetî, te serĕt camâd "ol so profĕt del Dio Ol Pɉö Olt!" e te vɉ aƨerĕt denâc a 'l Ǵrand Re, per preparaga la so strada, per faga koñôs a la so ƨet la liberasɉû, ol perdû d'i so kolpe in grasɉa del so grand bu kör del nost Dio Ǵrand: ke isĕ l'me eñe-râ inkontra, kompâñ d'ü sul ke lea sö olt a fa de sensa pɉö ñe noc, dopo... a faga car a kei k'i se troa kucâc ƨo 'ndel fosk k'i sömea ombre de morc; e per indresâ ƨo öna ölta buna per töte i nosc pas dre a i sentĕr dela so paƨ! —. [Certo ke l'ĭa 'mpo a eƨagerâd... kome pader noêl mia pɉö ƨuen, e dokâ pɉö kontĕt amô, e poa kome eco del Eƨdraĕl, ke töc i a koñosia per tranküîl e moderâd, e koi pe per tera. Oter.]

Töc kei ke staa lĕ aturen, pota, i ê restâc pɉö ƨbatîc amô. E 'sti fati ke s'i köntaa sö fo 'n gir per töta la montaña, e töc kei k'i a sentia i se diƨia töc pensûƨ "koƨe deenterâl koƨê, po, 'sto scetî ke!? Perkê, pok ma sigǚr, a g'ê la so ma del Sant Siñûr sö 'l so ko! Ke, a sent komâ l'ê 'ndaca... a l'ê 'ndaca kompâñ ke g'ê nasîd ol Gedeû ol Sansû e ol Samüĕl... E dokâ, m'indarâ po a ed".

E o' scetî l'kresia, e l'éra ü speret fort.

...Po, de ƨuen, sotrâc so pader e so mader, lü l's'ê ritirâd fo 'ndel deƨêrt, fin'a 'l so momênt ke l'g'ĭa de faga ed lü ki ke l'éra, a töt ol Eƨdraĕl.

…Isĕ kom'a m's'ê po metîc dre a köntâ sö noter, mia ira?

KO TERS : KOMAKÊ NAS E KRES GEƨÛ

Oter. La Marî l'éra staca 'nsö lă kola Liƨabeta ü tri miƨêc, po l'ê turnada ƨo a ka soa, prima ke metes de vɟaƨ a la fes trop fadiga. Ma dapo...

E iłura po, a kel tep lă, a g'ê riâd fo ön urden del Ceƨer Ǵusto... ke l'vülia saî de kʉace ke l'éra 'l padrû lü, a 'l mond (...figürâs: padrû, e?! Ma lü o ergüdoter i ge kredia; töcimanere): l'éra 'l prim d'i könc d'i ko per i tase de kei ke l'ă fac in Palestina ol Küerî, kʉand ke l'goernaa 'ndela Serɟa (e isĕ n'n'ă po fac deentâ förɟûs tace, ko' 'sta troada kontra 'l cel, e l'ă fac nas i partiƨâ ƨelôc). E i 'ndaa 'łà per forsa töc a notâs ƨo oñṻ a 'l paîƨ ke l'éra kel d'i pɟö tace dela so kaƨada. Poa 'l Goƨep, dokâ, sikome ke l'éra dela trebṻ del re David... e speta e speta... g'ă tokâd indâ 'łà, de Nâƨaret in Ǵalelea, infina a 'l paîƨ de Betlêm in Gödea, per notâs ƨo kola Marî, la so moĕr... ke l'éra grosa. E 'ntat k'i éra lă, g'él mia riâd a per le 'l so tep de ĭga, êkola?! E isĕ, la g'ă ṻd ol so prim iscêt: e g'ê tokâd pugâl ƨo sura öna braka de paɟa indṻ büƨ de korna per i besce d'ü so luntâ parĕt del Goƨep, perkê g'éra mia stac post per lur, lă, in meƨ a i persune: g'éra ƨa pɟe depertṏt, a i éra riâc lă tarde.

A g'éra lă, aturen per la kontrada, dei pastûr k'i dörmia fo a i stele, de faga a törno la gʉardɟa a i besôc d'i so padrû. E isĕ l'ge s'ê preƨentâd ol angel del Siñûr e öna lüƨ pɟö fenida, la lüƨ dela so glôrea del Dio Sant, a i ă cirkondâc in pɟena noc: e ɟura... i ă po ñak capâd öna bela pura! Ma l'angel a l'g'ă dic isĕ: — Ĭiga mia pura, oter!, ke g'ŏ de div ü gran bel laûr, de fa festa töt ol mond. Ke, indel so paîƨ del re David, inkṏ g'ê nasîd kel ke l've salverâ: ol vost mesia siñûr! Leì sö... müìs fo. Ederî e kapeserî: troerî lă ü scetî ultâd det in du paniƨei, pugâd ƨo 'ndöna braka de paɟa —. E söbet dre a 'l so parlâ del angel i ă a sentîd öna kansû de mela ângei amô ke la faa isĕ: "A s'kante glôrea sö 'ndel cel, e s'fage paƨ ke 'n tera 'ntra i omeñ: ke 'nkö 'l Siñûr a l'g'ă ülîd be !"

Ałura, kʉando ke i ângei i ê desparîc amô 'ndel so cel, e g'ê turnâd fosk... i pastûr i se diƨia ü ko' l'oter: — Să, dèm dokâ... dóm a ed koƨê g'ê po söcedîd, de kel ke l'm'ê

stac fac saî de 'l Ǵrand Siñûr—. E isĕ, de buna onda...lasâd lă i ka e i scec de gʉardɉa, i s'ê 'nviâc iłâ : e i ă po troâd lă la Marî, ol Goȥep e o' scetî apena nasîd, metîd ȥo lă sö 'ndöna braka de paɉa! E i se köntaa sö amô kel ke i s'éra sentîc a di prope sö 'l könt de kel iscetî lĕ! Eñendo de tre o kʉater bande, po... i restaa töc, a troâs isĕ dekorde!

Po... i pastûr i ê turnâc töc a 'l so defâ, e perô 'ntat i ge daa a ringrasɉâ e lodâ ol Dio Ǵrand per kel ke i ĭa sentîd e est e komekê i du laûr i se kömbinaa isĕ be: akâ se in fi d'i könc... a l'éra po adoma ke öna bela storɉa, ke negŭ̂ pɉö 'strüîd e net de lur i ăvrês ñe mai kredîda: e dokâ, mei têñela per lur, e rescâ mia de sêntele sö per ĭ lasâd lă i pegre. Tat a l'ê, dapo, finâ ke i tri i ê stac lă, g'ê pɉö stac de gran möimênc, aturen… fo ke kʉak fomne e scec e ü per de pastûr pɉö iȥî a portâ lă ergŏt de maɉâ e de kʉarcâs ȥo.

Perô, la Marî l'ă skoltâd töt atenta, e la g'ă pensâd sö asĕ, det indel so kör, a 'sta storɉa lă de ângei e glorɉe sö la boka de poer pastûr... ke la tekaa impŏ a fadiga, ñak, se l'éra mia ke ergota ge n'saia ȥemô, le. Kisâ, pötôst, se ergŭ̂ de kei viȥitadür lă i ăvrâ per kʉak tep regordâd e köntâd sö amô ergŏt a scec e neûc, de kela noc lă: perô, dige mia tat de regordasen amô ü trent'añ dopo, ne!

A kel d'i ot de, a 'l momênt dela so fatürina, i so, koi so luntâ parĕc del Goȥep lă i g'ă metîd per nom "Geȥû", göst kompâñ ke l'éra ȥa stac nöminâd de l'angel prim amô ke lur du i ge pensês ñak, a ü scetî; e kompâñ de 'l prim gran pret del Dom növ a turnâ 'ndre de Babeloña; po kompâñ de kel ke l'ĭa skriîd ȥo, ü sent'añ indrĕ, ol liber sant de la Sapɉensa...

E a 'l so tep, ȥa k'i 'ndaa 'nsö per i feste, segŏnd i so legi del Moȥê, i l'l'ă portâd lă a Gerüȥalêm per ofrigel a 'l Siñûr komê ke g'éra preskriîd per oñe prim mascî, e per riskatâl, komê ke g'éra permetîd, kol'oferta de do tûrture, o do kolombele, de poerêc (e negŏt de añelî: l'añelî... l'sarês istâc lü dopo, per riskatâ lü töc: perô, "ofrîd fo d'i müre", mia det lă 'ndel Dom...).

A g'éra lă a Gerüȥalêm, göst iłura, ü tal Simeû, om göst e ke l'pregaa, ü de kei ke spetaa e speraa amô la liberasɉû per l'Eȥdraĕl... A l'éra ispirâd sö del volt, e l'éra sigŭ̂r

de mia mör sensa ed ol mesia 'nviâd ispecâl del Ǵrand Siñûr. E isĕ, dokâ, ispirâd, a l'ê 'ndac iłâ a 'l Dom prope kel de lĕ, ekol; e 'ntat ke pader e mader i faa kel ke g'éra preskriîd per ol so scetî... lü l'ă ülîd capâl imbrâs, e l'benedia 'l Dio Sant isĕ... ñe l'födês ol Gakôb kê l'troaa amô 'l so Beñamî e 'l so Goƨef, lă de 'l re Faraû: — Buna, o Ǵrand Siñûr! Adês sĕ, kon kel iscetî ke in bras, a sente ke ŏ prope fenîd la me karɉera, e te pödet a töm sö 'n buna paƨ! Inkŏ ede ke la to ovra de salvamĕt ke te g'ĕ pronta prope per noter denâc a töc... indê 'sti tep ke de diƨgrassɉa generâl: la to parola imprometida e kömpida, po la lüƨ del mond intrĕg, e la benedisɉû de töta la to ƨet, del Eƨdraĕl! —.

Imaginâs ol so pader e la so mader, a sent kei laûr lĕ! Po, ol veco Simeû i ă benedîc, e a la so mader a l'g'ă dic isĕ: — E te skóltem be, te: kel iscetî ke... l'ê destinâd a deentâ ü gran señ de kontrâst intrâ de notr'ebrĕ: ge n'sarâ de kei ke per lü i se soleerâ sö a 'l volt, infî; e de kei ke per lü i borlerâ ƨo tat in bas, ke... oi ñe pensaga. E te, pota... te te tokerâ poa öna bela stiletada 'ndel kör! Ma stàm sö alegra, ne, te kol to Siñûr! —.

A g'éra lă amô prope kel de lĕ la (Go)Ana, öna d'i so scete del Fanüĕl dela trebŭ del Aƨer, uramai a ega, ke la profetaa. Spuƨada ƨûena be, dapo set añ a l'éra ƨemô êdoa. Ałura la g'ĭa ƨa otantakuatrâñ, e la staa semper lă 'ndi paragi del Dom, a deƨŭ spes e semper a pregâ, de e noc a servî 'l Sant Siñûr. Riada lă prope 'ndel momênt göst, êkola, poa le la lodaa 'l Ǵrand Siñûr per kel iscetî lĕ, e po per la so liberasɉû del Eƨdraĕl ke la sarês veñida kon lü de grand. [Pöl a das ke, lă a 'l Dom... i fes vergŏt del gener amô a koi oter prim mascî d'i famee k'i veñia lă a preƨentâgei; perô, a 'l Geƨû g'ê kapitâd prope kele do sante persune lĕ, e i ă mia köntâd sö a vânvera.]

Oter. E dapo, fenîd de fa töt kel ke l'éra preskriîd, a i ê turnâc ƨo indela Ǵalelea, a 'l so paîƨ de Nâƨaret. E o' scetî l'kresia e l'deentaa grand e gros, ma poa brao e sapɉênt, in grasɉa del Dio Sant ke l'ge teñia sö la so ma sö 'l ko.

I so, töc i añ per i feste de Paskua i 'ndaa 'łà a Gerüƨalêm.

Kuando ke lü l'g'ă ŭd i so dudeƨâñ, dokâ, a i ê 'ndac iłâ a i feste, kome semper. E, fenîda la so festa, i s'ê metîc dre a turnâ 'ndre a ka soa. Ma o' scet istaolta l'ê restâd lă a

Gerüȥalêm: e isĕ per ol de dapo i so i s'ê a preoküpâc: ma adoma impensando ke l'fös in gir per la karoana: l'éra po mia la prima olta! Isĕ, i ĭa ȥemô fac öna gornada de kaminâ, prima de decides a sirkâl intrâ parĕc e amîȥ. Ma sikome k'i l'lo troaa mia, êkola, g'ê tokâd turnâ 'ndre vers a Gerüȥalêm. E isĕ, a 'l ters de, t'l'ăi mia troâd lă amô 'nde saladutrina del Dom de Gerüȥalêm... sentâd ȥo koi otr'iscêc lă 'ndelmêȥ a tace duturû? Ke daltronde, l'éra la so etâ de 'nviâs a capâ indimâ i rôtoi e leȥ e parlâ in ka dela dutrina. E kei k'i a sentia i restaa ñak, de tat ke l'istaa atênt e l'se 'nteresaa de tace laûr ...de sakrefese e altâr e Dom e 'kemanera ke de noter isĕ e lă 'ndel Gito isô: e l'faa ed, isĕ, ke l'éra padrû d'i Skritüre kompâñ de ü grand ke l'istödja, a fa domande po proâ a respŏnd... fin'a mêtega ergŏt de so de lü, a kel ke l'impara. I so, a edel amô i s'ê lasâc capâ d'ü grop, e 'l so pader a l'g'ă dic isĕ: — Kar a te 'l me scet... koȥê m'ĕt po kümbinâd, de sparîm isĕ, e?! Áda ke: la to mader e me... m'te sirkaa skuaȥe a despirâc! —

Ma lü invece l'g'ă respondîd isĕ: — Madonimĕ *(madoona mea!)* a oter! A fa po, sirkâm isĕ? Pensî diolte ke l'so mia 'ndo g'ŏ de sta? Me g'ŏ de sta in ka kol me pader, o no?, kompâñ ke ma fi di sö 'ndel salm 27! —. *[... "Pura de koȥê, po? Koñoserês ñe pjö la (strada per la) ka del me pader, me, adês, isĕ de perdes, a?". Ma pöl das: "o sedenô ge farês magare 'ntort ai me genitûr, a metes dre a servî 'l Siñûr, me... a?!"]*

Indâ po a saî koȥelê ke g'i ăvrâ kapîd det e pensâd, kela olta lĕ, i so... E lü, pöl a das, l'éra mia stac lă adoma a cakolâ, kei tri de, ma a da öna ma a fa po ergota, koi operare del Dom, poa per majâ: ol mestĕr del so pader... l'éra be dre a 'mparâl. Po, kapîd ol so dispjasĕr de lur, a l's'ê sküȥâd, e l'ê turnâd ȥo kon lur a Nâȥaret. E lă, l'faa 'l brao scet sota so pader e so mader, e 'ntat a l'kresia in sapjensa e poa 'ndi meȥüre, in grasja del Dio Sant, e poa 'ndi grasje de töc in paîȥ, sae, karî, cerûȥ e poa de brao ȥuen, negŏt de di. Isĕ, la Marî la g'ĭa tace bei laûr de regordâs, de kel tep lă (ke perô, g'i ă ñe mai köntâc sö a nisŭ, intât ke la g'ĭa 'l so Geȥû innâc e 'ndre per la Palestina). E dokâ, l'kresia be. Ma, kel de met sö famea... a l'ge pensaa prope mia. Finakê, po, apena sotrâd ol so Goȥep... să ke m'va aante de lă a 'l fjöm indo m's'éra ȥemô a prima.

KO KɄART : A NÂƧARET, PO A KAFAREN

A kel tep lă, ol re Erôd, ke l’se sentia a föstegâ de 'l Goân, perkê l’ĭa töld sö la so moĕr del so fradêl amô iv a lü, e per tate d’otre d’i so maleface... a g’n’ă ƨuntâd lă amô öna... e l’ă metîd in preƨû 'l Goân!

Ol Geƨû l’g’ĭa, 'łura, aturen a i trentâñ: e isĕ l’inviaa po fo la so misɟû, kʉand ke töc i ge sia ke l’éra o' scet del Goƨep e de la Marî, du dela trebǚ del re David, dela so kâ del Abrâm e del Noê, e a la finfî... scet del Adâm, kel fac sö de 'l Dio Siñûr a so sömeansa, e camâd lü per prim “scet del Siñûr”, abekê... trop prest iscêt iskapâd vɟa de ka.

Oter. E dokâ, dapo 'l batêƨ indel Ƨordâ, ol Geƨû l’ê stac ispirâd de restâ fo 'ndel deƨêrt, indoke l’ê po restâd lă ü kʉaranta de, fo de 'l mond lü e tri o kuater besôc... e lă l’veñia tentâd del dɟaol. Per töc kei de lĕ... l’ă ñe maɟâd negŏt [de 'mpɟenî sö 'mpo la pansa: adoma lac, e kel negŏt ke s’troa 'n kei posc lĕ]: e isĕ, vers la fi, a l’g’ĭa delbû a fam. Ałura ol dɟaol a l’ge diƨ isĕ: — Te, a... ƨa ke ta set iscêt del Dio Ǵrand, e dokâ padrû a te del mond... se ta öt mia kopâ fo ü besotî, almĕn komàndega a kel plok ke de deentâ ü pa, o no!? —. Ma 'l Geƨû l’ge respŏnd: — Me okorerâl, diolte, ol to permês? Dài, ke te ge l’set poa te ke 'nde Bibɟa g’ê skriîd det isĕ be, ke l’om a l’kampa mia adoma kol pa! —. Po 'l dɟaol (“Cêrtoƨa... ga öl akâ 'mpo de cicî! E po te magare ta ria ƨo la mana de 'l cel, te, ne?! Dài, köntel sö car ke ta set mia bu e ta riscet a de mör de fam!”) ol dɟaol a i a porta sö sö bel a 'l volt, de faga edî 'nd’ön’ögada sula töc i reâm dela tera lă 'nturen, po l’ge diƨ isĕ: — Tè: oter ke prede de maɟâ. Ta dorŏ me a te töta la potensa e töt ol or de töc kei reâm ke, ke per adês a i ê töta roba 'ndi me ma, e g’i do a ki ke g’ŏ oɟa me: t’i do a te, basta ke te adês... ta sa 'nƨenöcet ƨo ke deante a me! —. Ma 'l Geƨû l’ge respŏnd isĕ: — Á lă, fals e antadûr de föm! Dài, ke te l’set a te, ke 'nde Bibɟa g’ê skric det isĕ de adorâ ü Siñûr Dio sul, e de pregâ adoma Ol Ünek! So eñîd insă a portâ ke 'l so reñ del Siñûr, me, mia ol to... re del rüt! —. Iłura (“Ma ki t’ăl dic de pregâm, po!? Dìl, invece, ke la ta spösa de ĭga de mör, te, po de dam indrĕ töt!”) ol dɟaol a i a porta lă de bot a Gerüƨalêm, sö sura 'l kantû pɟö olt del Dom, po l’ge diƨ amô isĕ: — A

be... va be. Perô, adês me ta pɟente ke. Te ke ta set “iscêt del Dio Ɠrand”, sàlta pör ƨo: ke, tat... a l’so ke g’ê skriîd ƨo ƨemô ke 'l Siñûr a l’ga komandâd a i so ângei de protegît, te, e de teñet sö koi so ale... de manera ke 'l to pe ga kâpite ñe mai de 'nsokâs det in kʉak prede! Figüres te se l’ta lasa borlâ ƨo e sfracelâs ke deante a töc, kompâñ del poer kavrî k’i böta ƨo de lă per ol so sakrefese: prope te, ke... ta g’ĕt po de salvâ töt ol mond e reñâ! —. E 'l Geƨû l’ge respŏnd a pontî amô a staolta: — E dàga, te! A s’ved ke te se regordet pɟö, prope te, ke 'ndela Bibɟa g’ê skric det poa isĕ de tra mia trop la korda... kol Dio Sant, ol to padrû! Po... g’ĕt mia proâd asĕ ƨemô öna ölta, te, ne!? —.

E isĕ (“Ööla, se ta g’la set longa, te! Töcimanere... pura de mör prima de 'l tep, a!? Ɠa sorŏ lă me, a ed la a po a fenî komê, per te!”)... vɟa dɟaol kola so kua 'ntra i samfe, fenida lĕ per istaolta. ...A l’sarês po stac ol kolmo, a, ke o' scet del Padrû delbû de töt ...l’ăvrês fac prope kel ke l’völia ol padrû de negŏt deltŏ̈t (ñe d’i musî, kompâñ k’i diƨia de lü lă)!

Ol Geƨû aɫura l’ê turnâd lă in Ɠalelea, pɟö fort e ispirâd de prima. E l’s’ê po metîd dre a predikâ in töte i ka dela dutrina lĕ aturen, e töc i se kömplimentaa kon lü. E isĕ l’éra koñosîd be in gir per töta la regû. L’ê 'ndac a sta a Kafaren, perô, mia amô lă a Nâƨaret de la so mader e koi so parĕc: lă, töc i vülia diga lur koƨê fa e komê fa, per tra aante la famea. A Kafaren, l’éra pɟö liber, e i a l’sia lü kel ke l’g’ĭa de fa o mia.

In kela ka de dutrina lă, g’éra lă ü poerêt a baɫa d’ü bröt isperet katîv, e kela olta lă l’s’ê metîd idrĕ a uƨâ sö isĕ: — A te 'ntereserâl koƨê po a te, de me... Geƨû de Nâƨaret, e!? Set veñîd ke per mandâm in rüina me, te, e?! Me l’so ki ke te set, te: te*,* l’te manda ke 'l Dio Sant Siñûr! — *[Set veñîd ke per me, te? Dài... könta sö ke l’te manda ke 'l Siñûr... po fàmel ved!]* Ma 'l Geƨû... l’g’ă uƨâd idrĕ koi katie, e l’g’ă urdenâd isĕ:

— Te fà sito, lĕ, e fila söbet ivɟâ, fo de kel om lĕ! —.

Fatolê, ol demone, bötâd ƨo 'n tera lă denâc a töc kel poer om lă, l’ê skapâd vɟa sensa faga pɟö negŏt de mal! E ɟura sĕ, ke töc kei ke g’éra lă i ă capâd öna bela pura, e i se diƨia po ü ko' l’oter töc impresɟunâc: — Ke parlâél po mai, kesto ke, a?! Isĕ car, sigŭ̈r e

fort, ke... l’ge komanda ak a i demone, e i ê öbligâc a sparî, po!? –.

E dapo, kel sabet lă, eñîd fo dela dutrina, l’ê 'ndac lă 'ndela so ka de la so madona del Simû, ü peskadûr k’i s’éra fac amîȥ e l’ge endia 'l pes. Le, l’éra in lec malada kondöna gran fevra, e isĕ i pregaa 'l Geȥû ke g’la fes guarî. E lü 'łura l’s’ê kürvâd ȥo sö 'l so lec, a l’g’ă dic dre be ergŏt a la fevra... e la fevra la g’ê pasada! E le l’ê saltada in pe: in prâtika la so prima resüsitada, e la s’ê metida dre a servîi.

E de 'łura, ü per de de a la setimana lü l’éra lă a ka de la so madona del Simû, e, dapo kalâd ȥo 'l sul, töc kei k’i g’ĭa dei malâc in famea g’i portaa lă. E lü i a guaria... adoma kol mêtega sö i so ma a oñŭ. De tace 'n kei momênc lĕ i ge skapaa fo i demone, e i vuȥaa sö “A te, scet de Dio, te... e!?”. Ma 'l Geȥû l’ge baɉaa dre de bröt, e i a lasaa mia fenî de parlâ, ke lur i ge daa a köntâ sö ke l’éra lü 'l mesia [e a sfidâl a fal po ed impŏ a la svelta]. E dapo, prim de eñ fosk, a l’s’ê sluntanaa de ka desperlŭ, indŭ post solitare. Ma l’söcedia poa ke a la matina amô prest öna möca de ȥet a i a sirkaa ȥemô, e kuand ke po i a troaa i vülia teñel semper lă in paîȥ kon lur, e i a lasaa pɉö 'nda vɉa...

Ma lü l’g’ă diȥia pötôst isĕ: – Adé: biȥoña prope ke 'ndage lă a portaga la buna nöa akâ 'ndei oter paîȥ, ke 'l reñ del Dio l’ve poa per lur. A l’ê be per kel, ke me so stac inviâd insă! –. E, dokâ, l’indaa fo a predikâ d’öna ka dela dutrina a l’otra dela Ǵalelea.

Ü bel de, l’sê portâd iłâ amô a ka, a Nâȥaret, lă 'ndokê l’éra stac kresîd. L’éra sabat, e a 'l solet l’ê 'ndac lă a dutrina, e l’ê leâd sö per leȥ. I g’ă dac indimâ ol rotol del profĕt Eȥai, e lü l’l’ă dervîd fo: e l’s’ê 'mbatîd det in kel pas lă ke g’ê skriîd ȥo isĕ, êkola: “Sura de me... speret del Dio Siñûr! Isĕ, l’m’ă onȥîd sö kol öle sant, po l’m’ă 'nviâd insă a portaga la buna nöa a i poerêc, e a prediga la so liberasɉû a i preȥunĕr, a faga ed la so lüȥ a i orbi, a desliberâ kei k’i ê teñîc sota e a derv fo l’an de grasɉa del Dio Siñûr”. E dapo leȥîd e turcâd sö amô 'l rotol, a l’g’l’ă dac amô a 'l segrestâ, po l’s’ê sentâd ȥo.

Töc kei k’i éra lă de det a i a fisaa, per sentî 'mpo.

E lü, ɉura... l’g’ă dic sö isĕ, in parole pôere: – Buna. Ve l’dige me ke 'nkö, ke de oter e per voter, a l’deenta eritâ e fati i parole dela Bibɉa ke v’ŏ leȥîd sö desedês... kompâñ

ke m'i les sö de sento e sent'añ: e pɟö tat amô koñê a i so tep del re Ciro kela olta lă —.

E de prensepe i püdia adoma ke sta lĕ ontera a skoltâl e restâ per ol so bel parlâ; ke anse i se domandaa töc "ma él, o él mia o' scet del Goƨep e dela Marî, kesto ke? E 'łura po...", e "pekât... a l'éra isĕ mai brao e onêst, de karpentĕr: turnerâl magare mia ke 'n bütiga koi so?"... po amô "adé lĕ: pɟentâ ke isĕ desperlĕ la so mader!". Ke, de sigű̆r, i püdia mia ƨemô pensâ (ma ñe i so parĕc e amîs de lü, ne) ke 'nvece lü l'éra prope poa "kel iƨâd... kel mandâd insă, onƨîd sö: o' scet del Siñûr". Perô lü l's'ê portâd inâc: — Adês, ŏ bel e kapîd... oter, a, me könterî sö 'l proerbe "dutûr, küra la salüte dela to famea, prima: ke l'ê 'l to unûr!"... mia ira? —.

— Prope — i ge dis — "sĕ: a me n'sent a dei bele a köntâ sö, de te... ke t'ăvreset fac, lă a Kafaren... E dokâ, fà ergŏt poa ke a 'l to paîƨ adês, o no, a te! —

— Perô, ofendîs mia, ne: ge n'ê a ün oter de proerbe ke l'fa isĕ: "profĕt in ka, bastunade capâ!", se la storɟa l'ê maestra. 'Nda a saî 'nkemanera, ma... ge n'éra magare mia lă, de êdoe, 'ndel so paîƨ (sentìm be) a 'l so tep del Elî, kuand ke per tri añ e ses miƨ g'ê eñîd ƨo pɟö ñe öna gosa de akua, e öna karestea vaka la 'mpestaa la regû? Epŏ̆r, a ñe öna d'i so êdoe l'ê stac inviâd lă 'l profĕt... ma adoma a öna êdoa de Sareta, 'łà de lă per Sidû. Po... in töt ol Eƨdraĕl, a g'n'éra magare mia, de lebrûƨ, a i so tep del Eliƨĕ? Oter fac, se n'n'éra! Epŏ̆r, a negű̆ de kei g'ê stac koncedîd de guarî, ma sul ke a 'l Naaman ol Serɟâ! Prope: in ka soa... lur i a köntaa per ü ƨero, per ü debet, ol so profĕt! —.

Ǵe öl mia tat a kred ke, a sent kei laûr lĕ, lă in saladutrina töc i n'n'ă ű̆d a mal asĕ: "Öölâ... se i a met ƨo düra! Oĕ, se 'nkredel po ki, lü ke... E noter, ke l'me sömeaa ke l'g'ès de deentâ ergű̆: ma… l'ê bu apena de ultâ lă do parole 'n kruƨ, a la finfî, po de ofênd! Ma ƨa: ƨemô de scet, lü l'vülia sta lă a 'l Dom, sta sö a 'l volt, lü, ne?!"; e ergű̆ d'oter "tò, ke adês noter ke m's'ê töc kuance orb, surc, sop, lebrûs, preƨunĕr: e l'ria să gösto lü, àdel lĕ 'l mesia!" po ak "oter ke speret del Siñûr, te: te set bu ñe de fam ved ü stras de señ, de mirakol, te!". E leâc sö töc ñek, i l'l'ă kasâd ivɟâ, fo de 'l paîƨ, i g'ê stac a i kôstole fina sö 'n sima a 'l kustû del mut... e i vülia aderetüra rüƨâl ƨo.

Ma lü, sensa ñe skapâ, l'ê pasâd det indelmêꞩ a 'l muntû dela ꞩet... e i l'l'ă pɉö ñe est!

Iłura l'ê eñîd ꞩo amô a Kafaren, e l'ge predikaa a la ꞩet, a 'l sabat. E kei k'i a skoltaa i restaa, de kel ke l'köntaa sö e ke l'faa imparâ, tat ke l'parlaa de maester e po sigů̆r; e poa noter ma eñia de pensâ ke l'parlaa mia a vânvera, i tate olte ke l'diꞩia sö kel laûr lă de Bibɉa "l'ê propɉamenta per me, ke g'ê skric ꞩo de eñ insă a fa kel ke te komandet Te: e dokâ eñe me, êkola, g'ŏ mia de spetâ nisů̆ d'oter, o de faga fa a ergüdoter!". Ke, sedenô... ki e kuando, po!?"

...Dre a la setimana, per maɉâ, a l'faa kuak laorâ koi peskadûr e koi karpentĕr.

KO KŰINT : A L'CAMA I SO PRIM AMÎꞨ

E ü bel de, ke l'éra lă sö la ria del lag de Genêꞩaret e la ꞩet la ge faa resa aturen e i ă skoltaa, a l'ă est lă do barke öde lă sö la ria, ke i peskadûr i éra saltâc ꞩo e i netaa fo i so rec. Lü l'ê saltâd det indöna, kela del Simû de la so madona guarida, a i ă camâd po i ă pregâd impɉasĕr de sluntanâs ü falî de la ria. E, sentâd ꞩo det indela barka, de lă l's'ê metîd dre a predikaga a la ꞩet.

Kuand ke po l'ă fenîd de parlâ, l'g'ă dic isĕ a 'l Simû de 'nda lă 'ndelmêꞩ a 'l lag po de bötâ fo la so braa ret. Ol Simû l'g'ă respondîd: — Áda, maester, ke noter a m'ă ꞩemô fadigâd asĕ stanôc... sensa capâ ñe ü pesî! Perô... se prope te me l'diget te, böterŏ fo amô la ret: a m'la reꞩenterâ amô öna ölta —. Dic e fac. E indů̆ menů̆t a i ă capâd det ü sfrak de pes, ke ge se strasaa sö a la ret! Iłura i g'ă dac la uꞩ a i so soci de kel'otra barka, ke i veñês insă a ütaga. Kei lă i ê eñîc insă... e isĕ i ă po 'mpɉenîd sö do barke, ke skuaꞩe i 'ndaa ak a fond! E defati 'l Simû e poa töc kei lă kon lü a i ê ñak restâc, de tace pes ke i ă trac fo; e l'istês kei de kel'otra barka ol Gakom e 'l Goân, i so scec del Ꞩebedĕ, ke i éra po i so soci del Simû e del so fradêl ol Andrea. A ed ü laûr kompâñ...

ol Simû l’ge s’ê 'ngünikâd ȥo deante a 'l Geȥû, e l’ge diȥia: — Árdem mia mal a me, te, Siñûr: ke me so ü gran pok de bu, öna preda, ü kör malfidĕt! E benedésem, te, prim de partî! —. E kela olta lĕ 'l Geȥû l’g’ă dic prope isĕ, a 'l Simû: — Íga mai pura, te! De 'nkö a 'nda in 'nac, te serĕt la me braa preda, te: te peskerĕ pɉö adoma pes a la padela, te: ma poa omeñ a la eta! —. E de ɉura, po, trace fo de l’akʉa i so barke, a i ă lasâd lă töta la baraka e i g’ê po 'ndac idrĕ a 'l Geȥû; i prime ölte per kʉak de, po i turnaa töc amô a ka, per impŏ, — poa lü — eko; finakê in paîȥ i s’ê skʉaȥe pɉö ñe fac ved!

Ü bel de, intât k’i se troaa lă indü paîȥ, g’ê 'ndac inkontra ü lebrûȥ... l’ă rescât a 'ndaga lă aprö̊f, a l’ge s’ê metîd ȥo 'n tera deante a 'l Geȥû e i a pregaa 'nfina, e l’ge diȥia:

— Ne, Siñûr: se te te ölet, te set bu de fam gʉarî a me, te! — E 'l Geȥû... a i ă tokâd, prope, po l’g’ă dic isĕ: — Sĕ, ke l’völe a me kompâñ de te. Ǵʉarés, te, dokâ! — E söbet la so lebra l’ê skomparida! A l’g’ă urdenâd de digel a negü̆ e de 'nda lă de 'l pret a fas ved e de faga la so bela oferta del sakrefese kome l’ĭa stabelîd ol Moȥê, in manera ke l’ge fös car ke l’éra töt in rĕgola. E isĕ, pota... s’se ne parlaa oñe de semper de pɉö, de kel ke l’faa, e ü muntû de ȥet la se traa 'nsem oñe olta per iskoltâl, e per fas gʉarî d’i so mai. Ma lü, oñe tat, a l’se ritiraa 'n kʉak kantû per so könt, e l’pregaa.

Ü bel de, l’éra lă sentâd ȥo sota ü porteg, a predikâ. E g’éra lă a skoltâl akâ dei fareȥĕ e dei duturû, eñîc insă de tate bande, Ǵalelea, Gödea, e 'nfina a de Gerüȥalêm.

La so ma del Dio Siñûr la ge faa gʉarî sö ü muntû de ȥet. Kʉatr o sik, intât, i sirkaa de fa pasâ det ü paraletek kol so lecî, per mêtegel lă denâc a lü. Ma sikome k’i ge riaa mia... t’éi mia saltâc sö sö 'l tecî?! E, spostâd impŏ de tĕgole e de kantinele, i g’l’ă kalâd ȥo, lü e l’so lecî, prope sota 'l naȥ, lă 'ndelmêȥ indokê l’se troaa 'l Geȥû, ekol.

E lü, intüîd la so fidüca de lur lă, po kel k’i speraa, l’ge diȥ isĕ:

— O om: i t’ê perdunâc töc i to pekâc... te, po, i to amîȥ! —

Imaginâs, fareȥĕ e duturû! A i ă tekâd lă a tontoñâ e i se diȥia isĕ: — Ee, cêrtoȥa! Áda po ke: ki saresel ki po, lü ke, ke l’isfida ol Sant Siñûr? Él lü ol Dio Sant: ke adoma Lü l’pöl perdunâ delbû i pekâc, lă a 'l Dom e kol so brao sakrefese prupursɉunâd, e? —.

Ol Geƨû, a sent i so ragunamênc, a l'ge fa, lĕ 'ndelmêƨ:

— Koƨe sis po dre a ragunâ komê oter lĕ... e kemanera ma l'diƨî mia sö 'l müƨ, ke a 'l perdû oter ge kredî prope mia, e? Él pɉö belfâ a di sö "i t'ê perdunâc i to pekâc"... opŏr a diga "lèa sö 'mpe te, po kamìna!", e? Buna. Gösto isĕ per fav saî ke poa ke sö la tera ü kome me l'pöl remetî poa i pekâc... a te me te dige isĕ: lèa sö, và a ka toa depertĕ, e tős dre 'l to stremasî, de regordâs be kom'a te ge staet! —.

Dic e fac! A l'ê saltâd in pe lă denâc a töc, l'ă capâd sö 'l so brao stremasî po l'ê 'ndac a ka, a ringrasɉando 'l Dio Siñûr. Isĕ ke töc a i ê ñak restâc! E i kantaa infina i so brae lode a 'l Dio Ǵrand, e 'mpresapŏk i se diƨia "Inkŏ m'a est delbû dei laûr... prope fo del normâl!". Kei oter perô i reklamaa "alura sĕ: se ü ke l'ê nisŏ l'perduna i pekâc ke, e ü paraletek a l'kamina e l'porta ü lec, perkê g'ê pɉö ñe negŏt de proebîd a 'l sabat... 'ndo 'ndarai a fenî 'ndoê, po, töta la nosta bela religû e l'urden, e?".

Indâc de fo poa 'l Geƨû, l'ă est lă ü de kei d'i tase, ü tal Levi, sentâd ƨo lă a sköd a 'l so brao banketî. A l'g'ă dic sensoter "te èñem dre a me, te!": e kel lă... pɉentâd lă töt, él mia leâd sö delbû... e g'él mia 'ndac idrĕ!? Anse dapo, amô kel de lĕ, a l'g'ă fac preparâ ü gran bankêt de festa 'n ka soa. A tâola g'éra lă amô a ü kuak de kei d'i tase, e poa de l'otra ƨet isĕ isĕ... mia prope "de prima", sentâc ƨo lă kon lur. De fo, fareƨĕ e duturû, tat per kambɉâ, i ge daa a tontoñâ... po i ge diƨia isĕ a i so amîƨ del Geƨû:

— A sĕ, e, oter! Oter... maî e biî 'nsem a kele karoñe lĕ d'i tase... e tate bele kanaɉe d'otre amô, a! —. A i ă sentîc infina a 'l Geƨû 'n persuna, e i ă metîc a bola isĕ, de lă a tâola: — Indì vɉa, 'ndì pör ivɉâ, oter! Ke, kei k'i se 'nkred de sta be, i g'ă mia 'mbiƨôñ de spisɉĕr lur, e? A i ê adoma i malâc, ke i ge n'ă göst e pro! Buna: e me prope so mia ke a met insêm ol fɉûr de kei k'i se 'nkred de sta be, lur, brae bei e sae... Me so ke a tram insêm kei k'i ge sa de ĭga ergŏt ke (v)a mia, kei k'i sta mal indi so pañ; e a daga aƨe de konvertîs poa lur a 'l nost brao reñ, ekol! —.

Ma kei lă, i éra 'mpo dür de orege, lur...

E dapo la festa, ergŭ i g'ă dic amô isĕ: — I so amîƨ del Goân a i ê semper dre a fa de-

ʑŭ, e isĕ poa i so amîʑ d'i fareʑĕ... I to, de amîʑ invece, kon te i maɉa e i biv tötura! Kom'éla, po, ke!? —. E 'l Geʑû l'g'ă be dac resposta isĕ: — Ve pârela gösta, a oter, de faga fa deʑŭ a i 'nvidâc, intât ke i spuʑ a i ê amô lĕ a 'l bankêt? Dapo, pɉö tarde, l'veñerâ a 'l tep, sigŭr, ke la festa de spuʑe la sarâ pasada... e ge sarâ de tirâ la cenɉa! —.

Po l'g'ă köntâd sö kela parâbola ke (öna parâbola... l'éra öna manera d'i sapɉênc de faga imparâ ergŏt, a preʑempe e proerbe... a ki ke ülia 'mparâ): — Negŭ, él vira, l'lasa 'ndre de capâ de regâl ü bel vestît növ, per istâ lĕ pötôst a mêtega sö öna pesa 'nsă e 'łă sö 'l vestît vec e kar, me dige. Perd ü estît növ a gratis, e ĭga mia ergoña de fa strasû? O sedenô se ve e regalâd ü bel vi noêl, a l'manderî 'ndre... pör de ʑvödâ mia fo i oste bote de l'aʑît ansâd, e? O magare i mescerî sö, oter, a? Bona: o 'nsem a me, (v)i po estît növ ... o 'ndì aante per la osta strada ega, oter, ke me g'ŏ la mea, nöa, per ki ke ge sta! —.

KO SEST : I DUDEƷ PO I BEÂC

Oter, ekol. Öna ölta, l'éra de sabat, i pasaa 'mbanda a ü kap de formĕt, e i so amîʑ del Geʑû (i g'ès po fam, o i fes impŏ i scec) i kataa fo dei spege e i a ʑgranaa koi ma per maɉân i gre. Dei fareʑĕ, k'i ge köntaa akâ i pas, 'łura i g'ă oservâd:

— Koʑe fiv, po... ke a 'l sabat a l'ê ñe permetîd!? —.

E 'l Geʑû l'g'ă respondîd isĕ:

— A ĭv mai leʑîd sö, oter, kel ke l'ă fac ol re David, kuand ke koi so kompâñ a l'g'ă ŭd fam, öna olta?él mia 'ndac de det indela so ka del Siñûr, e n'n'ăl mia töld sö i pa del'oferta, e n'n'ăl mia forsâk maɉâd lü e poa kei ke g'éra lă kon lü... akâ se l'éra permetîd adoma a i prec, de maɉân? E l'éra de sabat! E ɉura... adì amô ke: "scet de om, padrû del sabat", e mia a l'inkontrare! —

Ün oter sabat, a l'va det indela ka dela dutrina, e l'se met idrĕ a predikâ. A g'éra lă ün om kondöna ma paraliʑada. I duturû e i fareʑĕ del post i staa gösto lă a tendel, ka-

ꝁomai se l'gʉaria ergǚ prope a 'l sabat: isĕ i g'ăvrês vüd vergŏt de gros a so kareg in trebünâl. Ma 'l Geꝁû, akâ se l'koñosia benone i so pensĕr de lur lă (o prope a per kel?), a l'ge diꝁ isĕ a kel om lă: — Lèa sö mo te, e mètes ke 'ndelmêꝁ!—.

E lü lă l'ê leâd sö pront e l's'ê metîd lă 'ndelmêꝁ. Ałura 'l Geꝁû l'ge domanda a kei lă:

— Diꝁìm impŏ, oter: a s'pöl... o s'pöl mia, a 'l sabat, fa ergŏt de be, fa ergota per kürâ ergǚ... o mê adoma soportâ 'l mal, a 'l sabat, e lasâ patî e mör ü, e? —. A l'ge lasa ü menǚt de pensâga sö, l'se arda be 'n gir töt aturen... po l'ge diꝁ isĕ a kel poerêt lă:

— Islŏngela ꝁo... kela ma lĕ, dokâ, te! —. E kel lă i a slonga ꝁo, e l'ê gʉarida, nöa!

Figürâs lur lă: i éra ñak rabɉûꝁ! Uramai, i deskütia adoma de koꝁ'i püdia fa per rüinâl. Ke, per lur ol sabat a l'éra de santefikâ per unurâ la lege, mia per salvâ l'om, o per salvân ü isĕ!

Öna olta, ol Geꝁû l's'éra ritirâd sö sö 'l mut, töta la noc a pregâ. E, scarîd fo 'l de, l'ă trac insêm i so amîꝁ, a n'n'ă sirkâd fo dudeꝁ de nömer e a kei lă l'g'ă dac la funsɉû de "i so apôstoi"... i so misɉunare, êkola. Ol so apostol de ergǚ ke l've lĕ de te, a l'ê kompâñ se kel vergǚ lă l'rierês lĕ prope lü de te, êkola.

I so dudeꝁ apôstoi, dokâ, a i éra: ol Simû, scet de Gona, mia öna gran sima perô d'ü tok sul, ke i ă camâd akâ "ol Pɉero, la me preda"; ol Andreî so fradêl; ol Gakom e 'l Goân fradei a lur, iscec del Ꝁebed e dela Mari, öna de kele ke g'ê po 'ndace dre a 'l Geꝁû koi so du "fömèlga po trùna... e l'vage töt a fög!"; ol Düda (Güda Tadĕ) e 'l Gakomî (g'ê restâd a ka 'l Bepino... ma pɉö tarde g'ê 'ndac dre poa la so mader de lur tri); ol Pepo (Felĕp), de 'l so paîs del Simû e del Andreî; ol Bortol ("Natañĕl del fig"); ol Levi Matĕ ke prima l'isködia tase per i româ; ol Maꝁî ("Tomâꝁ, pìkega det ol naꝁ!"); ol Simunî, k'i ge diꝁia ol Ꝁelôt (l'éra ꝁemô stac a sköla d'ergüdoter per impŏ, prima, lü) e 'l Güda de Iskar, kel ke dapo a i ăvrês po tradîd.

Öna olta l's'ê fermâd lă kon lur indöna spɉanada, ke g'éra lă ꝁemô öna bela skʉadra de amîꝁ amô e ü muntû de ꝁet riâc insă de töte i bande, infina a de Tir e Sidû, a skoltâl e magare fas gʉarî d'i so mai. De manera ke töc i sirkaa 'doma de riaga a tokâl, perkê

s'diʑia 'sse ke ge eñia fo komê ü kold, ke l'gʉaria töt. Kʉando ke g'ê stac impŏ de kalma, a l's'ê sentâd ʑo, lü: e la ʑet in gir, e i so dudeʑ i ge faa cirkol in pe, lă a kʉak pas.

E 'ɫura, ardândoga 'ndi ög a oñŭ d'i so, l'ă tekâd a di sö isĕ, bel volt:

— Beâc voter e fìs korago, kʉand ke siv poerêc: ke, 'l reñ ke l'ria de 'l cel a l'ê la osta benedisɟû! Beâc voter, kʉand ke g'ĭv fam e sit: ke si preparâc a ês impɟenîc sö delbû! Beâc töc voter kʉand ke löcîv: mei isĕ per voter, ke si pronc a griñâ de festa! E beâc voter, prope, kʉand ke i ve tö in öde e i ve refüda, e i ve spüda e despreʑa, kompâñ de tace 'mpestâc, kʉando sti dela banda d'ü poer iscêt de om... ke l'sees a ü lebrûs e pok de bu. Fìs korago, ɟura, e fì a festa: ke ɟura sĕ, ol vost pro l'ê grand sö 'ndela banka del cel! Stâei mia isĕ mal akâ i so profĕc koi osc veci, a: e 'l Siñûr g'ăl mia pensâd lü, a i so profĕc? Ma pɟötôst: gʉai a oter, se se riteñî benedêc perkê si 'ssɟôr: ke g'ĭ ʑemô 'n skarsela ol vost pro e amen, fenida lĕ! Poerêc a oter, se siv a pansa pɟena, ke... ve tokerâ la fam! Pêgo per voter, ke adês griñunî saldo töc, sensa ñê pensâ a fa kel ke l'ê göst denâc a 'l Siñûr: perkê ve tokerâ ñak deentâ ñek e löcâ! E me dispɟâs per voter, amô, prope... kʉand ke töc i digerâ de oter adoma ke be, e sirî dela banda de kei ke enʑ semper, e mai de ki ke g'ă 'mbiʑôñ! S'éi mia fac i müine isĕ poa i nosc veci, koi so fals profĕc? E kom'éi fenîc po, kei eci e kei so fals profĕc lă!? A oter ke me skultî e ülî eñem dre e 'mparâ, me ve dige isĕ: oter... g'ĭ de ülîga be a ki ke ve fa de 'l mal, e g'ĭ de faga de 'l be a kei ke ve öl mal. Benedeʑì kei ke ve maledĕs, pregì per kei k'i ve 'ngüra de 'l mal; e... se ü l'te da ü papinû, te gìres adoma, akâ se g'ê meʑo de capân ün oter de lă. Po, se ergŭ l'te roba a 'l mantêl dopo la kamiʑa, e per lege l'pöderês ñak: te dàga a kel sensa maledîl, dìga isĕ ke tat... a l'ge pensa 'l Siñûr, a teñet a 'l kold! Te dàga semper, dàga a ki ke sirka. E... domàndega mia 'ndre a ki ke te roba. Imprâtika, te fàga a ün oter, kompâñ ke t'ölerêset ke lü l'te fes a te, po fàga a nigŭ kel ke te öreset mia k'i te l'farês a te! Sedenô, ke rasa de pro te n've... po te kambɟereset koʑê, se te ge fet de 'l be adoma a ki ke te fa de 'l be... a, te? Fai mia ʑemô isĕ akâ i besce e i pok de bu? Se te ge 'mprestet adoma a ki ke te l'set ʑemô ke l'repaga benone... ke pro te n'n'ĕ-

vrĕt, ke nöitâ sarala? Poa i lader i ge 'mpresta a i lader, finakê i se l'turna, eko! Oter, dokâ, teñì bu a i antepâtek, fì de 'l be e 'mprestì... sensa köntâ de gʉadeñâga sö l'onga: e ɟura sĕ ulterî 'l mond, e 'l vost pro ɟura sĕ ke l'sarâ grand, e sirî dei brae scec del Pɟö Olt indel cel!él mia isĕ, lü, e: él mia de bu kör poa koi diȥgrasɟâc e kon kei de memorɟa körta per i so benefese? A l'ê lü ol vost modêl! Sì dokâ de bu kör, kompâñ ke l'ê de bu kör ol vost Pader, ol Dio Siñûr. Pontì mai ol did, e l'sarâ mia pontâd kontra de oter. Teì mai fo negǖ... metì nigǖ a l'inferen, oter... e sirî mia teâc fo. Perdunì... e sirî a perdunâc. Dì, e ve sarâ dac: dì in buna meȥüra, pɟena e strepɟena... ke, la stesa meȥüra ke ĭvrî dovrâd koi oter, la sarâ dovrada a kon voter!él mia isĕ ke 'l pader in cel a l'völ... kei k'i se cama i so scec? E l'ê isĕ, ve l'dige me, ke l'veñerâ po să 'l nost bel reñ ke m'ge da a 'nsoñâs e a camâ! E l'sarâ kʉando ke noter a m'sarâ 'mpo pɟö a so figüra e sömeansa del nost kreadûr e pader, e 'mpo meno figüra e sömeansa d'i sömmɟe!

Ön'otra olta, a l'g'ă köntâd sö kele parâbole ke...

— A pödel diolte ü orbo gʉidâ o fas gʉidâ d'ün otr'orbo? O borlerai mia det pötôst töc du 'ndela prima büȥa? Po, kel ke (v)a a sköla, sarâl diolte ȥemô pɟö brao lü de kel ke l'fa sköla? Tötalpɟŏ, l'istâge prima atênt a 'mparâ be: e l'deenterâ a lü ü brao [kompâñ del so] maester. E 'nkemanera, po... sirkâ de traga fo la skaɟa ke ge sarês det indel so ög del to fradêl... intât ke te fe finta de negŏt per ol traêl ke te g'ĕ det te indel to, de ög, a? A ge rierĕt diolte te, kon det ü traêl indel to, de ög, a êdega be... e a traga fo la so skaɟa de l'ög del to fradêl? O fals e trobe! Deslibères fo prima te, dokâ, de 'l to traêl ...e dapo sĕ, te ge ederĕt be asĕ, de êdega det öna skaɟa a 'l to fradêl, e de ofrîs per tragla fo, a! ...Pɟanta buna, la da mia fröta selvâdega, ñe pɟanta selvâdega la da mai fröta göstuȥa. Ol bu d'öna pɟanta, te l'vedet de la so fröta: te töet mia ȥo, defati, i fig sö i ürtige... ñe s'regoi l'öa d'i spi. Isĕ, ol om bu a l'ê bu de tra fo l'or del so kör car; ma l'om katîv, invece, l'tra fo adoma la fel, de 'l so kör fosk e 'nvelenâd! A me camî "maester de ke, maester de lă"... e po fi kel ke g'n'ĭ oɟa oter, e mia kel ke ve dige me! Ve fo ed me adês, a ki ke l'ge sömea kel ke l'me e dre a me e l'me skolta e l'fa komê ge

dige me. A l'ê kompâñ d'ü kapmaster... ke l's'ê metîd dre a fa sö la ka: l'ă skaâd ꞩo bel fond e sota la kantina l'ă pugâd ꞩo i so bei fondamênc indè' preda ia: g'ê riâd ꞩo la pɟena del sere, l'ê eñîd fo de svɟemensa adôs a kela ka lĕ, ma i ă adoma bañada, in fi d'i könc... tat ke l'éra faca sö be. Ki ke 'nvece l'sent i me parole, ma i a met mia 'n prâtika... lü lĕ l'ge sömea pɟötôst a kel omasî ke l'ă fac sö la so ka lĕ sö 'l kap, sensa fondamênc: a l've fo 'mpunî de serɟöla, la ge maɟa vɟa du gre de terĕ a i pe... e 'l gran diꞩaster a l'ê sigürâd! —.

KO (D'I) SET : KI KE L'Ê OL BATESTA

Oter... Ön'otra olta, a l's'ê portâd iłâ amô lă a Kafaren. Lă, ol so servidûr d'ü kapitâ d'i româ l'éra malâd, e anse l'éra dre skuaꞩe a tra i öltem. E ɟura, po, a sent a parlâ de 'l Geꞩû ke l'ê 'ndi paragi... ol kapitâ l'ge manda 'nkontra ü kuak d'i eci d'i Güdĕ del paîꞩ a pregâl de pasâ de lă de lü per guariga 'l so servidûr.

Kei lă, riâc lă del Geꞩû, i a pregaa skuaꞩe poa de stöfâl ak: — Áda... kel ke l'me manda ke de te... a l'mêrita prope ke te te l'vütet! A l'ge öl be a la nosta ꞩet... l'ê lü ke l'm'ă fac fa sö la ka dela dutrina ke 'n paîꞩ —. E iłura 'l Geꞩû, sensa ülî saî se 'l servidûr l'éra almĕn ü brao ebrĕ o no, a l's'ê 'nviâd iłâ kon lur.

Manka mia tat a riâ 'łà e 'l kapitâ l'ge manda 'nkontra amô dei amîꞩ per diga isĕ: — A, e... destű̆rbes mia, te, maester! Pretende mia ke te eñet in ka mea; ŏ ñe kredîd de püdî fas ved me, de te: a l'so ki ke so, me, e l'so ki ke te set te. E l'so ke l'ê asĕ ke te te diget sö öna parola de luntâ... e 'l me servidûr a l'ê bel e guarîd! O sedenô, àda. Poa me sto sota ergŭ̈ e poa me g'ŏ sota ergŭ̈. Me ge dige a ü soldât "và lă, te!" e kel lă l'va lă, ge dige a ün oter "vé ke, te!", e l've. E a 'l me servidûr ge dige "fàm kel laûr ke!" e lü l'me l'fa. E isĕ, dokâ, se te te ölet ... —.

Kuando ke 'l Geꞩû l'ă sentîd kel'antîfona ke, l'ê ñak restâd! Ałura, l'g'ă dic isĕ a kei

ke l'g'ĭa 'nsema e töc kei ke l'g'ĭa dre: — Ve l'dige me ke, 'nfinadês... mai ñe ü ebrĕ, ñe ü ke l'ê ü, ke aturen... g'ŏ mia troâd öna fidüca isĕ granda! —.

E i so mesagĕr del kapitâ, turnâc indrĕ, a i ă troâd lă 'l so servidûr bel e guarîd!

Ön'otra olta, l'ê pasâd iłâ 'nvers a Naîm, e l'g'ĭa dre 'nsem i so amîƨ e poa de l'otra ƨet de lă 'n gir. Ĕrei mia dre a portâ a sotrâ ü mort, sul iscêt de mader êdoa? Ol Geƨû… kuando ke l'l'ă esta de iƨî, la g'ă fac asĕ kompassĵû. E iłura, a l'g'ă dic issĕ, a le:

— Dài, pĵânƨ mia isĕ, po! —. Po, riâd in banda a 'l trespŏrt a ła toka, e kei lă i se ferma, e lu l'fa: — Ƨuenêt, sènt koƨê te dige me. Me te dige de leâ sö de lĕ! —.

E 'l mort a l's'ê met a setû, e l'parla! E isĕ i ge l'mena lă amô iv a la so mader. A i ê ñak restâc töc a boka erta!, e 'ntra spaênt e kontênt i ge daa glôrea a 'l Dio Grand e i se diƨia isĕ: — A, prope, ge n'ê amô, de gran profĕc... e ün otr'Elî l'ê prope ke 'ndelmêƨ a noter! Ol Dio Sant... a l've ƨo amô a troâ la so ƨet! Alura... m'se salva amô... —.

E la nöa de töc kei bei laûr ke la se spandia fo per töt ol teritore.

Isĕ, i so amîƨ del Batesta i g'i ă köntâc sö ak a lü, lă 'n preƨû...

Ĵura, ü bel de, ol Goân a g'n'ă mandâd iłâ du a 'l Geƨû, a domandaga: — Set te po, kel ke l'g'ă de riâ... o m'g'ăi de spetâ amô ergüdoter? —. E isĕ i fa, kei du lă: i ge l'domanda precîƨ a 'l Geƨû. Ke... l'éra gösto dre a guarîn ü de să infirem, ü de lă invaƨâd, ü orbo... E 'łura, a l'fa oter ke respŏndega:

— Buna. Indì lă de 'l me küƨî 'l Goân, oter... e riferìga kel ke ĭv vest e sentîd ke aturen: orbi ke ge ed be... sop ke kamina drec... lebrûƨ sensa pĵö pĵage... surc ke i ge sent... e poa morc ke salta impĕ. Se l'ê mia kesta ke, la buna nöa per töc i poerêc... E diƨìga poa isĕ "beâd lü kel ke l'se fa mia skândol de me!". Lü l'kapeserâ —.

[...Amô per kela storĵa lă de ü ke l'deƨüna e l'oter ke l'maĵuna?] E, partîc i so du amîƨ del Goân, ol Geƨû... l's'ê metîd dre a parlaga del Goân a la ƨet ke g'éra lă:

— Diƨìm impŏ, oter. Si 'ndac lă a ed koƨê, po, fo 'ndel deƨêrt e dre a 'l Ƨordâ... e? Öna kana ƨbatida de 'l vent in meƨ a i otre? O v'él istâc inviâd insă ki, dokâ? Ü figürî a la moda, guanc e kapêl de komandâ? Ma kei ke porta guanc e kapei e mantei i sta 'ndi

palâs d'i re... e i da fo mance, e i vend i so pɉasěr... sě o no? E ɉura, siv indâc fo a ed koƨê, po? Aa... ü profět. Sě, ve l'dige me, e anse, sě: ü bel tok de pɉö d'ü profět kompâñ d'i oter. Öna kana... sě: l'öltema tromba pacěfeka del Dio Pacefek prima ke l'ge dage fo l'urden a i so trombe del arkangel dela guera: e i sunerâ mia itorɉa per noter, istaolta, se prima m'se konvertěs mia töc! A l'ê be de lü ke g'ê skriîd ƨo det inde Bibɉa "àdel ke, 'l me 'mbasadûr! A l'mande fo inâc prima de te e l'te paregerâ la strada denâc a te". Ve l'dige me, prope: ol Goân... a l'ê 'l pɉö grand om nasîd de dona! *[E perô, me ve dige a ergŏt d'oter: ol pɉö picên ke g'ê ke a 'l mond, kuand ke l'ê det indel reñ del cel, a l'ê a kel grand kompâñ de lü, denâc a 'l Dio Re.]* E lü, ol Goân... uramai, a i ă sentîd töc: poa kei k'i ge sentia mia tat d'i orege: e i s'ê ƨbasâc ƨo denâc a 'l Ǵrand Siñûr, po i s'ê fac bateƨâ de 'l Goân, koma ke l'éra göst. Ma kei koi orege nete invece, i fareƨě e i duturû, lur no, lur i s'ê refüdâc: ke isě ol Dio Siñûr l'ă laorâd per ol pernegŏt, kon lur, oter ke Goân! Indüinì 'mpo oter, a kei lě, ki ke ge paserâ denâc... indel reñ ke l'ria! E 'łura, i paraguneroi a ki po, kela rasa de ƨet lě, e? Ǵe sömeerai a ki, dokâ!? I ge sömea a kei scetorlôc semper lă 'n pɉasa a dindâ sentâc ƨo sö 'l müradêl o sö la spigorsa... ke mê diga "ü de, a m'v'ă sunâd ol pifer a festa, e ĭv ñe balâd; ün oter de m'ă sunâd de mort, e ĭ ñe deƨmetîd de griñotâ! Si prope semper de oɉe a l'inkuntrare, oter!". A g'ê eñîd insă ol Batesta, ün om ke no l'maɉa pa ñe l'biv vi: e i ge diƨ isě ke l'g'ă det ü demone, e l'istâ be 'n preƨû. Ǵe n'ê ke ün oter... iscêt de om ke maɉa e biv kompâñ d'i oter: e i me diƨ "àdel po lě, ol maɉû e 'l beû, ke l'ê amîƨ de kei d'i tase e d'i pok de bu!". Oě... ke m'se salva pɉö negŭ! I se salva adoma lur: ma, a ardaga pɉö tat a kel k'i diƨ... koñ'a kel ki fa. Diƨìm impŏ, dokâ, se kela lě l'ê sapɉensa, o se la sapɉensa la sta mia de ka d'ön'otra banda e, a camâs i so scec... a i ê po bu de rekoñosîla!? Ma la so sapɉensa del Siñûr, kela... a i a testimoñerâ po be i so fedei gösc, me dige –.

Ü d'i fareƨě, öna ölta, l'invida alistês ol Geƨû a maɉâ 'n ka soa. Lü l'va de det, e l'se senta ƨo a tâola. Öna dona, öna de malafare del paîƨ... saîd ke 'l Geƨû l'ê lě 'n ka de kel lě, la ge ria de det kondŭ vaƨetî de öle pröfömâd, la se met ƨo 'n tera lě 'n banda a 'l

Geꞩû, la ge baña sö i so pe kondöna bela pɉanꞩida, po... g'i süga ꞩo koi so kiei long e g'i baꞩa sö e g'i onꞩ sö kol öle pröfömâd! A ed kei laûr lĕ, ol fareꞩĕ padrû de ka... a l'pensa sö: — A... se kesto ke l'éra delbû ü profĕt... a l'se lasaa mia tokâ d'öna donasa de tal risma! —. Ol Geꞩû manimâ l'ge fa, prope a lü:

— Simû... g'ŏ ergŏt de div, me —. E 'l padrû de ka: — A, dìm pör sö, maester —.

— Ałura. Ü sɉor a l'g'ĭa du... ke l'g'ĭa de sköd de töc du: de ü, l'ge n'veñia siksênt bele karte, e de kel oter sinkuanta. Ma sikome ke ñe ü ñe l'oter i g'ĭa i palanke de saldaga 'l könt... a i ă kundunâc töc du. Ki ke g'ăvrâl pɉö tat de diga grasɉe, e, segŏnd vu? —

E 'l padrû de ka: — Kel... ke l'g'ă kundunâd de pɉö, me dige! —.

E 'l Geꞩû: — Brao a u! Ĭv gödekâd göst! —. E po, ultâd invêrs a la dona:

— Edî kela dona ke? A so eñîd det in ka osta… e m'ĭ ñe portâd ke l'akua de laâs ꞩo i pe. E le... m'i ă laâc ꞩo del so e del so m'i ă a sügâc ꞩo. U, m'ĭv mia baꞩâd sö de benveñîd, le l'ê dre amô a baꞩâm sö i pe. U m'ĭ mia onꞩîd sö 'l ko kol öle... kompâñ ke s'fa kuand ke l'ria 'n ka ergŭ ke könta: le la me pröföma i pe. Ałura, ve l'dige me: le, i g'ê perdunâd töc i so pekâc. E g'ĭ a reꞩû: i sarâ mia ñe pok e i a l'sa ak. Ma le la sta 'ndre ñe kol amûr, ke la öl vês perdunada, e la diꞩ a grasɉe prima! A l'ê kei k'i se 'nkrêd de ĭga pok o negŏt de fas perdunâ, k'i se kred mai in doĕr de di grasɉe, e i se 'nkômoda ñak —. Po l'ge diꞩ isĕ a la dona: — I to pekâc i t'ê perdunâc töc, inkŏ! —.

A tâola... i skomensaa amô turna a siñâs intrade lur e tontoñâ de să e de lă:

— Öö! Adês po! Ma ki se 'nkredel de ês ki po, lü ke... ke l'se permêt de perdunâ poa i pekâc!? —. Ma 'l Geꞩû l'salüda isĕ la dona:

— Và in paꞩ, te. Amûr e fidüca... t'ĕt troâd la to riseta gösta, e te se salvet amô —.

Kuat a fomne, mê a di ke, kuand ke l'indaa 'n gir per sitâ e paîꞩ a predikâ fo la so buna nöa del reñ del Dio, l'g'ĭa dre sĕ i so dudeꞩ e po dei otr'amîꞩ: ma poa öna kuak done, intrâ parete so de lü e fomne guaride de kuak mal e demone: preꞩempe öna Marɉana Madelena, ke la g'ĭa adôs ü set dɉâoi, prima, e öna Goana moĕr del Küꞩa, fatûr del Erôd, öna Süꞩana, e poa dei otre... ke i a teñia 'mpo nec e i ge faa mia mankâ 'l nese-

sare, de 'l so de lure k'i g'ĭa 'n sostanse; e kuak völte s'püdia êdele a fa cirkol insêm a dei otre done del post, mia tat de lonƨ de 'l muntû dela ƨet indokê l'parlaa 'l Geƨû. A êdei töc insema... diolte s'sia mia koƨê pensâ: öna kombrîkola de pötvêg (fo ke ü per, ne), po, a distansa de sigüresa... öna kombrîkola de fomne, spuƨade e mia, töc vagabŏnc aturen per ol paîs... i se spetaa po koƨê, kele lă, kisapo! E oter…

KO (D'I) OT : SOMNA – BORASKA – GAÎR

Ü bel de, êkola, ge s'ê fac aturen ü bel muntû de ƨet, e lü l'g'ă köntâd sö kela parâbola ke: – Ü de, ol masĕr a l'ê 'ndac fo a somnâ la so braa somesa. E, 'ntat ke i a spandia fo... öna part la fenia ƨo sö 'l sentĕr, la eñia pestada... e i oƨei a i a bekaa sö. Ön'otra part, la fenia 'ntramêƨ a i plok muntunâc sö 'nfonta a 'l kap, e la bötaa apena, po la sekaa ak. Öna part amô la fenia det intrê i spi dela seƨa d'i bande... e la seƨa i a sofegaa göst apena spontada sö. Öna part, po, cêrtoƨa, la 'ndaa a fenî det indela tera buna: e lĕ i gre i bötaa sö e i spontaa fo, e i kresia, e lĕ i daa akâ 'l sento per ü. Ĭv sentîd be? Ɉura, dokâ, ki ke öl sêntega... 'l ge sente po miga adoma d'i orege! –.

Ma i so i éra ƨemô dre a domandaga ke storɉa ĕrela, po, kela lĕ.

E alura, a lur a l'g'ă respondîd isĕ:

– Va be: kon voter... a s'pöl vês a 'mpo pɉö car. Koi oter, invece, mê 'nda lă adoma a la larga, per sömeanse; tat... a g'él mia skriîd ƨo bel car det inde Bibɉa "i arda ma i ved miga, i sent po i skolta ñak!"? Adé ke se ge 'nteresa a ergŭ, de 'nda ü falî a fond indei laûr... Ałura, ol sügo dela storɉa l'ê kesto ke. La somesa... a l'ê kel ke l'diƨ ol Sant Siñûr. I gre redolâc sö la strada a l'völ di ki ke skolta, ma l'ria 'l dɉaol e i parole bune g'i lapa vɉa lü, mia ke dɉolte i ge krede delbû, e isĕ i se salve... Kei fenîc intramêƨ a i plok a l'völ di ke i skolta a ontera lur, e kontĕc: ma i ge lasa mia fa i raîƨ a i parole göste; i a te bune ü momênt, perô a la so proa d'i fati... i ê dei otre i parole ke könta, per lur. Kei

borlâc det indi spi, l’völ di kei ke i ă skoltâd, lur, sĕ... ma po, kamina kamina... i se lasa capâ de töte i so preokupasɉû, d’i solc, d’i pɉasĕr, e isĕ 'l fröt bu a l’ria pɉö. Per fürtüna, o... g’ê poa i gre k’i se 'mpɉenta det indela tera buna, e l’völ di kei ke skolta kol kör net e deêrt, e i gre dela so parola del Siñûr a i a te a bu in tera grasa, e i ge sta dre, e i porta fröc a kaañe. Mê mêtela det indela so tera, la somesa, e det indel kör la parola! A l’ê kompâñ dela lüƨ. A g’ê negŭ̈ in nigalŏ̈g a post de ko, ke l’impia sö öna löserna, e l’la kʉarca ƨo kondŭ̈ vaƨ o l’la kasa sota a 'l lec, me dige! Ma i a meterâ pɉötôst bela tekada vɉa, sö a 'l volt asĕ de faga lüƨ a ki ke g’ê de det, e a ki ke e de det, o no!? Êkola, staolta v’l’ŏ spɉegâd söbet me: ma l’sarâ mia semper isĕ. Perô ĭíga mia pura: ke negŏt a l’resterâ per trop tep sensa spɉegasɉû, e kon voter g’ŏ mia de segrĕc, me. A l’veñerâ 'l so tep, ke l’ve sarâ car prope töt. E ɉura, dokâ stìm po atênc be, a kel ke sentî, perkê ü bel domâ... a kel ke se regorderâ ge deenterâ car tace laûr, ma a kel de poka memorɉa ge deenterâ fosk poa kel pukî ke l’g’ăvrâ amô 'ndi orege e poa 'ndi ög!–
A l’ê forsâk istâc amô kela olta lĕ, ke g’ê riâd iłâ a troâl la so mader e amô ergŭ̈ d’i so: ma, de tata ƨet ke g’éra lă, i ge riaa prope mia a eñiga iƨî. Ałura i ge fa riâ lă la uƨ “àda ke g’ê lă de fo la to mader po amô ergŭ̈ d’i to de ka... k’i ölerês vedet e parlât”. E lü:
— A n’n’ŏ a pɉasĕr. Perô, me g’ŏ ke pɉe de ƨet k’i völ vedem e de pɉö amô skoltâm: e ve dige me, ke töc kei k’i ölerâ met in prâtika ergŏt de kel k’i sent ke... a i ê poa lur me mader e me fradei e me parĕc, eko! —. E oter.

Ün oter de, l’ê saltâd sö 'n barka koi so amîƨ e l’g’ă dic “indèm de lă, sönkel’otra ria del lag!”. E i s’ê 'nviâc iłâ. E 'ntat k’i rema, lü, strak koma l’éra kela sira lă, l’se 'ndörmenta ak. Te riel mia sö 'l vent, e bel fort? La barka la fa akʉa de bröt, e isĕ i ê a 'n perikol, lă 'ndelmêƨ a 'l lag. E ɉura i a deƨda fo “oĕ, te maestro... ke la marka prope mal... a m’se salva pɉö ñek’a fa i pes!”. E lü l’se deƨda fo, po l’ge uƨa dre impŏ a 'l vent e a i onde töt in gir, e... laûr ñe de kred: de bot a l’ê kalma pɉata! E a lur a l’ge diƨ isĕ:

— Indoéla po, oter... töta 'sta fidüca ke diƨî isĕ de ĭga... e?! —.

E kei lă, töc ismŏrc, sensa skʉaƨe bofâ i se diƨia ü ko' l’oter: — Öla, te! Ma él ki po

delbû, lü ke: ke, l'ge komanda akâ a l'arɟa e a l'akua... e i ge öbedĕs ak?! Kompâñ de 'l mar ke l's'ê dervîd fo a 'l so urden del Moƨê! —.

E isĕ, i ê riâc lă a la ria d'i pagâ Geraƨĕ, in front a la Galelea.

A l'éra apena saltâd ƨo de la barka, ke l'ge ria 'nkontra de 'l paîƨ ü poerêt indɟaolâd, ke l'éra de tat ke l'kampaa töt bɟöt in gir per i cemetere. Kuando ke l'ă est ol Geƨû... l'ge s'ê bötâd ƨo a i pe, e l'daa fo de mat, e l'vuƨaa sö a presapŏk isĕ: — Koƨe g'ĕt po te de pɟö de me, a... Geƨû, scet del Pɟö Olt indel cel? A te skongüre: tormèntem pɟö! —.

Ol Geƨû l'éra ƨemô dre a urdenaga a 'l demone de lasâ sta kel poer om lă, e de teala fo öna olta buna de faga de 'l mal (ke ge tokaa ligâl sö koi kadene, e l'ge riaa a spakâ poa kele e g'éra ñe lökêc de teñel, l'éra semper aturen selvadeg e solitare).

Ol Geƨû l'ge domanda: — Se camet komê, te, a? —.

E kel lă l'ge respŏnd "Batałû, a l'ê 'l me nom!": de tace ke n'n'ĭa adôs! E i ge domandaa de ês mia sfratâc... de ês mia neentâc. Va a kapî! Kelkelê, sö sö 'ndü spontû a pik dre a 'l lag a g'éra lă öna möca de porsei: i demone i ge s'ê metîc in korp a kei, e isĕ... g'ê capâd a töc ol ko... e i s'ê a bötâc ƨo töc de korsa det indel lag! Per negâ töc, cêrtoƨa, lur e i so brae 'nküilî... po de sigŭr de fal malèdî e kasâ vɟa, lü, d'i so padrû d'i porsei, dopo! I so guardɟâ k'i ge staa dre lă de sura a ed ü laûr isĕ i ê skapâc ivɟâ de karɟera a kontâl sö 'n paîƨ. La ƨet l'ê eñîda ƨo de 'l paîƨ per ved impŏ: e riâc iłâ del Geƨû, i ă troâd lă kuacâd ƨo, estîd sö e bel köĕt, in banda a lü... kel poerêt lă d'i demone. Ałura i s'ê ñak ispaentâc: e a sent amô a köntâ sö de kei ke i ĭa est i fati komê ke i éra 'ndac, i g'ă domandâd a 'l Geƨû a nom de töta la regû, de lasai 'n paƨ e faga 'l pɟasĕr de kambɟ â arɟa, e se magare l'ge okoria o l'vülia ergŏt de lur, per indâ vɟa: "ta ma set ƨemô kostâd kar asĕ, profĕt güdĕ!". Kel lă ke l'éra stac desliberâd fo d'i so dɟâoi a l'g'ă domandâd de püdî 'ndaga dre: ma 'l Geƨû i ă saludâd, po l'g'ă dic de turnâ a ka soa, e de köntaga semper sö a töc kel ke 'l Dio Grand a l'g'ĭa fac de be 'nkö. Ke isĕ, a la so manera, l'ê po stac ol prim "misɟunare", lă, sensa ês ña ebrĕ.

E 'łura, po, ol Geƨû koi so amîƨ a i ê saltâc sö amô 'n barka e i ê turnâc indrĕ. E poa

lă, sö 'n kela ria de lă, g'éra lă ü muntû de ƨet a spetâl. A l's'ê fac inâc ü tal Gaîr, ke l'éra a 'l kapo dela dutrina, lă. E, inƨenöcâd ƨo denâc a 'l Geƨû, a i a pregaa kol kör immâ (indimâ, in ma) ke l'ge 'ndes idrĕ a ka soa, ke g'éra lă la so ŏneka sceta de dudeƨâñ ke l'éra dre a mŏrega... E 'ntat k'i 'ndaa 'łă la ƨet a i a skisaa sö de să e de lă, tace ke ge n'ĕra dre. G'éra lă a öna pôera funnî ke d'öna donƨena de añ la patia de perd ol sang... e negŭ l'g'ĭa mai riâd a guarila. La ge s'ê portada lă viƨî a 'l Geƨû, la g'ă tokâd apena apena la franƨa del so mantêl (kela olta lă l'g'ĭa sö a lü ü mantêl kola so braa franƨa ritöâl)... akâ se la ge sia a benone de "kontaminâl" poa lü, ma de pɉö a kred ke lü l'éra mia ü kompâñ de töc: e... la s'ê po troada guarida!

In kel, ol Geƨû l'fa, a olta uƨ: — Ki ke m'ă tokâd, ke, e? —. E negŭ l'éra stac. Alura l'ê po 'l Pɉero a diga isĕ: — Ma maester... se te set ke skisâd det indelmêƨ a ü muntû de ƨet ...a dreca e mansina, denâc po dedrĕ! —. E 'l Geƨû a lü: — Me perô ŏ sentîd ke ergŭ l'm'ă tokâd det, e l'm'ă portâd ivɉâ ergŏt! —. Ałura, kela pôera dona lă, töta ergunñûƨa de ês iskoprida isĕ... la ge s'ê bötâda ƨo deante, e la tremaa, e la köntaa sö a olta uƨ denâc a töc ol so mal, e komekê, êkola, la s'éra askada a tokâl (guai, koi so legi de lur!, öna fonna kon kel mal lă!) e l'éra ƨemô a guarida. Ol Geƨû 'n buna fi l'g'ă dic isĕ: — A te, sceta del Isdraĕl, la to gran fidüca la t'ă a guarîd: và pör in paƨ, adês, po sàlves! —.

E 'ntat, a l'ria aladĕ ü de la ka del kapo dela dutrina, e l'ge diƨ isĕ: — La to sceta l'ê a morta, uramai. Te pö a lasâ sta de destürbâ... ol to maestro, ke —. Ma 'l Geƨû l'ă sentîd töt, e l'g'ă dic a 'l Gaîr: — Te íga mia pura, dokâ! Íga adoma buna fidüca amô, e t'ederĕt ke l'ê salva! —. E dapo, riâc lă a la so ka de lü, l'ă ülîd negŭ de det insema, fo ke 'l Pɉero, ol Gakom e 'l Goân, e i so genitûr de le. De fo, töc i löcaa e i faa lamênt per la morta. Lü invece l'diƨia, indel indâ de det: — Pɉanƨî mia, ke l'ê mia morta, la dorma adoma! —. E kei lă i ge daa a de 'l mat. Ma lü, 'ndac de det, a l'g'ă capâd indimâ la so manina, e l'g'ă dic sö bel volt: — Lèa sö, a te, pekurina! —. E... la sceta l'ê leada sö! A l'g'ă dac urden a i so de daga ergŏt de maɉâ. I so genitûr... a i ê ñak restâc iƨbalurdîc: perô lü l'g'ă rekomandâd de köntâga sö negŏt a negŭ [fin ke l'éra 'mpo luntâ del paîƨ].

KO NÖV : MISꞲÛ – PA E PES – TRASFIGǗRASꞲÛ

Ü de, ol Geȥû l'ă trac insêm i so dudeȥ per inviai fo aturen a predikâ 'l reñ del Dio, e l'g'ă dic isĕ de das de fa a kasâ vɉa diâoi, e i so mai d'i persune k'i 'nkontraa, ke dɉâoi e maladie i sarês isparîc, a i so urdeñ de lur. E l'g'ă dic isĕ:

— Tüì dre negŏt per ol vɉas, ñe bastû ñe bursî ñe pa e ñe do kamiȥe per ü. La prima ka ke i ve capa 'n ka, 'ndü paîȥ, stì lă finakê kambî paîȥ. Se 'ndü paîȥ i ve öl negǚ... fi oter ke ȥbat ȥo la so polver d'i osc sândai, e oter; po... negŏt de maledisɉû [ma la so tera de lur lă l'ê mia de sigǚr tera santa... i se la ederâ po kon ki ke l'me manda me 'n'nac a lü e l've manda oter innâc a me] —. E ɉura i ê partîc, e i pasaa fo paîȥ per paîȥ e i portaa fo despertŏ̈t la buna nöa, e i ge gʉaria i so malâc.

In kel tep lă, ol Erôd a l'ê eñîd a saî töc kei laûr ke, e l'sia mia koȥê pensân, perkê g'éra a de kei k'i diȥia isĕ ke 'l Goân a l'éra resüsitâd, e de kei ke diȥia ke g'éra turnâd indrĕ amô ol Elî, e kei ke diȥia ke de sigǚr a g'éra 'n gir amô ü profĕt dapo tat tep, menomâl. Ma l'Erôd i a l'sia be, lü, ke 'l Goân a l'l'ĭa apena kopâd fo lü e l'ĭa est ol so ko teâd ȥo; e de morc a resüsitâ... a n'n'éra gran pok del parĕr... perô s'se sa mai: e dokâ, l'se domandaa püdiel ês ki, lü lĕ... ke n'ne sentia a köntâ sö tace laûr. E l'vülia edel, de saî se l'g'ĭa po dre delbû tata ȥet, êkola.

A 'l so de, i apôstoi i ê turnâc a troâs kol Geȥû, e i ge köntaa sö töt kel k'i g'ĭa riâd a fa. Lü... l's'i ê trac idrĕ, po l's'ê ritirâd lă aprŏ̈f a 'l paîȥ de Beȥâeda. Ma g'ê stac negŏt de fa: poa lă g'éra ȥemô riâd lă i uȥ d'i nöitâ... e la ȥet la se traa 'nsem, e la ge staa inkolada adôs. Ǵ'ê restâd adoma ke capai ontera e predikâ fo söbet poa lă 'l reñ del Dio, a gʉariga ki ke n'n'ĭa imbiȥôñ e fidüca. Invêrs a sira, i ge se fa aprŏ̈v i so dudeȥ e i ge diȥ isĕ: — Làsela po 'nda, töta 'sta ȥet, te... màndei vɉa: k'i 'ndage a tös vergota de maɉâ, e i troe de dörmî ke 'n gir: perkê... ke isĕ g'ê ñe prope negŏt de negota, de tra domâ!

Ma 'l Geȥû l'ge diȥ: — A i m'ê eñîc dre a noter kon fidüca: me tokerês mia a noter... de daga ergŏt de maɉâ, mia adoma câkole, e? Sö... de brae, dokâ: dìga fo oter de maɉâ!

(Ergǚ... g'ê parîd a de sent "dìs fo oter, de maɉâ, fís maɉâ oter": e i ă pensâd "gösto:

amô 'mpo... e i me maɟa delbû, se m'va aante a cicarâ, ke!") I ge respŏnd: — Ma... se m'g'ă ke 'n töt sik pa e du pes! T'ölerĕt mia ke m'indage noter a krompâ impŏ de roba... e? Per töta kela ʑet ke... set bu de köntai, te? —.

Ma lü l'ge diʑ amô: — Dài, de sae: fìi sentâ ʑo impŏ lĕ, sinkɥanta a sinkɥanta —.

— Koʑê?! A, be... Oĕ, buna ʑet: sentìs ʑo impŏ sö 'l prat, e, a sinkɥantene, lĕ —.

E 'l Geʑû l'capa 'ndi ma i sik pa e i du pes, a l'varsa sö i ög a 'l cel, a l'ge diʑ sö öna benedisɟû, i a scepa sö a tokei... po g'i da 'ndimâ a i so amîʑ... per dagen fo a la ʑet.

Oĕ: i n'n'ă maɟâd töc asĕ... e n'n'ă a portâd vɟâ ü dudeʑ seste de kel ke g'ê ansâd!

[...Nooter ke ge see det a ü falinî de eʑagerasɟû a fi de be, indel regordâs, a? Per me könt de me, l'sarês ʑemô asĕ ke negŭ d'i dudeʑ l'ê restâd sensa roba de da vɟa de maɟâ e l'ê turnâd indrĕ kon vergŏt indimâ de met sota i dec poa lü. Perô, se ge n'ê ansâd delbû isĕ tat... me, me fa problĕm pötôst i seste, lă sö 'l prat. Metĕm ke ge sees lă de la ʑet in vɟas per deluntâ be, de e de... Ma oter, êkola.]

Öna sira ke 'l Geʑû l'istaa impŏ 'łà iʑolâd a pregâ, i ge s'ê fac lă 'n banda i so dudeʑ amîʑ, e ɟura isĕ a brüʑapĕl a l'g'ă domandâd:

— In fi d'i könc, ki sarês ki po me... per la ʑet, ke, e? —.

I g'ă respondîd ke per ergŭ l'éra amô 'l poer Batesta, per vergüdoter l'éra amô ol Elî mai ñe mort, e per tace d'oter l'éra amô ü profĕt de kei d'öna ölta, turnâd indrĕ, êkola ...magare aderitüra 'l Moʑê. Iłura, l'g'ă domandâd amô a 'l gul:

— A, mia adoma Elî o Eliʑĕ, dokâ. E oter, koʑe siv bu de di ke soi ki, me... a? —.

E 'l Pɟero l'g'ă dic isĕ per töc: — Te, per noter... te set ol inviâd del Siñûr, ol re per noter: e dokâ noter a m'te sta dre a te —.

Ol Geʑû l'g'ă dic ñe brao ñe scao, kela olta lĕ, ma apena de köntagel sö a negŭ, perkê l'éra uramai skɥaʑe ura per lü de ĭga de patîn ü sfrak, e de ês kondanâd d'i pɟö gran prec e duturû, e anse poa de ês sotrâd... fina perô a resüsitâ a 'l so ters de.

A i éra mia tat aleger, a kel parlâ lĕ isĕ skür; e l'ê po 'ndac inâc isĕ:

— E ki ke öl veñem dre a me [e poa lü a 'l so tep restâ iv kon me]... a l'g'ă adoma de

tös sö la so braa [part de] fadiga de per de, lasâ 'ndre i so bei progêc... e stam a i kôstole. Ki ke ölerâ salvâs lü per i so diȥêñ e persokǒnt... a l'böterâ vɟa la so eta. A l'se salverâ delbû, invece, ki ke per me l'sarâ bu de desmentegâs... e de perdes idrĕ a me. Pensìga sö be: ke pro ge n've a ü, ke l'gʉadeñe akâ 'l mond intrĕg... se a la finfî l'se perd lü medeȥem e l'se rüina lü, e? Regordìs be, ɟura: ki ke se fiderâ mia, ma l'se ergoñerâ de me e po d'i me parole adês ke... dapo sorŏ me a koñosel mia, a 'l momênt del me triŏnf e dela glôrea kol Pader in cel e i so ângei. Po ve dige söbet ke adês: iskʉ aȥe töc voter ke si ke adês, a mörerî mia prima de ĭga est det bel car [...a s'fa komê a 'ndaga det] indel reñ ke dige me —.

Ü set o ot de dapo kei diskŏrs ke, ol Geȥû l'se tö dre adoma ke Pɟero Gakom e Goân e l'se porta sö sö 'l mut a pregâ. E 'ntat ke lü l'prega, la so faca la se kambɟa e la so tônega la deenta d'ü bɟank eȥagerâd, ke berlṻȥ. Po, àda lĕ du d'oter a parlâ 'nsem kon lü!éi mia... ol Moȥê e l'Elî in persuna, komparîc lĕ 'ndel so splendûr? E i parla de lü ke l'g'ă de part, ke l'sarês po 'ndac ivɟâ de Gerüȥalêm. A ardaga a l'ura e a la strakesɟa ...ol Pɟero e i oter du i kroderês ȥo del song; ma i ge ria a sta desc amô ü falî, infina ke l'Elî e 'l Moȥê i fa per part. Ɉura, 'l Pɟero l'ge diȥ isĕ:

— Ke bel... maestro! Se te ölet... fâi sta ke amô, ke noter a m'fa sö ergŏt de sta a 'l ripâr de 'l freg e de la brina poa oter tri: e... domammatîna [domâ de/in matina]... —. (I a l'sa po be ñe lü kel ke l'könta sö, a di la eritâ, e l'ge pensa mia certo a i do tende ke l'ă fac sö 'l Moȥê a turnâ ȥo de 'l mut Sînai). E göst inkel momênt a l'ria lĕ ü neolôt ke i a 'nturca det töc. A la pura de fenî det indü neol... ȥûntega öna uȥ ke la truna fo isĕ: "Ma skultìl, po... ol me scet preferîd!". E... fenida la uȥ, pasâd a 'l neol e skomparîc a i du soci del Geȥû! Ke isĕ po... i ă püdîd a dormî ü falî.

De kel fato lĕ perô (k'i ăbe po pensâd, dapo, de ĭl diolte 'nsoñâd? Ma... in tri?) a i ă pɟö deskütîd ñe i ă köntâd sö negŏt a negṻ [fina a ü bel tok dapo "ol fato" de Paskʉa, kʉand ke i ă po tekâd a kapiga det vergŏt de pɟö, e a daga ü sens a töt kel ke manmâ i se regordaa. E a propoȥet de regordâs: me pense ke l'ê magare stac dapo kel fato ke

d’i pa e pes a oɟa... ke 'l Geƨû l’s’ê ritirâd ü kʉak de indel deƨêrt, k’i ülia fal sö re; e prope ɟura l’g’ă ŭd i so brae tentasɟû! Apena bateƨâd, invece, me digerês... l’éra stac lă 'mpo kol so küƨî. Sto mia ostinâd, e! Po, oter.]

La matina dapo, turnâc ƨo del mut, ge e 'nkontra ü bel karêt de ƨet. E de 'ntramês a 'l muntû la se arsa sö öna uƨ de om: — Maestro, te prege: impɟasĕr, dàga te ön’ögada a 'l me sul iscêt ke g’ŏ. A g’l’ŏ domandâd a i to amîƨ ke, de mandâm vɟa 'sto bröt demone ...ma i g’ê mia riâc —. E 'l Geƨû l’g’ă respondîd isĕ:

— Aa, santa pasensɟa... generasɟû malfideta e pervertîda! Me tŏkel amô tat... de edev e soportâv, voter? —. [Ǵe parlael magare sö 'l müƨ a i dɟâoi? O, ülî pensâ... a i so apôstoi!? Me dige ke l’éra lü lă... a ĭga mia fidüca asĕ, kompâñ del kapitâ d’i româ invece per ol so servo...]. — Să, pórtemel ke a me 'l to scet, dokâ! —.

Intât k’i ge l’portaa lă, o' speret purkû i a ƨbatia ƨo 'n tera, e l’ge eñia i konvülsɟû. Finakê 'l Geƨû l’g’ă baɟâd dre asĕ a kel bröt demone... e kel g’ă tokâd lasâl liber, ke isĕ g’l’ă dac amô a 'l so pader, kon töc lă prima ƨbalurdîc a boka erta, a edî e a sentî, e dapo a kantâ e lodâ la grandesa del so Dio Siñûr.

Kei lă i éra amô lă töc aleger per kel fato lă, e 'l Geƨû l’ge fa a i so amîƨ:

— Stìm po atênc be a kel ke ve dige adês, oter. Ol vost iscêt de om mesia... inkŏ̆ i a porta 'n cel, ma 'ndomâ... i ê uramai pronc a dagel indimâ a serta ƨet! —.

Ǵe entrerâl koƨê, po... E, natürâl, i ge kapia det ñe negota, intrâ ke i éra do parole 'n kruƨ bötade lă... intrâ k’i g’ĭa pura a domandaga de spɟegâs, e 'ntra k’i laûr i 'ndaa a benone asĕ, invece, intât. Anse: de tat k’i ge kapia det göst... i s’ê a metîc dre a begâ, per decîd... ki ke l’éra 'l pɟö importânt, intrâ de lur.

Iłura ol Geƨû, kapîd a fond kel k’i g’ĭa det indel kono, l’ă camâd lă ü scetî, se l’ê tirâd viƨî, e l’s’ê fac sent be de töc a di prope isĕ: — Să ke de me, oter lĕ, ƨuenôc de bele speranse... Ve forŏ ed me, ki ke l’ê 'l pɟö importânt, per me. Edî be kel iscetî ke? Êkola: ki ke l’ê bu de stam aprŏ̆v isĕ kompâñ de lü... a l’ê kel, ol pɟö grand de töc, eko. E poa ki ke l’ê bu de teñes in banda ü scetî isĕ... l’ê lü, ke l’ê bu de teñem det a me: e

ki ke me teñ det me a l'teñ de la so banda ki ke m'ă 'nviâd ke me. E isĕ... se ülî kapiga det vergŏt dokâ, kapìla! Ol pɟö pikol intrâ de oter... a l'sarâ a 'l pɟö grand —.

[Ke ergŭ i ă po 'ntendida isĕ: ke 'l Goanî l'sarês iskampâd pɟö tat de töc. Per din sö ke sul ke öna d'i tate... ne. Defati, àda te...]

Ol Goân, ke l'éra 'l pɟö ƨuen, ma forse prope mia semper ol pɟö atênt, a l'salta sö de pal in fraska: — Te, maestro... Öna olta, m'ă est ü ke l'kasaa vɟa i demone in to nom de te, ke m'l'ĭa mai vest ñe sö 'l takʉî. M'ăi fac be a proebiga de fal... se l've mia kon noter, a? —. E 'l Geƨû a lü: — Ma no... ma no! Regordìs ol Moƨê koi so brae setanta, lă 'ndel deƨêrt... e kei oter du k'i profetaa be, sensa ês de kei setanta lă... Adoma perkê l'ê mia ke kon noter, a l'völ mia di ke l'ê per forsa kontra, se l'fa de 'l be! Proebìga negŏt a negŭ, oter. Teñì bu ke ki 'n kosɟensa l've fa mia kontra... l'ê ƨemô de la nosta banda, in prâtika... pɟö tat de ki ke ke l'laura kuntra de noter, ke —.

KO DEƧ : MISJÛ IN 72 — SAMARETÂ BU

E segŏnd ol diƨêñ ke l'preedia 'l kömpîs del so tep, e la so departida de 'l mond, ol Geƨû l's'ê po fac forsa: l's'ê decidîd a 'nviâs iłâ per Gerüƨalêm, e l'ă mandâd innante a preparâ 'l terĕ. Kei lă, partîc per prim, a i ê pasâc det indŭ paîƨ dela Samarea, e lĕ i ge preparaa la strada a lü, per fal troâ be kʉand ke l'riaa. Ma i samaretâ... a saî k'i éra 'n vɟas per Gerüƨalêm e mia per ol so de lur, de dom, e ke l'disia de ês lü ol mesia (lur i se 'nkredia ke l'g'éra de nas inde' Samarea…) i ă mia ülîd saigen, de lur. Kʉand ke g'ê eñîd la uƨ de kel fato lĕ a 'l Gakomî e a 'l Goanî… ke isĕ ge tokaa de pasâ fo la noc defô a i stele... i du fradei i g'ă dic isĕ a 'l Geƨû: — Ölet ke m'ge came ƨo fög e fɟame de 'l cel e k'i brüƨe töc insema... kompâñ ke l'ă fac ol Elî koi prec d'i îdoi? A i éra be a dic ol bateƨadûr, o no, ke la ƨgür l'ê a la raîs! —. Ma 'l Geƨû i ă a capada a mal, e l'g'ă uƨâd dre asĕ "m'ĭ po capâd per ki, oter, me, e!?".

E de ɟura, a i du fradei kei oter i g'ă metîd de suernôm "i du... atênc ke l'truna!", per no esagerâ ko' "i du fömelgadûr"... du Elî d'oter amô.

Po, i s'ê 'nviâc iłâ per ün'oter paîƨ. A l'ge a 'nkontra ü de lă, e l'ge fa "me te eñerŏ dre despertŏ̈t indokê te 'nderĕt te, me!"; e l'se sent a respŏnd: — Te g'ĕ adoma de saî ke i bolp i g'ă öna tana, i oƨei ol so ni... ma g'ê mia [semper] ü küsî per me de pugâ ƨo 'l ko, e ñe per kei k'i me e dre a me! —. Kel laûr ke l'ne fa eñ in ment ün oter, ke kuand ol Geƨû l'g'ĭa dic isĕ "a be, g'ê post: é kon me, te!"... kel lă l'g'ĭa sirkâd ol permês de 'nda prima a sotrâ so pader érel po apena mort, o ñemô mia] e 'l Geƨû l'g'ă respondîd: — Ǵe n'ê ƨemô asĕ de ƨet ke ge pensa, a i morc e a i fönerai. Te, se t'öt dam a tra a me, à lă a te de 'l to pader, se l'ê suertera; salǘdel (...ŏ sotrâd a me 'l me poer pader)... po tŏ̈ sö tônega e bastû, e per sira é vɟa kon me a predikâ fo 'l reñ a i viv [per la eta] —. E ün oter ke l'g'ĭa dic isĕ "Sĕ, me oi ak, eñet dre. Ma, lăsem apena 'nda lă a salüdâ i me, ke m's'ê göst indi paragi per kuak de"... e 'l Geƨû a lü: — A, kompâñ de l'Eliƨĕ, sĕ; perô kompâñ de lü regórdes ke ki ke l'preferĕs indâ aante a arâ 'l so kap... a l'ê mia fac per lü, ol öfese del reñ —. E oter.

A i éra tep d'or (diƨém isĕ): ü muntû de ƨueñ a i éra pronc a metes dre a lü: e 'l Geƨû n'n'ă sirkâd fo amô setantadû fidâc (mia i so brae dudeƨ, e: kei i a teñîc dre lü) e i ă mandâc inâc, per tace paîƨ ke dapo l'g'ĭa de pasâ fo lü de persuna.

A l'ge diƨia...: — Formĕt de teâ, a n'n'ê 'nfinamai: ma de laorĕc a n'n'ê amô prope pukî: pregì 'l padrû del kap, dokâ, ke l'mande ke impŏ de operare a regoi. E intât purtìs inâc voter! Êkola: ve mande fo me... kompâñ de tace añelî a sfidâ tace lüf ke g'ê 'n gir. Purtì dre ñe saka, ñe mantêl, ñe sândai de skorta. Kaminì semper drec, e stì mia lĕ a saludâ a dreca e a mansina, o tate ceremoñe. Kuanke po 'ndirî det indöna ka... prim laûr diƨìga isĕ "pas in kela ka ke". E se ge sarâ lă ergǚ ke l'ê per la pas, la osta pas la sarâ a la so. Sedenô... komê ñe dic. Restì pör in kela ka lĕ, maì e biì kel k'i maɟa lur e k'i ve darâ ontera: ke, l'operare l'g'ă derito a 'l so pa. Capì kel k'i ve darâ, de maɟâ e de biv, indei paîƨ indokê ergǚ i ve fa post per fermâs. Giroagì mia d'öna ka a l'otra, a

sirkâ sö. Ǵʉarì i malâc ke truî, e diʑìga isĕ ke 'l reñ a l'ê ke, uramai... Se 'nvece 'ndirî det indû̆ paîʑ ke negû̆ i ve öl ñe i ve ferma, a firî oter ke diga isĕ fo 'n pɟasa: "M've lasa ke poa la polver d'i pe, ke l'ê la osta e la kasa vɟa 'l Siñûr! Perô poa oter g'ĭ de saîl alistês, ke 'l reñ a l'ria... isĕ e isĕ!". Ve l'dige me, ke a 'l so de del gödese i sitadî de Sôdoma i g'ăvrâ ü tratamênt men dür d'i paiʑâ de kel paîʑ lĕ. E gʉai a te, te Koraʑîn, po gʉai a te Beʑâeda! Ke, se i mirâkoi ke g'ê stac fac in meʑ a ŏtre i éra stâc fac a Tir e Sidû... ʑemô de tat kei sitadî lă i se sarês konvertîc a sak indôs e sender in ko. E 'ɫura, êkola, indêl gödese, kel de lă i sitadî de Tir e de Sidû i g'ăvrâ ü tratamênt de pɟasĕr, konfrŏnt a 'l vost! E te Kafaren, te se 'nkredet diolte de deentâ ol cel, te... ma te sprefonderĕt a l'inferen, te 'nderĕt a fascaâ te kon töc i to bei palâs... te, ke te skoltet adoma i merkânc k'i e ke a krompâ 'l to pes... e i te fa mia pensâ a 'l peʑ per te ke ria. Perkê... "kei ke skolta i me mesagĕr, i me skolta me, e ki ke kasa vɟa i me 'mbasadûr i me refüda me... a i se met kontra de kel ke ŏ mandâd inâc me" —.

Pasâd fo ol so tep ke i éra dekorde de turnâ a reünîs kol Geʑû, i setantadû (72: kompâñ d'i eci kapi d'Isdraĕl d'öna olta, e kompâñ d'i nasɟû pagane koñoside) a i ê turnâc indrĕ töc kontĕc: — I me öbedia poa i demone... sul ke a nöminât te! —.

E 'l Geʑû a lur: — Ǵ'él mia skriîd ʑo gösto "Ede ol dɟaol kapo a sprefondâ ʑo de 'l cel kompâñ d'ü fölmen"... po "Me ve lase pestulâ sö i serpênc e sö i skurpɟû sensa perikol e desfâ sö oñe potensa de aersare: pɟö negŏt a l'pöderâ fav de 'l mal, a oter", e? Buna. Ma oter perô g'ĭ de ês kontĕc mia per ol fato k'i ve öbedĕs i demone... ma pötôst perkê 'l vost nom a l'ê skriîd ʑo sö 'ndel cel per ol reñ —.

E söbet dapo, ol Geʑû, pɟe de sant isperet e santa kontentesa, a l'ă pregâd isĕ:

— Ǵrasɟe a te, Pader Sant, Re Padrû del cel e dela tera! Te öle be, e te dige grasɟe ke te ge skondet kei bei laûr ke a sapɟênc e fürbi e sɟorâs... intât ke te g'i fet saî isĕ be a tace d'oter d'i to brae servidûr, ñe köntâbei ñe filôsöfe. Él mia ira, Pader... ke te pɟaʑ isĕ? Sĕ, prope. E ak a me te m'ĕt fac koñôs töt, isĕ ke negû̆ l'te koñôs te, Pader, isĕ be kompâñ de me... kompâñ ke sul ü scet a l'pöl koñôs adoma lü 'l so pader, e kompâñ ke

sul ü pader a l'koñôs ol so scet —. E po, turnâd a ardaga 'n faca a i so amîꝫ, e trâcesei töc pɉö iꝫî: — A, sĕ: beâc i ost ög per töt kel k'i ed! Ve dige me ke 'n tace, profĕc e re, i ăvrês vülîd ved kel ke edî oter, e i g'ă sperâd tat... ma a 'l so tep ñe i ă püdîd ed ñe i ă püdîd sent kel ke a oter fürtünâc a l'v'ê stac regalâd —.

Ü bel de, ü duturû de Bibɉa l'ă ülîd met a la proa 'l Geꝫû, e l'ê saltâd sö a diga isĕ:

— Sènt impŏ, maestro: g'ăvrês de fa koꝫê po, me, per vĭga 'sta "eta ke fenĕs pɉö" komâ te prêdiket te, e mia 'nvece mör po fenida lĕ, o pego amô turnâ a kampâ kastigâd, me, e? —. E 'l Geꝫû a lü: — Dìmel te a me g'ê skriîd det koꝫê inde Bibɉa, te ke t'la leꝫet sö be asĕ, mia ira? —. E kel lă: — A, sĕ. Dokâ: "Te ge ölerĕ be a 'l Siñûr ol to Dio Sant kon töt ol to kör, kon töt ol to fɉat, kon töte i to forse e kon töt ol to ko". Po... "te ge ölerĕt be a 'l to fradêl, sömeansa del Siñûr, kompâñ ke te se ölet be a te medeꝫem, sömeansa del Siñûr". Êkola... me me par —.

E 'l Geꝫû a lü: — Êkola, brao, te! T'ĕt respondîd prope be. Fà isĕ... e te g'ĕvrĕt la to bela eta per semper —.

Ol duturû, perô, mia kontĕt, l'ă ülîd indâ 'n'nâc amô a met a la proa 'l Geꝫû: — Sĕ, a be... kesto ke i a diꝫ ꝫemô a la nostra santa lege; ma g'ŏi de teñ ki, po, per "ol me fradêl", me, e, se preꝫempe n'n'ŏ mia, de fradei, me, e? —

E 'ɫura, 'l Geꝫû l'ê partîd kondöna storɉa (...'mpo a stramba; se mai pɉö normâl indela Samarea, indoke lă i éra delbû mia tat sigŭr i vɉaꝫadûr güdĕ).

— G̑'éra ün om, ke de Gerüꝫalêm a l'veñia ꝫo a Gerek, e l'g'ê borlâd indi samfe a i brigânc. Ke i g'ă portâd ivɉâ töt, a i ă pestâd sö per be, po i ă lasâd lă sö la strada, meꝫ mort. A l'pasa fo de lă per kömbinasɉû ü pret, e i a ed ak, töt ispakâd sö, ma... l'istreersa fo la strada, e l'tira 'n'nante: a l'g'ă de 'nda a öfecâ a 'l Dom, lü, a l'pöl mia sporkâs sö i ma! Dapo, l'pasa fo a ü segrestâ: poa lü i a ed in ke stato, e poa lü i a skia e l'vulta i tak, istremîd asĕ... diolte k'i brigânc i sie amò le 'nturen. Dapo amô, l'pasa fo de lă ü de kei antipatek forestĕr samaretâ eretek e spelôrs, ke l'éra 'n vɉas per i afare so: a l'se sköt de dôs la pura ke ge toke poa lü la stesa leanda, l'ge ria lĕ 'n banda, e n'n'ă a

kompasɉû: a l’ge laa ƨo i so feride kol vi e kol öle, i a fasa sö, i a karga sö sö 'l so aƨen ...po i a porta lă finâ a 'l prim post ke l’troa de fermâs a 'l sigŭ̈r. Insoma, l’fa prope de töt per vütâl. E 'l de dapo, ke l’g’ă prope de partî... a l’ge ulta lă do bele palankine de pɉö a l’ostĕr e l’ge diƨ isĕ: “Se po te spendet amô de pɉö, mia pura: g’ŏ de pasâ de ke per turnâ 'ndre, e te pagerŏ me, te”. Buna. Dìmel te a me adês: koĕl, de kei tri omeñ lĕ, él istâc ü fradêl, per kel poer diƨgrasɉâd lă, e? Ki ke l’g’ă ülîd be: i du brae ebrĕ, a? —

— Ee: 'nde to storɉa... kel oter lă, ke l’ge n’ă ŭ̈d a kompasɉû, me digerês; e poa l’ostĕr, se l’se fida —. — E brao amô öna ölta, te: prope kei, i ă oservâd ol komandamênt! Và poa te in paƨ, dokâ, e fà isĕ poa te. Atênt be perô, ne: poa se 'l malkapitâd... pötôst ke amîƨ o iƨî... a l’ê magare forestĕr... e po eretek —. [...'Nda po a saî 'nkemanera ĭga isĕ 'nde mânega i samaretâ... dapo ke...: ma, tat a l’ê, ol Geƨû l’éra fac sö isĕ.]

Ün oter de intât ke i ê 'n vɉas i va det indŭ̈ paiƨêt, e öna tal Marta i a capa det indê so ka. So sorela, la Maria, la se senta ƨo lă denâc a 'l Geƨû, e la sta lă a skoltâl. La Marta invece l’ê töta capada de 'l servî, e dokâ la reklama kol predikadûr: — U, maestro: edî po mia, ke la me sorela la me pɉenta ke spermĕ a servî? Diƨìga isĕ, po, de fav unûr poa le, e dam öna ma, dokâ: ke g’ê ke a 'mpo de ƨet, me me par! —.

Ma 'l Geƨû l’ge respŏnd: — Ma, kara a te la nosta Marta... Te ge set ƨemô ke te, a das de fa e a preokupâs de töt... infin’a de trop. Kuanke 'l necesare 'nvece l’ê isĕ pok! La Maria, le, l’ă sirkâd fo ü defâ ke te te ge robereset ñe mai, ne? [Dàm a tra a me: éla mia pɉö fürba le de te? Dài, ke t’ĕ bel e paregâd ƨo asĕ. Stà ke a te 'mpo kon noter.] —

KO ÖNDES : PADER NOST – GONA

Oter. Ün oter de amô, l'ê lă ritirâd a pregâ. E, kuando ke l'turna 'ndre, ü d'i so amîꞩ a l'ge domanda de faga imparâ poa lur a pregâ, preꞩempe kompâñ ke poa 'l poer Batesta l'g'ĭa fac imparâ lü a i so amîꞩ, ekol. Ilura ol Geꞩû l'ge diꞩ isĕ:

– Oter, kuand ke ülî pregâ töc insema... mê tras fo d'i afare ü bel momênt, po parole mia tate; àda: püdî di sö isĕ kom'a fo me, preꞩempe, ke g'ê ꞩa det bel e töt. "O Pader nost in cel, fà te semper e sul Sant ol to nom in töt ol mond. Árda de dam de per de 'l nost tok de pa... finakê ta ma derĕt prest ol to per semper; po àda de perdunâm i nosc pekâc, ke isĕ poa noter a m'varda de perdunâs; e mètem po mia trop a la proa... intât ke l've să 'l tep de reñâ te ke 'n tera kom'a sö 'n cel"–.

E dapo... l'ê 'ndac inâc a diga sö isĕ: – Ki él de oter ke, se ün amîꞩ a l've lĕ de noc a div "te, amîꞩ: imprèstem tri pa... ke g'ê riâd insă ü amîꞩ a l'impreesta e g'ŏ 'n ka negŏt de daga", e oter ge respondî "te rekomande! A pöde prope mia. G'ê bel e ꞩo i stremasî koi scec a treêrs deante a l'ös isprangâd fo"... e lü lă invece l've cama amô e po amô: ki él de oter, ke l'lea mia sö a daga 'sti benedêc pa: dige mia perkê si amîꞩ, ma per fa po fenî fo la leanda? E isĕ ve dige me, êkola: domandì e oteñerì, sirkì e troerì, pikì a la porta e ve sarâ dervîd fo. Ve dige me ke oñŭ ke l'sirka l'troa... e a ki ke pika a la porta ge sarâ dervîd fo. Adé po adoma a 'ntra de oter: kuaél ol pader, ke 'l so scet a l'ge sirka ü pes, e lü, brao scet o mia... l'ge n'darâ ü elenûꞩ, e... o se l'ge sirka ün öv a l'ge [n']darâ ü [marŭd de] skurpɉû, a? E se 'nfin'a oter dokâ, ke sigev a katîv be, si a semper bu de daga ergota de bu a i ost iscêc... kuate olte de pɉö sarâl bu ol vost Pader indel cel... de daga kel ke de bu i ge sirkerâ i so, de brae scec, a? –.

Öna ölta 'l Geꞩû l'éra dre a kasâ vɉa ü demone ke l'ĭa fac deentâ möt ün om. E kel om lă, apena guarîd, a l's'ê metîd dre a parlâ, e la ꞩet l'ê ñak restada. Perô, ergŭ i diꞩia "a l'ê 'nde so mânega del kapo d'i dɉâoi: eko perkê l'pöl kasâ vɉa i so kolegi...". Po, dei oter invece, per faga det ü bel tranêl, i ge domandaa de faga ed ü señâl del cel, ü mi-

rakol ƨo del volt o sö de 'l terĕ. (Perkê... fa parlâ ü möt, i ê bu töc, ne?)

Ol Geƨû, ke l'éra bambo ñe 'mpo, iłura l'g'ă dic isĕ:

— Oñe reâm ke l'se frasɉuna 'n du o tri altarî... a l'se rüina persokŏnt: e ɡuere, e ka ke brüƨa e kroda ƨo. [Mia ira ke me n'sa ergŏt akâ noter, del reâm del Güda kol reâm del Eƨdraĕl?] Ol so kapo d'i ɖâoi ke l'ge pasa 'l bastû a ün oter d'i so, e kesto ke l'desfa sö kel ke lü lă l'fa... dürerâl tat, a fa 'l kapo? [Sarês dre me 'łura a deentâ 'l kapo d'i ɖâ-oi?] Po sentî a kesta ke. Se ülî prope di ke me kase vɉa i ɖâoi kol so permês del ɖa-ol... kei d'i osc iscêc k'i fa stes laûr... kol permês de ki i l'lo fai, e? Stì atênc, ke ge to-kerâ diolte prope a lur de güdikâv voter... se parlî a vânvera o delbû. Ma, se 'nvece me kase vɉa ɖâoi kola so ma del Siñûr sö 'l me ko, kompâñ ke l'ɡuidaa lü la so ma del Moƨê deante a 'l re Faraû... alura, po: él mia ke a per voter ol so reâm del Siñûr, e? A m'séi mia dre 'nsem a êdei... i mirâkoi ke sirkî? E dokâ, fì a oter kompâñ de l'om fort e bel armâd, ke l'fa la ɡuardɉa a la so ka e isĕ töc i so be i sta a 'l sigŭr. Perkê, se m's'ê mia töc dekorde... a l'ria ke de sigŭr ergŭ pɉö fort e decîƨ de noter... e l'me lasa ke bɉoc [oter ke fidüca 'ndi leber e 'ndi deosɉû: e kel ke l'éra nost unûr e (v)ant, a l'deenta so de töc, fo ke nost de noter.] A püdî ês kon me... o kontra de me: ve sta a oter. Ma, ki ke se 'nkred de regoi a me dan... i so ma i ê büƨe e 'l so bursî pɉe de ent. Po stìm atênc poa oter ke v'ŏ mandâd vɉâ ɡuarîc, perkê... ü diaol ke l'ê stac kasâd ivɉâ d'ün om... a l'donda de să e de lă per pugâs in vergilŏg: e se l'troa mia ü post pɉö bel, a l'fa ol ɖaol a kuater per riaga a turnâ lă amô 'ndela so ka de prima. E se i a troa lă bela neta e ur-denada... a 'l cama 'łà ü set o ot dela so risma, pɉö purkû de lü, e töc insema i sfonda ƨo l'ös, e i turna a faga det gurgina; ke isĕ 'l poerêt, se l'ê mia stac atênt asĕ, l'istâ a peƨ de prima! Sarala mia öna generasɉû katia e malfideta, kesta ke!? A i ge da a pretênd ü se-ñâl mirakulûƨ. Perkê kel k'i ed... l'ê paɉa fröstа! A l've sarâ dac sigŭr, ü señâl, sĕ: kel del Gona: se regordîv? E isĕ... kompâñ ke 'l Gona l'ê stac ol señâl per kei lă de Niniv a 'l so tep, isĕ amô ü scet de om a l'sarâ 'l señâl per i omeñ del de de 'nkö k'i ölerâ derv fo i so ög. Sedenô, la regina del Meriɖû la leerâ sö 'mpe, a 'l de del gödese, per kon-

danâ kela generasɟû ke. Le, ke l'éra eñida 'nsö d'i pɟö luntane regû del mond, per iskoltâ la so gran sapɟensa del Salumû: epŏ̌r, in meƨ a oter a ge n'ê eñîd fo ü a pɟö grand del Salumû! E poa i omeñ de Niniv i salterâ sö, a 'l de del gödese, per kondanâ kela generasɟû ke! Lur defati i s'ê po konvertîc, a la so predikasɟû del Gona. E i ge digerâ isĕ a kela bröta rasa ke "e sĕ, ke oter a g'ĭ ŭ̈d lĕ oter ke 'l vost brao Gona, per konvertîs!" — [...Ke i pɟö atênc e 'nteresâc i g'ăbe pensâd amô a 'l poer Batesta?]

A l'ria lă ergŭ̌ a riferiga 'l fato de kei Ǵalelĕ lă, ke 'l Pelât l'ĭa fac masâ prope 'ntat ke i ofria i so sakrefese. E lü l'diƨ isĕ, ekol:

— Se 'nkrederî mia diolte ke a kei poerêc lă g'ă tokâd fa kela fi lă perkê i éra pɟö pok de bu de töc i oter Ǵalelĕ, ne! Ve l'dige me... ke l'ê ñe 'mpo isĕ. Koperâl ergŭ̌ prope lü, 'l Siñûr, prope de det indela so ka de lü? Perô ve dige a kesto ke, me, pensìga sö be: konvertìs mia, oter... e adì po oter, ke fi se gʉadeñerî! E, poa kei deƨdôt poer diƨgrasɟâc lă... ke g'ê treekâd adôs ke l'ê mia tat töta la tor de Sĕloe: töta ƨet normâl, kompâñ de noter, pasada fo lă sota a 'l momênt iƨbałâd, ke la g'éra de borlâ ƨo! Pötôst, ve dige me ke ke, se m'kambɟerâ mia ela 'n tep… pensìga sö be, me borlerâl adôs koƨê a töc noter ke, a 'l so tep göst! —. Po, oter.

Intramêƨ a töta la ƨet ke l'g'ĭa aturen a l'salta sö öna uƨ de fomna, e skʉaƨe la kanta:

— Beada kela ke la t'ă portâd, te... e ke la t'ă dac ü lac del cel, a te! —.

Ma 'l Geƨû söbet, indel gran sito ke l'se faa: — Sĕ, prope. Po... ve l'dige me, ki ke l'ê beâd delbû: fürtünâd e kontĕt lü ki ke skolta ol Siñûr Sant, e l'met in prâtika i so parole töta öna eta. Mia kompâñ de kei k'i 'mpia sö öna löm... po i a met sota ü sedêl, o i l'la skond in vergilŏ̌g; ma sĕ kompâñ de ki ke i a met sö sö 'l lampadare, ke isĕ la ge fage car a töc kei ke e de det in ka. E... la to löm de te, a l'ê 'l to ög: se ol to ög a l'ê net, se l'ê bu... ałura te se net a te, te ge edet be, e te set car indel kör. Ma se 'l to ög a l'ê trobe, se l'seña malâd... ałura... te set malâd poa te, te set mia car, te feneset a 'l fosk. Áda be, dokâ, ke la to löm la see 'mpiada e la fage car: sedenô te ste a 'l fosk. E 'l fosk koma 'l föm a l'va mia be,'ndi ög ñe 'ndel kör. Te stà a 'l car, e töt a l'te sarâ car —.

E dapo ke l'ĭa fenîd de köntâ sö kei eƨempe ke, ü tal fareƨĕ i ă 'nvidâd lă a maɟâ in ka soa. E 'l Geƨû l'ê 'ndac lă, po l's'ê metîd a tâola. Ol padrû de ka a la fi del past a l'g'ă fac kapî ke l'se merveaa ü falî ke lü, ü maestro isĕ brao... a l'se laês mia ƨo prima e dapo de maɟâ, segŏnd ol ritüâl; e 'l Geƨû l'g'ă dic isĕ, ɟura:

— A, be, va be. Perô, ƨa ke m'ge s'ê... Oter fareƨĕ... se preoküpî a trop de netâ ƨo ol tond e 'l bicĕr de fo... ma de det, indel vost, de bicĕr e de tond, a ge ardî po mia tat de fi... lĕ 'ndi mai a tra ƨo i kröste. A... poer löƨ a oter! Ăl mia diolte kreâd semper o' stes Dio Sant, ol de fo e po 'l de det del om? Laì ƨo i ma dokâ, e 'l tond, e poa i dec: ma g'ê a ergŏt d'oter pɟö importânt de laâ ƨo, se prope g'ĭ la pasɟû de netâ: laì ƨo la lengua, i parole e i pensĕr del kör. Po, kel ke g'ê det, indi osc tonc e bicĕr de sɟor... dìn vɟa ü tantî a kei ke g'ă fam e sit: e ɟura sĕ, êkola, ke la osta part la sarâ neta, per voter. Sedenô, guai a oter fareƨĕ, ke pagî la tasa a 'l Dom sö l'osmanî e sö la salvɟa e sön töce i erbe... po ma lasî 'ndre i laûr pɟö gösc e nesesare: l'amûr e la göstesɟa. Kei granc laûr ke, mê fa prima, e dapo i valerâ ergota a kei laurƨî lĕ! Po amô guai a oter, eko... ke ve pɟâƨ isĕ tat i prim posc indo' g'ê de sentâs ƨo be... e tace kömplimênc fo per i pɟase, a! Guai, perkê... si kompâñ d'i tombe, ke poa kele mê ƨbɟankale a kalsina e respetale... ma tra vɟa drec a la svelta, tapâ 'l naƨ e... tokâ fer! —.

Ü duturû, a sto pont, a l'ge fa: — Ma, maestro: isĕ... te me ofendet akâ noter, ke m'te de könt la lege e m'la fa oservâ. Te parel mia de eƨagerâ 'mpo, ne, te? —.

E 'nvece 'l Geƨû l'ê 'ndac det amô sensa guanc:

— Ee? A sĕ, e! Ałura, guai akâ oter duturû, êkola, ke ge kargî adôs a i poerôm ü ros de piƨ de tra dre... perô oter [i] müî ñe [kond]ü did. Guai a oter, prope, ke ge fi sö öna bela tomba a i profĕc ke i osc pader a i ă kopâd. E isĕ, a fi gösto per koi vosc brae pader, eko: lur a kopâ, e oter a sotrâ 'n pompa. Po, l'ê ñemô mia fenida! G'él mia skriîd det inde Sapɟensa "me ge manderŏ lă dei profĕc e dei apôstoi... e lur i farâ oter ke bastunai sö e kopai ƨo"? Prope, êkola: a ƨet isĕ, ge eñerâ eƨebîd ol könt del sang de töc i profĕc... de 'l prensepe del mond, fin'a ɟer: de 'l poer Abĕl, a 'l Ƨakarea poer marter,

k'i so ɀgeri del re kanker ol Goas a i ă fac fo aderetüra 'ntre altâr e tabernakol; po, i ê dre amô a laâ sö 'l paimênt per ol nost poer bateɀadûr... ke 'l Siñûr a l'ge dage 'l so premɟo. Prope, ve l'dige amô öna ölta: a ɀet isĕ ge sarâ mandâd ol könt. Po, gʉai amô a oter iskriâ... ke g'ĭv indi oste ma geluɀe la cav del saî, e ñe ĭ dervîd fo la porta per voter, ñe la dervî fo per kei ke ölerês siñâ det e 'nda de det! —.

Ǵe öl mia tat a kapî 'nkemanera, de kʉand ke l'ă fac kei diskŏrs ke 'n kela ka lă de ü de lur... fareɀĕ duturû skriâ töc insema i s'ê metîc dre a ardaga pɟö mal amô... e a tratâl kon tata rabɟa de pɟö, e a fal parlâ de töt sura laûr d'oñe sort, isĕ de metel in trâpola a kʉak manere, e capâl in kasteña ... E oter.

KO DUDES : PROIDENSA — SPETÂ

Öna olta, amô sura kel fato lĕ... in meɀ a donɀene de persune muntunade sö lă aturen a lur, ol Geɀû l'g'ă dic car e net a i so amîɀ: — Prim laûr... oter ardìs be de 'l leât d'i fareɀĕ, de 'l so arsâ semper sö la gresta koi oter, ke l'ê sul ke ipokreɀea. Ma, mal per lur, ve dige me ke negŏt de kamöfâd a l'resterâ semper in mâskera, e negŏt de skundîd a l'resterâ segrĕt. Töt kel k'i ăvrâ dic in gran segrĕt o de noc... a l'sarâ skoltâd de töc a meɀdĕ fo 'n pɟasa, e töt kel ke i se sarâ beɀbeâd indi orege det in ka a l'sarâ uɀâd sö fo sö i terâs. E, cêrtoɀa, a l'val poa per voter. E a oter, a i me amîɀ, me ve dige amô isĕ: ĭìga mia pura de kei k'i pöl a kopâ ɀo i osc kʉatr'os... ma ñe negŏt de pɟö. Ve l'dige me, de ki mê ĭga pura delbû: de ki ke, sensa magare sotrâv lü, l'pöl perô treekâv ɀo ânema e korp indela (v)al de l'inferen... oter ke aleta dela römeta! Teñì be a met, oter: se êndele mia per du solc infina a sik pâsere? Po, g'ê a ki ke lasa mia mör de fam ñe lure, ne?! E ve dige isĕ me... ñe ü sul de kei paserî lĕ l'ê deɀmentegâd de 'l Dio Ǵrand, ekol. Isĕ, infin'a i kiei del vost ko, sö 'n cel a se n'teñ ol könt [prope: in cel a s'te 'l könt d'i kaei manmâ ke oter i perdî]! E dokâ... ĭìga mia pura, oter: alerî a ü bel tok de pɟö de tace paserî, me dige... tata o poka pɟöma k'i se tire dre! —.

Ü tal, intramêƨ a la ƨet, a l'ge diƨ isĕ: — Maestro: dìga isĕ te a 'l me fradêl ke, de spartî sö kon me i be del nost poer pader... adês ke l'ê mort —. E 'l Geƨû l'ge respŏnd isĕ:

— Oĕ, amîƨ: te sömeel ke fo 'l nodĕr o 'l pretûr o 'l sensâl, me, a? —. E po, a töc:

— Teñì deluntâ be la oɉa de ĭga trop e töt, oter! Ke, poa se ü l'ê sɉor asĕ... la so eta... la dipênd mia de kel ke l'g'ă. Sentì impŏ ke preƨempe. Ün om, i so terĕ i g'ĭa frötâd öna buna anada, e l'ragunaa isĕ persokŏnt: "A g'ŏ pɉö ñe 'ndo met det la roba, foroi komê, po, me? Va be: böterŏ ƨo i magaƨî eg k'i ê strec e pɉe pɉenênc, apena ke n'n'ovrŏ fac fa sö de pɉö granc, ke isĕ ge starâ det töt ol formĕt e po 'l fe e poa töt ol rest. E dapo, me se digerŏ: mètes lĕ köĕt e beâd, te, ke t'ĕt fac sö i to bele skorte per kʉak añ... e pósa, màɉa, bìv e dièrtes". E l'l'ă mia dic, perô i a pensaa: "i oter... a, be: me toka mia a me de pensaga!". Ma 'l Padrû de sura l'éra d'ün oter avîƨ, e per kela noc lĕ l'g'ĭa fisâd la so skadensa [e l'g'ă mandâd la so bela kartolina precêt]. E dokâ... mort lü, ke l'éra la so ura... 'nda a saî ge sarâl indâc a ki töt kel bendedio trac insêm: sensa ñe benedîn ol Padrû de sura ke da fo töt... e 'l padrû eg sotatera, po, men amô; ke l'sarâ mort disperâd, se l'g'ăvrâ ŭd ol tep de rinkorses ke l'möria. Prope isĕ, êkola, ge söcĕd kompâñ de lü a ki ke fa sö e tra 'nsem tata roba adoma per lü, e... a riaga lă denâc a 'l Dio Sant Siñûr... a l'g'ă alistês negŏt de tö dre —.

E dapo l'ê 'ndac inâc isĕ, koi so amîƨ: — E 'łura, me ve dige isĕ: preoküpìs miga trop ...koƨê g'ĭvrî 'mbiƨôñ de maɉâ per kampâ e ñe de kaâ sö per kʉarcâs ƨo. La al de pɉö la eta de 'l maɉâ, e 'l korp de 'l vestît! E... g'ĭ mia forsâk ŭd in regâl e eta e korp: o ergŭ s'i ê dac lü, kol so defâ!? Po, ardì i krov: ñe i somna ñe i regoi, i g'ă ñe magaƨî ñe skorte preentiade, e nigŭ de oter ge pensî oter, a kei bröc oƨelâs lĕ: epŏr... ol Padrû de sura i a mantĕ. Alerî po ü tok de pɉö d'i oƨei, oter per lü, sĕ o no!? E d'altronde, 'ntra de oter... per tat ke l'brige, él bu ki de ƨuntaga lă ön'ura sula a la so eta, o ü gel a la so stadüra, e... mia a i so tak!? E se, dokâ, si bu de fa ñe kel falinî ke... se 'nkrederî mia diolte delbû ke töt ol rest a l'depende adoma de oter, a!? Ardìga mo i giłi fo 'ndel gardî: ñe i ƨgoba, ñe i fa i sertûr. E me ve dige ke ñe 'l re Salumû, kon töt ol so or e

töce i so serture... a l’g’ă mai vüd sö ü estît e ü pröfo̊m isĕ bel! Se 'l Dio Ǵrand Siñûr, dokâ, a l’ge da dei estîc isĕ bei a i so fɉur del kap... ke 'nkö i g’ê e domâ i ê ranƨâc sö o sekâc fo... a rigûr, a l’ve darâ 'l vost brao estidî akâ a oter, o no... ƨet de poka fidüca! E 'łura, stìm po mia lĕ semper in ampɉa 'ndel sirkâ koƨê maerî o koƨê bierî! De töc kei laûr lĕ i se preôküpa ƨemô a trop i oter... k’i koñôs mia 'l nost brao Dio Siñûr. Oter invece ga l’si, ke g’ĭv in lü ü Pader, ke l’sa be semper lü g’ĭv imbiƨôñ de koƨê. Oter sirkì dokâ ol reñ del Dio Pader: e töt ol rest a l’ve eñerâ dac per ƨonta. Ĭìga mai pura, oter, i me bei besotî: ke a 'l nost Pader g’ê pɉaƨîd de dav a oter ol so reñ. Isĕ, oter, endì fo töt kel ke g’ĭ... e dìl vɉâ in lemôƨina. Po fìs sö dei bursî [büsine] k’i se könsöme mai, tirìs insêm ü tesŏr sigůr indel cel, indokê ñe lader roba ñe teña o röƨen könsöma. E... indokê ge sarâ 'l vost tesŏr, lă ge 'ndarâ dre a 'l vost kör. E amô ü laûr, ƨa ke m’ge s’ê. Stì ke semper pronc, kola sentüra ke te sö 'l vestît de tera, e kola löm impiada per vêdega be, e de tö dre. Ǵ’ĭ de ês kompâñ de kei servidûr k’i speta ol so padrû kuand ke l’ria 'ndre dela festa de spuƨe, per vês lĕ pronc a dêrvega fo apena ke l’ria e l’pika. ...Aa sĕ! Beâc kei servidûr, ke 'l so padrû kuand ke l’ria i a troa amô desc. Ve l’dige me: l’se meterâ sö lü la bigaröla, i a farâ sentâ ƨo a tâola, e l’se meterâ dre lü a servii lur. Sĕ, prope: beâc kei servidûr lĕ, se 'l so padrû l’ria akâ 'ndelmêƨ a la noc e i a troa lă amô bei desc. Perkê la 'ndarâ a fenî prope isĕ: ol padrû l’rierâ, ardampŏ, kompâñ d’ü lader, sensa iƨâ, kompâñ se l’g’ès de skasinâ fo la ka, e 'nvece l’völ adoma ed se i so servidûr i dorma piger. Isĕ, prope, teñîs semper pronc poa oter, perkê... scet de om ke ge toka... a l’rierâ a sirkâv kuando ke oter men l’ispeterî –.

[Ke l’völês dil ƨemô a per “dapo”... ke l’sarês turnâd... dapo la so kruƨ?]

A sto pont ol Pɉero l’ge fa: – Éla adoma per kei ke komanda e i g’ă de teñ de könt la nasɉû, 'sta parâbola ke... o l’ê poa per noter amîƨ de te, e? –.

Ma 'l Geƨû l’tra drec isĕ: – Ki él, dokâ, ol servidûr fedĕl e sapɉênt, e? Ol so padrû, ve dige, i a meterâ a kapo de töc i so servidûr, ke a 'l so tep a l’ge dage a oñů la so bela rasɉû de maɉâ. Beâd kel servidûr lă ke 'l padrû a riâ a i a troerâ dre a fa 'l so mestĕr: ve

dige me... ke l'ge darâ 'ndi ma a lü töta la facenda de töc i so trafeg e könc. Metém, adês, per di, ke kel servidûr lĕ... ön'otra olta a l'sa pense 'ntra de lü "tat, ol padrû... per impŏ amô l'ria mia!" e l'se mete dre a maltratâ kei oter servi e serve, a maȷâ e biv lü e 'ncoketâs sö... Ol so padrû l'rierâ prope 'ndel momênt ke lü i a speta mia, indön'ura fo del normâl, kel de e kel'ura ke meno i a speta: e i a kastigerâ ñak a la granda, e i a meterâ lă a la kadena koi servidûr bastârc! Sĕ, prope: ol servidûr ke l'sa kel ke 'l padrû l'völ de lü, ma po i a fa mia kon svelteȥȷa, a l'sarâ oter ke kastigâd; kel servidûr invece ke l'se porterâ 'n manera de ȥbałâ, ma sensa saî de precîȥ kel ke 'l padrû l'völ... kel magare l'sarês kastigâd de meno de kel oter. Isĕ ke... ki ke ă riseîd pȷö tat a l'renderâ könt de pȷö tat, perkê pȷö tat ü l'ă riseîd, tat de pȷö l'ge sarâ sirkâd indrĕ —.

Po l'diȥia amô a isĕ: — Adĕ ke me so eñîd a portâ ȥo ü fög, ke sö la tera: ü fög... ke l'me pȷaȥerês ke l'sarês ȥemô impiâd sö e bel viv. Per kel... g'ovrŏ de ês bateȥâd poa me 'ndel fög, e strempȷe ak, a sto mal indi pañ, a pensaga sö be. Ma me krederî mia ke, ne, oter... per portaga a töc adoma de 'l botĕp, e, dȷolte! Prope no, ve l'sigüre me. La 'ndarâ a fenî ke porterŏ desKösȷû, separasȷû, diviȥȷû. De öna famea de sik persune, do d'öna banda e tre de kel'otra, tre de să e do de lă. Anse: pader kontra scet e scet kontra pader, mader kontra sceta e sceta kontra mader... spuȥa kontra madona e madona kontra spuȥa: isĕ la söcederâ —. E po, l'köntaa sö amô:

— Si mia semper dre a preedî 'l tep… oter, e? Kuand ke edî ü neol ke e sö de ponênt, oter diȥî söbet, ne, "dekĕ mia tat a l'pȷöv!"... e isĕ l'söcĕd. E kuand ke po 'l vent a l'sofȷa de 'l meridȷû... diȥî isĕ "l'g'ă de eñ ol kold!"... mia ira? E ȷura, o ȥet dopȷa! Si bu de preedî ke tep a l'farâ, adoma a ardâ 'n(n')arȷa, in figüra del tep ke l'ă ȥemô fac tate olte: e kom'éla po ke si mia bu de di ke tep a l'fa, ke tep a l'ê de fa koȥê, adês? Kemanera, dokâ, decidî mia a la stesa manera... kel ke l'ê göst de fa ke adês? —. E oter.

KO TREDES : FIG̃ – LEÂT – PORTA STRECA

Po l'ă köntâd sö a kela parâbola ke. – Ün om... a l'g'ĭa ü fig, pjentâd ʒo 'ndel so terĕ a it. Ma, indâc lă per tö ʒo i so fig, a n'n'ă mia troâd. Ilura l'g'ă dic isĕ a 'l so laorĕt "a l'ê kel d'i tri añ, ke eñe ke per katâ ʒo kuak fjure de kela pjanta ke... ma n'ne troe ñe mai. Tèemel fo, dokâ, öna olta buna. G̃'ăl de portâm vja a fa la tera... per ol pernegŏt?". Ma 'l so laorĕt a l'g'ă dic isĕ "lasél ʒo amô per ün an, sjûr padrû. Oi sapaga be aturen e daga 'l rüt. Pöl das... lankjĕ l'böterâ fo i so brae fig. Sedenô, dapo... teémel po fo, cêrtoʒa!". Êkola: me v'l'ŏ dic amô öna olta, a: l'an ke e... l've adês –.

Öna olta... l'éra sabat, e l'éra dre a predikâ in sala dutrina. A g'éra lă a öna dona, ke de deʒdôt añ ü bröt isperet katîv a i a teñia 'nfirma: l'éra tat inkürvada innâc, ke g'éra mia manera de fala sta sö 'mpe dreca. Ol Geʒû i ă esta, i ă camada lĕ, e sensa ke la dervês ñe boka le (la g'ĭa ñemô mia idea ki ke l'éra, lü lă ke i a camaa) a l'g'ă stendîd sura i so ma e l'g'ă dic isĕ: – Fomna: per la so glorja del Siñûr, te set guarida de la to maladia! –. E le l'ê leada sö dreca, e la ge kantaa tate bele lode a 'l Dio Siñûr.

Ma 'l kapo dela dutrina lă, ñek asĕ kê 'l Geʒû l'l'ĭa guarida prope a 'l sabat (e certo l'éra a tata 'nvidja!) a l'g'ă uʒâd sö a la ʒet: – A g'ĭ ses de... ses, per laorâ! Fìl po laorâ per guarîv in kei ses de lĕ, dokâ, e mia a 'l sabat! –.

Semper la stesa sunada: la festa de santefikâ a fas ved a fa negota, fo ke a pregâ.

Ma 'l Geʒû invece l'g'ă dic isĕ, lă denâc a töc: – Á lă, dokâ... face de tola! A deslegî mia fo töc ol vost aʒen e 'l vost bö per portai de fo a biv, a 'l sabat, e? E kela sceta ke del Abrâm ligada sö de 'l djaol per deʒdôt añ, la g'ĭa mia de ês deʒligada fo inkŏ...perkê l'ê festa? Sarâl mia pjö festa amô per töc, adês, êkola? O magare...él adoma 'l vost aʒen o 'l vost iscêt a meritâ ergŏt, a 'l sabat? –

E 'ntat ke lü l'ga diʒia sö bel car kei laûr ke, k'i faa kolp sura la ʒet... töc i so aersare i éra ñak morei de ergoña, e po de nervûʒ! La ʒet invece l'éra töta konteta, po i a daa a ed ...per töc i laûr fo del normâl ke lü l'faa per lur a gratis.

Oter. E lü l’köntaa sö a kesta ke: — Ge sömeerâl a koƨê, dokâ, ol reñ del me Dio? Ve l’paragunerŏ a koƨê, po? A l’ge sömea, ekol, a ü de kei gre ke de somesa tat pisêñ... ke ün om i a tö sö e i a sotra ƨo 'ndel so ortiƨêl. Kel gre ke l’kres, po l’deenta a ü arbŏst ke l’ve ƨo a i oƨelî a pugâs sö sö i so ramelî... oter ke tate d’otre pɟantele del ort koi so somese a pɟö bele grose. A koƨe ve l’paraguneroi amô... ol me reñ del Dio? Buna. A l’ê kompâñ d’ü kügâ de leât ke öna fomna l’ă töld fo e i ă impastâd det kon tri sködelôc de farina. E 'l falî de leât... l’ă fermentâd töta la pasta. Êkola: a 'l so reñ del Siñûr ge okŏr gösto somesa e leât: e püdî ês voter, insêm a me —.

E l’ge daa a predikâ, a treêrs a paîƨ e sitâ, e 'ntat a l’se portaa 'łà vers a Gerüƨalêm.

Per la strada, ü de, ü tal a l’g’ă domandâd: — Maestro: éi tace... o pok, kei k’i se salverâ… kei k’i 'mbrokerâ la porta del reñ? — A l’g’ă respondîd isĕ:

— Aa: te, te 'nteresa kuace. A s’diƨ, me me par, e: “ki skamperâ ederâ”; e dokâ ki ge 'ndarâ det, a l’könterâ, po. Ve dige me perô, ke nisŭ l’indarâ de det a gratis... e l’ê ñe porta per karose, ñe portantine ñe procesɟû, ñe per skarsele o borsî o bursû sguf! Oter, isfursìs de pasâ det per la purtina streca isĕ kom’a l’ê, perkê, ve sigüre me: tace i proerâ apena apena a pasaga det, ma i ge rierâ mia tat kon fresa, e i digerâ “oter, ederŏ po ön’otra olta stankɟĕ!”. Ma, dapo ke 'l padrû de ka l’sarâ leâd sö lü a serâ fo l’ös... in tace sa meterî dre a pikâ, lă de fo, e a diga “dèrvem po fo, a te, Siñûr... ke staolta pase det a me!”. E lü l’ve responderâ “a ve koñose ñak, me: de ke banda eñî, po, oter, a?”. E oter a lü “ma... se m’ă maɟâd e biîd denâc a te, e te te set pasâd de ke tate olte in meƨ a noter!”. E a fala körta, ekol, lü l’ve digerâ “me l’so prope mia de ke banda si, oter. Stì luntâ de me, dokâ… ke g’ĭ a la cera de kei ke i ă mia fac be komê k’i g’ĭa de fa”. Ve l’dige me ke... lă de fo, oter löcerî asĕ “a, poerêc a noter... a m’se salva prope pɟö, staolta!”; e pateserî ñak asĕ, a ed de det ol Abrâm ol Iƨâk e 'l Gakôb, e töc i brae profêc, det indel reñ del Dio Sant, e oter de fo! Po leƨî sö be oter, a: “a n’ne eñerâ det de ponênt e de orɟênt, de 'l setentrɟû e de 'l meridɟû”: e i ederî töc sentâc ƨo a banketâ, det indel reñ, ăvrai fac komê, kisâ po... e oter de fo! E prope isĕ, êkola... g’ê ke de kei ke

'nkö ke i ê i öltem e i teâc fo, e lă de det i sarâ i prim; e invece... tace ke ke 'nkö i ê i prim, kei ke könta... 'ɫura lă i sarâ i öltem, i sarâ lur i teâc fo de 'l reñ. Tace, camâc per prim... i perderâ a 'l post –.

Öna ölta, i ge e lĕ iƨî dei fareƨĕ mia ñemô 'nvidɉûƨ de lü (o senô magare 'nviâc insă de 'l re a faga 'mpo pura e fal iskapâ vɉa…) k'i ge diƨ isĕ: – Skàpa vɉa de ke, te, pàrt a la svelta, ke ol Erôd a l'völ fat tö fo –. E lü l'ge respŏnd isĕ, a lur:

– Ǵrasɉe! Ke pura! Oter, perô, diƨìga isĕ... a kel gulpî lă, de ĭga mia fresa *(ke g'ŏ mia fresa, me)*. A g'ŏ amô du de, me, de skuâ vɉa dɉâoi e guarî e fa del be: e a kel d'i tri rierŏ 'ndokê g'ŏ de riâ. Ma i ê amô tri de de strada, per me, se oi riâ lă a Gerüƨalêm specaliƨada in kopaprofĕc. Aa... te, Gerüƨalêm, Gerüƨalêm, üƨada a masâ i profĕc e lapidâ i mesagĕr k'i te e mandâc ke de 'l cel... Ol padrû del polĕr uramai a l'diƨ isĕ: "kuate olte, finadês, ŏ ülîd tra 'nsêm i to, kompâñ de tace pülƨî sota i me ale!" Ma oter ĭ mai ülîd, eko. Oter! Pego per voter, ve l'dige me: ol polĕr a l'sarâ desfâd sö. E me, me me ederî ñe pɉö, finakê g'ĭvrî pɉö ñe uƨ per vuƨâ sö "benedêt kel ke ria ke a so nom del Siñûr! Siñûr, vé ke amô te de noter… a salvâm!"

KO KUATORDEƧ : BANKÊC– PREENTÎV

Ü de... l'éra dre per indâ det indela so ka d'ü d'i kapi d'i fareƨĕ per maɉâ ü bukû… e i a teñia de ög. Prope lă denâc a lü, g'él mia lă ü, malâd de ritensɉû? Ol Geƨû, 'ɫura, l'g'ă fac a i fareƨĕ e a i duturû ke g'éra lă:

– Él lecet o mia... fa guarî ergŭ a 'l sabat, e, oter? Perô, i ge respondia negŭ. E lü l'ă capâd sald per i ma 'l malâd, a i ă guarîd, po i ă salüdâd. Po l'g'ă domandâd amô a kei oter lă: – Ki ke de oter, a... se l'ge borla det indel pos o' scet o l'aƨen, i a tra mia fo a be ke l'ê sabat, e? –. Ma ñe staolta i g'ă respondîd ñe sĕ ñe no, po ñe negŭ i lodaa 'l Sinûr kompân de 'nvece tate otre ölte a olta us.

Dapo, a ed ke tace i sirkaa fo i posc pɉö bei a tâola, l’g’ă köntâd sö sta storɉa ke:

— Kʉando ke te se 'nvidâd a spuƨe de ergǔ, te... bőtes mia söbet sö 'l prim post liber in sima: diolte ke ge see 'n gir sensa post ü invidâd pɉö importânt de te: e ɉura ge tokerâ a ki ke t’ă 'nvidâd de dit de lasaga te 'l post a lü lă: e a te, ke ergoña, te tokerâ kalâ ƨo ƨo infina a i öltem posc vöc. Invece, te mètes a l’öltem post: e 'l to amîƨ ke l’t’ă 'nvidâd a l’te digerâ a de tras insǒ pɉö iƨî, indǔ post pɉö bel. E te te serĕ unurâd de töc. Regordìs, dokâ: kel ke l’se arsa sö persokǒnt a l’veñerâ ƨbasâd ƨo a so skorno; e kel ke sta ƨo a 'l bas... a l’veñerâ camâd sö a 'l volt —.

E dapo l’g’ă dic amô, a kel lă ke l’ĭa 'nvidâd: — E te, kʉand ke te fet ü diƨnâ o öna sena per tace, invìda mia adoma fradei e parĕc e amîƨ e sɉorâs... kei ke a so törno i te 'nviderâ poa te, e isĕ la partida l’ê 'mpatada. Te pötôst, kʉand ke te det ü bankêt invìda poa poerêc e sop e orbi e gob: e 'łura sĕ beâd te, ke kei lĕ... g’ê mia meƨo k’i te repage, e isĕ te serĕt repagâd asĕ kola to bela eta per semper, a 'l gödese del Re Dio Ǵrand ol so protetûr d’i poerêc —. ...Ke l’indaa be a per kel lă del past in ka soa: de spetâs po mia la so braa paga 'n gurnada.

Ü d’i 'nvidâc l’ê saltâd fo a di sö, bel fort: — Beâd lü, prope... kel ke l’sarâ 'nvidâd a kel bankêt lĕ del reñ ke te diget te, eko —. E 'l Geƨû l’s’ê 'nviâd lă amô:

— Ün om... l’ă dac ü gran bankêt, e l’ă 'nvidâd ü muntû de ƨet. A 'l so urare del diƨnâ, l’ă mandâd fo ü servidûr a diga isĕ a i so 'nvidâc “eñî să... ke g’ê töt bel paregâd”. Ma, àda po te, ü dapo l’oter a i ă tirâd fo töc ü muntû de sküƨe: “e me... ŏ töld ü kap, ke prope adês i me speta lă a edel: iskűƨem, vă”; e “me... ŏ töld sik per de bö e so dre a 'nda lă a proai... pota, skűƨem, a te”; e “me ŏ gösto töld moĕr, e per istaolta la me lasa prope mia eñ, êkola... te me sküƨerĕt”. Turnâd indrĕ de 'l so padrû, ol servidûr a l’g’ă riferîd per fil e per señ. E 'łura 'l padrû de ka, deentâd ñak ñek... a l’g’ă dic isĕ a 'l so servidûr: “Kór a la ƨvelta fo per i vɉa e i pɉase del paîƨ e pórtem ke poerêc, gob e orbi e sop”. E dapo ke 'l servidûr a l’ă fac kompâñ ke l’g’ĭa komandâd ol so padrû, a l’g’ă dic isĕ ke g’éra post amô. E 'l padrû: “Buna: te à fo per i sentĕr e dre a i seƨe d’i kap,

po tràmen ke skuaze a kola forsa... ke me oi la me bela tâola pjena de zet”. A la finfî... ve l’dige me: negŭ d’i prim invidâc i g’ăvrâ grasja de god de kel bankêt ke ŏ dic... ñe diznâ ñe sena —. Po, oter.

A l’g’ĭa semper dre despertŏt ü muntû de zet, uramai.

Öna olta, a l’ge diz isĕ a kei ke l’g’ĭa dre kel de lĕ:

— Adé, oter. Se ü l’me e dre a me ü de o du, e ün oter de l’g’ă de pensaga a mantêñ so pader, e 'l de dapo a kürâ so mader, e öna ölta a spuzâ i scec, ön’otra a daga öna ma indei afare a fradei e sorele... po l’g’ă semper pura de fa mia kontĕt vergŭ... aa: ü isĕ... a l’pöl prope mia eñem dre delbû. Eñem dre a me per la nöa dol *[d’ól = de 'l]* reñ ke g’ŏ de portâ fo me... l’ê zemô asĕ ol defâ ke ga do me, dre a me... e ge anserâ ñe mai 'l tep per fa d’oter! Po [kel ke öl tra 'mpe öna tor... se senterâl mia prima zo a fa sö du könc, se l’g’ă palanke asĕ de riâ 'n sima? Mia ke l’söcede de bötâ zo i so brae fondamênc... po de restâ a 'l verd. E la zet, k’i ê mia orbi, i ge griñerês dre asĕ “a l’s’ê metîd idrĕ a fa sö... e àda po te l’ă ñe fenîd de komensâ”! O sedenô... kua' él ol re ke l’va 'n guera kontra ün oter re... sensa kalkulâ prima be se lü koi so dezmela soldâc a l’pöl têñega ko a kel lă ke ria koi so intemela, de soldâc? Se po l’ved ke l’ê ñe pusibel (posibol), êkola... intât ke kei lă i ê amô deluntâ, l’ge manda 'łà dei mesagĕr, per domandaga i so kondisjû per la paz...o no? E isĕ, dokâ, firî a oter...] Ki ke fa könt sura ergŏt d’oter d’i so impêñ kon me... ki ke te a kör tace doĕr e afare e pjasĕr d’oter... lü lĕ, l’ê prope mia fac per istâ ['n gir] kon me... l’ă prope mia fac sö be i so könc —.

Ol so fort a i éra semper i paragû, i so parâbole.

— A l’ê presjuza, la sal. Ma se, 'mbrombeta de skorje, la sa pjö de negota ñe le... m’ge darai komê saûr... de savrî 'l majâ? A l’ê pjö buna per negŏt d’oter, ñe per ol rüt: l’ê adoma römeta. E ki ke g’ă orege… l’ge sente ak —.

KO KȔINDEƷ : PEǴRA PERDIDA – SCEC LAATÎV E RAÑÎ DE PADER ISɈÔR

Kei ke sködia i tase, e i pok de bu, e i bu a negŏt... i ge staa aturen, per sent ergota de bel poa per lur. E dokâ i fareƷĕ e i duturû i barbotaa, e i se diƷia: – Adé lĕ... ke l'tira i pok de bu kompâñ de la... mel i muskû –; e lü l'ge daa bota isĕ:

– Ki de oter, ke l'g'ă sento besôc, a... se n'ne perd ü, a l'ge lasa mia lă a i so ka e a i so scec kei oter noantanŏ̌v... per turnâ fo 'ndel deƷêrt ke l'ĭa streersâd fo, a sirkâ kel ke l's'ê perdîd, bel gras o mager, finakê i a troa amô, e? E kȗand ke i ă troâd, a l'se l'kargerâ mia sö 'n gropa per turnâ a ka... e camerâl mia lă lă i so amîƷ e iƷî per fa festa 'nsem kon lü, perkê "ŏ troâd amô la me pôera besca ke la s'éra perdîda, e isĕ g'i ŏ po ke amô töte": él mia ü gran bel laûr, de fa festa, e? Él mia ira ke fi prope töc isĕ, e? Poa oter ke se perdî ñe mai, oter, ne... ve pɈâƷela? E isĕ, êkola, ve l'dige me: ge sarâ pɈö tata festa 'n cel... per ü pok de bu troâd amô e gȗarîd... koñê per nonantanŏ̌v k'i pastüra lĕ a pansa pɈena e i se 'nkred a 'l sigŭ̌r, lur. O amô: koéla kela braa fomna ke la g'ă vɈa deƷ foi de [*sento*]mela... la se rinkŏrƷ ke g'ne manka ü de sento [*de mela*], e la fa mia car in töc i kantû dela ka, e la skua mia fo de fi despertŏ̌t, finakê i a troa amô? E dapo ke i ă troâd, camerala mia lĕ i so amiƷe e iƷine de ka, e ge digerala mia "să ke töte kon me a fa festa... ke ŏ troâd amô 'l me bel foi presɈûƷ, ke l'ĭe perdîd"... e? Fale mia prope isĕ a töte i oste brae fomne,ne? E prope isĕ êkola, ve l'dige me... ol Siñûr e i so ângei 'n cel i fa festû per oñe pok de bu troâd e konvertîd sö la strada gösta –.

Po l'köntaa sö amô: – Ün om, a l'g'ĭa sul ke du scec. Ü de... 'l pɈö Ʒuen a l'ge diƷ isĕ a 'l so pader: "Pader, dìm ke söbet a me la me part ke la me toka!". E 'l so pader (faresev koƷê, oter, e?) a l'fa sö la spartisɈû, e a 'l pɈö Ʒuen a l'ge da söbet la so part... Pasa fo kȗak de, e [o'] scet pɈö Ʒuen, töld sö töt kel ke l'ê so, a l'part per ün oter paîƷ bel deluntâ, vɈa de la so Ʒet e de la so religû... e po 'łà lă l'maɈa fo a töt a kampâ de sɈorasû. E kȗand ke l'ă maɈâd fo a i brage... in kel paîƷ lă te borlel mia fo öna karestea porka!, e lü l'fenĕs per vĭga imbiƷôñ a d'i brage e de 'l pa. Ałura... l'va lă de ü de kei de lă e l'se

met a i so dependense de lü... k'i a manda po fo a pastüraga i porsei 'ndi so kap. De la fam... a l'völerês maɟâ poa lü e tâkole e gande d'i sunî: ma g'ê ñe meʑo de ĭgen asĕ! E ɟura, po, turnâd a señ, a l'se diʑ isĕ: "lă 'nka del me pader... fin'a i so servidûr i maɟa semper asĕ. E me, 'l so scet... ke krepe de fam. A sĕ, po: turnerŏ 'ndre lă de 'l me pader, e ge digerŏ isĕ ke me mêrite ñe pɟö de ês ol so scet... ke g'l'ŏ faca det grosa: isĕ ge rierŏ po a fas tratâ amô kompâñ d'ü d'i so laorĕc: almĕn lü l'ê ü brao padrû". Oter. Pènsega sö 'nkö pènsega sö 'ndomâ, ü de l'se 'nvia 'łà per turnâ lă de 'l so pader. L'ê ñemô mia iʑî a la ka, ke 'l so pader a i a figüra, e... (faresev koʑê, oter, e? Töc pader e mader del brao Tobɟŏl, voter?) e ge se möv sö 'l kör. A l'ge kor inkontra e l'ge se böta a 'l kol e i a 'mbrasa fo e i a baʑa sö. Ɉura, o' scet a l'teka: "O pader... oi di, sküʑém: padrû, a v'l'ŏ ñak kömbinada grosa, a u e a 'l cel, me. A mêrite prope pɟö...". Ma 'l so pader intât ke lü l'barbota l'ge fa: "Brao scet! E adês fà 'mpo sito, te, ke l'ê de tat ke ülie parlâ me!"... po l'g'ă ʑemô urdenâd a i servidûr "Dài, dokâ. Purtìm ke ol vestîd pɟö bel dela festa e metìgel sö, po l'anêl a 'l did e i sândai a i pe: ke ke l'ê scet de padrû, lü, e mia servidûr! Po, bankêt e festa granda. Kol vedêl pɟö bel in tâola. Ke, êkola, ol me scet a l'éra mort ...e adês l'ê ke iv, a l'ĕra perdîd, e adês l'ê turnâd a ka". Dic e fac, a l'ê festû. ...O' scet pɟö grand, ke l'ê stac fo per i kap a laorâ, a l'ria ñe 'n ka, ke l'sent a sunâ e kantâ. A l'cama de fo ü servidûr e l'ge domanda koʑe söcedel po, lă de det... e kel lă l'ge könta sö "g'ê turnâd a ka ol vost fradêl... e 'l vost pader a l'fa met in tâola ol vedêl gros, de tat ke l'ê kontĕt". E lü lă l'capa ñak ol nervûʑ, e l'völ pɟö ñe 'nda dedĕt in ka. E 'łura, a l've defô 'l so pader a sirkâ de 'mbunîl sö... ma lü l'da fo "àda ke, kuat a l'ê ke me ve servese, e ŏ mai ñe lasâd istâ de fa kel ke m'ĭ dic u... e u, êkola, m'ĭ ñe mai regalâd ü kavrî, ü ke l'ê ü, de fa festa koi me amîʑ! Adês invece ke l'ria ke... kel vost brao scêt lă, dapo ke l'v'ă maɟâd fo töt koi donase... àda ke: a fi kopâ per lü ol nost vedêl gras! E magare, me tokerâ a spartî sö ön'otra olta"... Ma 'l so pader a l'ge a dre koi bune isĕ: "Sigŭr: ol nost vedêl! Ma, kar a te 'l me scet! Te te se semper istâc ke kon me, te... e te set ñe rinkorʑîd ke töt kel ke l'éra roba mea l'éra akâ roba to? A g'ê

ñe 'mbiƨôñ de dim impɉasĕr! Ma inkŏ mê prope fa festa, e sta sö aleger, dài dokâ: ke, ol to fradêl a l'éra mort, e m'g'l'ă ke amô iv, a l's'éra skancelâd ƨo de 'l takü̂i, e l'ê amô ü de noter! Soi po mia semper pader per töc voter du, me, a?". Ne... ke ăvresev fac isĕ poa oter, a? E ki ke tontoña poa lü, ke... a l'ge pense sö be, ki ke l'ê kel brao fradêl ke! –.

KO SEDEƧ : FATÛR – SɈOR E POERÊT

Ön'otra bela asĕ, po, a n'n'ă köntâd sö a i so amîƨ...

– Ün om a l'g'ĭa ü fatûr: e i g'ă metîd indi orege ke l'ge maɉaa fo de 'l so. Ol padrû, dokâ, i ă camâd lă e l'g'ă domandâd könt, se l'éra ira töt kel k'i köntaa sö... e de met a l'urden töt, de lasaga 'l post a ün oter. E 'l fatûr l'ă ragunâd sö isĕ: "Koƨe foroi koƨê po me... adês ke so lisensɉâd? Forsa de sapâ sàltem adôs, ke n'n'ŏ mia; sirkâ la karitâ, me duna mia, deente a ros. Buna: l'so me kel ke g'ŏ de fa adês, de ĭga ki ke dapo i ge pense impŏ lur ak a me"... L'ă camâd lă ü per ü kei ke l'g'ĭa dei kredec de sköd, e... a ü, l'g'ă fac la firma per ü sinkʉanta brente de öle a 'l post de otanta, a kel oter a l'g'ă fac figürâ otanta ster de formĕt a 'l post de sento... e po aante isĕ, ekol. De manera ke 'nfina 'l so padrû, a sensa daga de premi a lasâl a ka... g'ă tokâd leaga tat de kapêl... kʉat ke l'éra stac drito, 'ndi so, de afare. Imparì ergŏt poa oter, dokâ: ke, kei ke fa i so komoc e i so trafeg a 'l mond... a i ê tate olte ü tok pɉö fürbi de kei k'i se 'mpenserês de trafegâ per ol be e per ol cel. E, ve l'dige amô me: entrì po sö, fís per tep dei amiƨû gösc kola roba... akâ kela mia gösta: de manera ke kʉand ke de roba n'n'ĭvrî pɉö, kei lă i ve derve fo 'ndi so ka i so, de tesŏr, ke isĕ ñe oter resterî mai a ma öde. E teñì bu a kesto ke ke ve dige amô: ki ke l'ê fedĕl indel pok e 'ndel facel, a l'ê fedĕl akâ 'ndel tat e indel deficel; ma... ki ke l'ê diƨonêst indel so pukî... a l'ê diƨonêst akâ 'ndêl tat. E ɉura, dokâ, se sirî stâc mia onêsc e po ñe fürbi kola roba ke al isĕ isĕ... ki ke ölerâ mai dav indimâ sö la fidüca tata roba ke al ü muntû de pɉö!? E se sirîv istâc bu ñe de dovrâ

be la roba d'i oter... ki ke ölerâl po fav deentâ padrû de ergŏt!? Ve l'dige me: g'ê mia servidûr, ke l'ge rie a serviga be asĕ a du padrû 'nsema; ke... ü l'ge sirka dei laûr kuntrare a keloter: kompâñ ke l'ge söcĕd a ergŭ̈ de noter ke: o l'ge ölerâ gran be a ü, e a kel oter sĕ po no... o ü i a despreᵶerâ aderitüra, e kel oter i a 'ndorerâ. Buna: merâ ke sirkigev fo 'ntra sold in tera e Olt in cel, voter! Ke... lü l'soporta prope mia de eñ de dre a ergŭ̈ o ergŏt d'oter, afare, kapitai, karȷere parĕc... Po, l'sarês kompâñ de ülî sta 'n gropa a du kaai, o de tra do frece kon du arki a stes tep — [mia ke kond'ü l'see po pȷö tat belfâ, ne...].

Figürâs fareᵶĕ e sadüsĕ a sent kei laûr ke, ke tace de lur de solc i se ne 'ntendia, e i ge n'ĭa asĕ... se i te l'tüia mia 'n gir ["te serĕ mia 'mpo kampâd in arȷa, dȷolte, a te 'l nost poer maestro kon ñe ü iskarsela? Vé ᵶo d'i nĕoi: a ês isȷôr... l'ê gran regâl del cel!"]...

Ma lü l'ge diᵶia isĕ: — A g'ĭ isĕ oȷa oter beatû, a fas ved "a post" denâc a töc. Ma g'ê sö lă ergŭ̈ ke s'pöl mia 'mbroȷâ: ke, lü l've ed be de det indel kör. E kel ke ke l'sömea or ke berlŭ̈ᵶ... per lü l'ê kel ke l'ê: römeta, eko! Mia bilêt d'entrada a 'l reñ —. ...Oter.

Ü de, l'g'ă dic isĕ a kei k'i se 'mpȷenia sö la boka adoma de legi sante, e a kei ke i so, de legi, i vülia fâsele sö lur... oter ke Bibȷa: — Legi sante e profĕc... ol so tep a l'ê skadîd kol Batesta, e isĕ i resterâ fisade 'nde storȷa. De 'l Batesta a eñ e a 'nda 'n'nac... kel ke prima l'éra adoma figürâd e preparâd... adês a l'ê ke: ol reñ a l've adês, e töc a i a ed e töc a ge sta a lur de sforsâs de fan part... e mia eñ bötâc fo a la manera de kei k'i ge fa kontra. Fürtünâc, dokâ, kei k'i ed e ke kapĕs kel ke söcĕd in kel tep ke, kompâñ ke m'ă po semper isperâd! Perô... ve dige me ke l'ê pȷö belfâ e meno perikol a bötâ fo öna stela de 'l cel, koñê tö fo de la Bibȷa e de la eta öna d'i so legi delbû del Dio Sant. Preᵶempe: ki ke kasa vȷa la moĕr de ka po n'ne spuᵶa ön'otra, l'ê semper fo d'i legi sante e poa del reñ. E isĕ poa kela ke spuᵶa ün om robâd a ön'otra, ke l'éra 'l so om —.

Ke, i so amîᵶ a i ă storᵶîd ol naᵶ finâ a lur; ma... diga koᵶê: l'ê mia ü ke l'kambȷa parlă per fa kontĕc töc, lü! Ol bel a l'ê, ke… ñe i fomne (a 'l solet a skoltâ lă 'mpo 'mbanda) a i ê stace mia töte persüaᵶe ñe lure.

Ön’otra olta, l’ă köntâd sö kel eɀempe ke.

— A g’éra öna ölta ü sɉor, töt sida e pes, e töc i de l’faa festa e l’banketaa; e ü poerêt, töt istrasĕt e pɉagĕt, l’istaa lă sentâd ɀo de fo dela so ka de 'sto sɉor, a spetâ ke i portês de fo i ansaröi, dapo netâd sö, per troâ det vergŏt de maɉâ, insêm a i ka, k’i a lekaa sö a lü: ma lă de det i ge pensaa mia, ke... se l’éra poerêt, a l’éra ol Sinûr k’i a kastigaa. Oter. Ü de... ol poerêt a l’ê mort, e i ângei a i ă portâd vɉâ, sö insêm a l’Abrâm. A l’mör akâ ol sɉor festû e maɉû... e dapo i a sotera, e i a porta vɉa i dɉâoi. A forsa de smicâ sö disperâd, te edel mia sö, la 'n sima, ol Abrâm... e ol so poerêt, sö lă 'nsem kon lü? Ałura, l’g’ă uɀa sö isĕ: “A te, pader Abrâm, ìga pɉetâ de me, e màndem ɀo ke kel poerêt lĕ kola so ponta del did bañada per inömedîm sö la me lengua a me... ke brüɀe ñak töt, in kel fög ke”. Ma l’Abrâm a l’g’ă diɀ isĕ: “A te, scet... regórdes: uramai, la to part de be te t’l’ĕt bel e gudida 'n veta. Lü ke, 'nvece, in veta l’ă patîd asĕ la so, de part. E isĕ adês, per lü g’ê la so part de konsolasɉû, e per te la to part de tormênt. Ke la te pare gösta, o mia... mê prope ke te se kontentet isĕ. Ke, 'ntra de noter ke de sura e oter lĕ de sota... a g’ê be oter ke ü burû a sprefönd... e g’ê mia prope meɀo ñe de eñ sö oter, e ñe de eñ ɀo noter!”. E kel lă “'łura... te prege adoma, pader Abrâm... de mandamel iłâ a ka del me pader. A g’ŏ lă amô sik fredei, e l’me pɉaɀerês tat ke l’m’i a konvincerês a borlâ mia ke poa lur in kel tormênt ke!”. Ma l’Abrâm amô a lü: “Ee! I g’ă ɀemô lă tat de Moɀê e profĕc, lur: basta k’i ge dage skolt a kei, o no!?”. E kel lă amô: “Ma no, ma no, o pader Abrâm. Forse adoma se ü mort a l’me a lă a fâmei stremî 'mpo a la granda ...i me kambɉerâ eta, kei lă”. E l’Abrâm l’ă po teâd fo kört isĕ: “Aa... se i skolta ñe Moɀê ñe profĕc, ke i parla ɀemô car asĕ... a g’ŏ prope pura ke poa me e te… m’leerês sö iv a parlaga per ol pernegŏt: ke, i ge sent prope pukî. E, dokâ, adio!”—

KO DESSÊT : SKÂNDOI – FI DEL MOND

Öna olta, l'g'ă dic isĕ a i so: – Ke l'söcede dei skândoi... a s'pöderâ ñe mai skiâl del-tŏ̃t. A l'sarês kompâñ se ga födês mai plok sö i strade. Ma... gʉai a kel ke i a kümbina, ve dige! Ve dige me, ke l'sarês mei per lü k'i ge 'nfilserês det ol ko indöna bela preda de mülî po i a böterês ƨo det indel mar... pötôst de ĭga de skandaliƨâ ü scetî e öna buna persuna! Oter dokâ, ardì be de skandaliƨâ negŭ̃! Po, perdunìga a ki ke ve da skandol... kompâñ ke g'ĭ de perdunaga a ki ke se skandaliƨa de oter sensa reƨû... e l'ê amô e semper ü fradêl, per voter. E po oter, in suerpɉö, ge perdunerî akâ set volte a 'l de a ki ke l've ofênd, se l've ofenderâ set volte indŭ̃ de... e tat de pɉö se l've domanderâ a sküƨa –

Alura i ê i so k'i ge diƨ isĕ: – Ee: toka po isĕ damen, de fidüca, se la g'ă de 'nda isĕ! Siñûr... pödet mia rinforsâm impŏ 'ndela nosta fidüca, te, e? –. E 'l Geƨû:

– Ee... a oter! Se g'ăvresev tata fidüca isĕ, kʉata ke n'ne sta det indŭ̃ grenî de somesa... ge digeresev a kel murû ke "trà fo i to raîƨ de ke, te... e và lă a 'mpɉentâs ƨo det indel mar!": e kel murû ke l've skolterês! [Defati, adé ke kele pɉante ke, ke sö la ria: se i staa lĕ a pensaga sö, ke ke l'sarês riâd l'akʉa olta, i sarês ñe spontade!] E kʉat a fidüca e premi de fidüca, skoltìm a me adês. Oter, se g'ăvresev fo ü laorĕt a arâv sö 'l kap o a menâv fo ol armênt, a... apena ke l'turna indrĕ de 'l kap o de 'l prat ge digeresev söbet, diolte: "vé să, te, po sèntes ƨo a maɉâ!", e? O digeresev mia pötôst isĕ, prima: "Adês parègem ƨo de sena a me, trà sö i mânege e servésem a tâola, finakê ŏ fenîd de maɉâ e de biv me. E dapo te maerĕt e te bierĕt a te"... e? G̃'ăvrâl diolte 'l padrû dei debec kol so servidûr, adoma perkê 'l servidûr l'ă fac kel ke l'g'ĭa de fa? [E 'l servidûr ge digerâl magare a 'l so padrû "dàm ü premɉo, fàs vülî be" oñe ölta ke l'fa 'l so doĕr?] Isĕ l'ê akâ per voter: abekê ĭgev fac a pontî töt kel ke l'v'ê stac komandâd... [inkredìs po mia de deentâ kompâñ del padrû, ma] teñìs semper amô per servidûr e basta, k'i ă fac ol so doĕr: negŏt de pɉö... o de deriti specai! – [Ke se si po mia onêsc e laorentû, okorî ñak, oter, ñe maerî mia per tat a öfo, oter! A 'l rest... ge toka a 'l padrû de sura, de pensaga, premi o mia premi de da fo.]

A l'ĭa streersâd fo ƨemô tota la Samarea, e adês l'istreersaa fo la Ɠalelea. Denâc a ü paîƨ, ge se fa 'nkontra deƨ lebrûƨ, i se ferma ü falî iłâ e i ge uƨa sö isĕ... 'ntat k'i fa sunâ i so kampanelî: — A te Geƨû profĕt: de 'l volt de 'l to post ke 'l ta toka... ìga bu kör poa per noter, poerêc a noter! O poa te sterĕt a la larga e ta ma kaserĕt vɟa, e? Serĕt mia te pötôst per noter kome 'l profĕt Eliƨĕ per ol Naman ol serɟâ? —.

A l'ge arda be, po l'ge diƨ: — Gösta, fradei! Korago, oter: ke 'l Siñûr l'istâ de la osta banda e l've l'manda ke Lü 'nkö 'l so profĕt! Ĭiga fidüca oter: e i osc prec... —. — Aa, kei... de sigữr a i ê mia lă a spetâm noter! —. — Perô, oter de brae indi lă e sa fi ed de lur per ol vost brao certifikât... perkê ve l'dige me ke sirî a gʉarîc! —.

Po, salüdâc, i a lasa lă. E kei lă... perkê proâ mia a fidâs, öna olta? Negŏt de pêrdega... E 'ntât k'i va 'łà [... magare a domandaga a i prec "l'ă dic isĕ 'l Geƨû de gʉarîm!"] i ge kred... e i se troa a bel e gʉarîc delbû! Ałura, ü de lur, apena ke l'se troa gʉarîd, a l'ge pensa ñe pɟö a i prec, ma l'turna 'ndre de 'l Geƨû, a l'kanta töt kontĕt ü salm in glôrea po l'ge se böta ƨo deante a diga grasɟe: érel mia ü samaretâ, ñak!? [A m's'éra gösto sö i konfî, e i so, de prec, se mai i éra pötôst deluntâ: dokâ, ƨa ke l'éra lĕ...] E 'l Geƨû:

— Me l'so ke i gʉarîc a i ê 'n deƨ: e i oter növ... indo éi, a? A n'ne e ke ü sul, e ü forestĕr, ak, a kantaga grassɟe kon noter a 'l Dio Siñûr? La a semper a finî isĕ: töc i de a pregâ 'l Siñûr a câkole, i cama 'l so brao mesia: e kʉando ke i a lîbera... a l'ge ansa: se 'nkredî magare k'i ndarâ lă a diga grasɟe?! —. Po, a lü lă l'ge diƨ isĕ: — Lèa sö, e và in paƨ. La to fidüca la t'ă gʉarîd: tèñen semper tata, te, e la te salva! —. Oter.

Dei fareƨĕ öna olta i g'ă domandâd: — Eñel po kʉande... 'sto reñ del Dio Sant, e? —.

E l'g'ă respondîd isĕ: — A l'ê mia ü laûr... ke se l'capa 'ndi ma kompâñ de ergota... per di "àdel ke ke g'l'ŏ ke me!" o "adĕl lă, dèm lă a töl sö!", o sedenô "l'ê 'n cel", e isĕ l'ê per i oƨei... o "l'ê 'ndel mar", per i pes! Ol reñ del Dio... m'ge s'ê ƨemô det töc ke adês, a ülîl! Ma, in tace... m'ge nega det, invece de nodaga o de gulâ, ekol! —.

Po l'g'ă dic isĕ, a i so töc penserûs lă aturen:

— A l'rierâ dei tep... ke ölerêsev tat ved amô, ak adoma per öna gornada, akâ per

l’ö̆ltema olta... kel ke g’ă de eñî, o' scet de om mesia... e tace i ve digerâ “l’ê ke, a l’ê ke!” e tace d’oter “adél lă, l’ê lă!” e po “ol Dio... ol Dio! A l’me manda ke lü me, per... ol Dio l’ve komanda de...”: ma oter, perô, 'ndìga mia dre! Perkê 'l so de del mesia a l’sarâ kompâñ d’ü sömelêk: inötel kŏrega dre o skapaga; l’ge pensa lü a scarî töt de să e de lă del cel indün amen... e kel a l’sarâ 'l so de! Ma prima... scet de om a l’g’ă de patîn asĕ e l’g’ă de ês teâd fo d’i omeñ de kela bröta generasɉû ke! Kompâñ de 'l Noê: per vês salvâd... g’ê tokâd ês trac fo de töc. Se regordî a i so tep del Noê? I maɉaa, i biia, i tüia moĕr e i se maridaa infina a l’öltem, fin’ak a 'l de ke 'l Noê l’ê 'ndac de det indel’arka! E po l’ê stac delövɉâd, e i ă skuâc ivɉâ töc! E se regordî a i so tep del Lod? I maɉaa i biia, i endia i krompaa e i somnaa e i faa sö i ka. Po... ol de ke 'l Lod a l’s’ê 'nviâd fo de sitâ, g’ê pɉüîd ʑo a trekasete solfer e fög... e i ă lasâd lă adoma ke sender! E isĕ l’sarâ ak a 'l so de del mesia ke l’se farâ koñôs a töc... a l’sarâ propɉa kompâñ de 'l de del Noê e 'l de del Lod! Ałura, kel de lă, ki ke l’sarâ sö sö 'l terasî... l’indage mia ʑo a tö sö i so laûr de tö dre, e ki ke sarâ fo 'ndel kap a l’turne mia a ka! Regordìs de la so pôera moĕr del Lod, e ultìs ñe 'ndre! Isĕ, ki ke 'łura sirkerâ de tra 'nsem vergŏt per iskampâ... kel lă l’sarâ a fregâd... e l’iskamperâ ki ke pɉenterâ lă töt! Aa, sĕ... ve l’dige me: kela olta lĕ, prim amô de leâ 'l sul... du i sarâ dre amô a dörmî, indöna ka: ü l’leerâ sö e ü no; e do i sarâ ʑa dre a maʑnâ 'l formĕt insema: öna la masnerâ amô, dapo, e öna la maʑnerâ ñe pɉö; du i parterâ a 'ndâ 'nde stês kap: ü per iskampâ, kel oter per restâ lă stekîd! —. I so i ge fa: — Indoê isĕ po, maestro, e? —. Ma lü l’ê 'ndac inâc:

— E iłura, i g’ăvrâ 'l so bel defâ i ka e i oʑei del cel ispasî del terĕ: ke l’mankerâ prope mia i kadaer! Ma, ol post... kel, ñekâ dil... a s’ge krederâ adoma dapo ke l’ê söcedîd: e, dokâ... metì ke l’ê despertŏ̆t... e l’ê ke —.

KO DEƧDÔT : SCEC — CEKO DE GEREK

Öna olta, a l'g'ă köntâd sö kela parâbola ke...

— Kesta ke l'ĭ ƨa sentida, ne? Indöna sitâ, g'éra lă ü de kei ke fa i sentense 'n trebünâl; ma, per malasködesɉa e pura ñe del Siñûr ñe del dɉaol, a l'faa mia 'l so doĕr, se g'éra mia de met in skarsela. In kela sitâ lĕ g'éra lă a öna pôera êdoa, e l'ê 'ndaca lă de lü lă a diga isĕ "fà kel ke l'ê göst kontra kel tal lă... ke l'me fa de 'l dan a me!"... Oter. Per impŏ de olte, ol kapo i ă lasada tontoñâ sensa möv ü did; ma a la fi l'ă dic isĕ: "Mia per ol cel e ñe per i omeñ, ne... ma perkê isĕ la me rompe pɉö i skâtole, staolta forŏ 'l me mestĕr, per le!". Sigǚr: ĭ sentîd be: a l'g'ă fac la so gösta sentensa, lü, ol ingǚst e lendenû, e la so fidüca de le l'ê mia 'ndaca a öd, e kel ke l'éra göst a l'ê stac! E oter... ülî ke l'ge fage mia kel ke l'ê göst a i so scec k'i a unura e i a prega de e noc... ol Dio Ǵrand indel cel: lü, ke l'gǚdika a töc i aokâc del mond!? Ve dige me, ke l'ê semper drĕ a faga göstesɉa, adoma k'i se fide e i g'ăbe 'mpo de pasensɉa. Ma, prope, êkola: ge sarâl po semper ergǚ... ke l'g'ăvrâ amô fidüca de 'l Dio del reñ, e de 'l reñ del Dio... de ülî e sirkâ kela göstesɉa lĕ... infin'a kʉand ke 'l mond a l'sarâ gödikâd? —.

E delĕ 'mpo, amô sö i aokâc de 'sto mond, l'ă dic a isĕ : — Te, perô, kʉand ke te 'ndet lă a 'l to procês, te sirket amô a per strada de metes dekorde kol to kontendênt, de fenî mia denâc a 'l güdikânt e po de 'l bank in preƨû: mia ira?! De lă... se te l'set mia te l'dige me: te eñereset pɉö fo, prima d'ĭ pagâd infina a l'öltem gel! —.

E poa kesta ke l'ê ön'otra d'i so parâbole.

— Ü de, a... i ê 'ndac sö 'n du a 'l Dom, a pregâ: ü fareƨĕ, e ü de kei d'i tase. Ol fareƨĕ, ü de kei töc isgûf de 'l so fɉat e de 'l so unûr k'i kalkula töc i oter tace miƨerâbei pok de bu... a l'va lă denâc, lü, bel drec a ko olt, impalâd de dre a 'l so naƨ e a 'l so butû 'lla pansa, pötôst ke deante a 'l cel... po l'prega isĕ: "A, Dio Ǵrand nost de noter: él mia ira, e meno mal, ke me so mia kompâñ d'i oter... ispŏrk lader katîv meƨâ e koi kŏreñ... e so ñe kompâñ de kel diƨgrasɉâd lĕ, servidûr d'i româ?! Me, fo semper be töte i me brae la-

ande e deosǰû, i me deƨǚ... mia öna: do olte a la setimâna, me; po, ge page semper a 'l Dom la me braa tangenta sura töc i me be ke g'ŏ, me, anse: page de pǰö per kei ke paga negŏt e ke roba, kompâñ de kel lĕ. Mètem a la proa, te... e te fo ed me! Me sĕ, ke prepare 'l reñ de l'Isdraĕl, me!". Kel d'i tase, invece, l'istâ ƨo 'nfonta, a l'varsa sö ñe 'l müƨ e l'se bat ol kör... intât ke l'diƨ sö "Ardém po mia trop mal, a me, Siñûr Dio Sant: so ü pok de bu, l'ê ira: ütém impŏ U a konvertîs... po mandì ƨo ergǚ a salvâ la osta ƨet ...e isĕ po troerŏ a me ön'otra manera de maǰâ!". Buna. Ve dige me ke kesto ke l'ê turnâd a ka soa perdunâd, ma kel oter no: kala pok... ke l'gê baǰês dre lü a 'l Siñûr perkê l'soporta tata bröta ƨet! Ma, ve l'dige me: ol paû l'perderâ i so pǰöme... ki ke a 'n söperbǰa l'sarâ 'nkornâd, e ki ke sta a 'l so post a l'sarâ 'nkurunâd... a diskresǰû del Töt Sant! Stì 'ndi ost brae pañ gösc, oter: sul ke a sta manera ke sirî a delbû trac sö, ekol—.

Tate olte i ge portaa lă tace scetî, a fâgei karensâ, dǰolte per fai sta be o per faga fa i brae: ma i so amîƨ i a edia mia ontera, e i ge uƨaa dre poa a i so mader. Ɉura, ol Geƨû öna ölta i ă po recamâc isĕ: — Lasìi veñ ke kon me i scetî, oter, kasìmei mia vǰa! Ve l'dige me: ol reñ del Dio Ǵrand a l'ê prope adoma per ƨet kompâñ de lur... ke se met in bras a 'l Siñûr, sensa biƨôñ k'i stödǰe tat o i parle fi! Iskultìm be, koƨê ve dige me e l'ê ira: ol reñ... o êñega preƨentâc e capâl isĕ kompâñ de kei scec ke, o... 'nsoñâs ñak de fan part, ekol—. Po, oter.

Öna olta ü d'i kapurǰû i ă 'nterpelâd isĕ: — A, te, maestro sant: koƨe g'ŏi po de fa koƨê me adês... per guadeñâ 'l me brao post indel reñ ke te diget te, e?—. E 'l Geƨû:

— Càmem maestro, se te par, ma mia sant. De Sant a ge n'ê ü sul, e sö 'ndel cel! Te, po... te g'i set poa te, töc i nosc bei komandamênc, ne? Să ke m'i dis sö 'nsema öna olta, me e te—.

— Ma certo maestro. Alura... "Me So, So Me" l'ê ol so dio de l'Iƨdraĕl, e l'Iƨdraĕl l'iskolte be: a l'sa farâ mai sö ñe figüre, ñe mâskere, ñe dei oter nom, per ol so padrû! L'adorerâ ñe mai ergǚ o ergôt d'oter, ñe mai l'nominerâ ol so Dio a vânvera, po ñe kon kuak nom sensa rispêt e sensa biƨôñ... se l'völ la so benedisǰû!—.

— Indêl me de, ke t'ŏ dac me de festa, te ferĕt mai dei laûr mia sanc, po ñe dei laorâ per gʉadêñ... se te öt la so benedisɟû —.

— Ta diƨunurerĕt mai to pader ñe to mader, e t'i pɟenterĕt mai lă, ñe malâc ñe 'ndel so biƨôñ k'i g'ăvrâ lur, se ta öt la so benedisɟû —.

— Te koperĕt ñe mai, ñe in öde, ñe per vendikâs, ñe per vĭga 'l to pro kontra ki ke l'ê kompâñ de te deante a 'l Siñûr, se te öt la so benedisɟû —.

— Ta farĕt mai negota, te, per portaga vɟa a 'l to iƨî la so ka, la so dona, ol so kap, ol so aƨen, la so koerta, i so arnĕƨ e 'l so pro del so laorâ, se ta öt la so benedisɟû —.

— Te digerĕt mai sö 'l fals in gödese e meno amô gürâ a dan del to iƨî, se te öt la so benedisɟû —.

— Ta 'ndarĕt mia 'nsema kola so dona d'i oter, te, ta farĕt mai de ac fo de l'urden de la to nadüra, ta enderĕt ñe mai 'l to korp e la to libertâ ke 'l Siñûr a l't'ă dac, ñe a ün oter ta ga kromperĕt o ta ga roberĕt ol so korp e la so libertâ, ke 'l Siñûr a l'g'ă dac, se ta ölet la so benedisɟû —.

— Prope. Se te ölet ke l'te benedese, te po i to scec, per i generasɟû sensa fi, per ol so bu kör e la so glorɟa, ol so Dio del Iƨdraĕl, ol benedêt per i mela sêkoi e po amô mela. E dokâ, fà isĕ poa te, e poa te l'te benedeserâ —.

— Sigŭr maestro. Me fo ƨemô isĕ: de pos ke so bu de ragunâ i m'ă be fac imparâ isĕ!

E ɟura 'l Geƨû l'g'ă dic isĕ amô: — A... e brao, te! Te mankerês adoma ü laûr amô: te ...ènd fo töt kel ke te g'ĕt in roba ...e i solc ke te capet dàgei fo a i poerêc: e dapo sĕ te g'evrĕ ü tesŏr bel e bu, teñîd in banda 'ndel cel! E isĕ te serĕ pront a eñem dre a me —.

Ma kel lă, perinviâ ke l'éra sɟor mia de skers e dokâ l'sa 'nkredia ƨa in benedisɟû de 'l cel, lü... bu isĕ per ol reñ ("kisâ koƨê m'sarâ bu de fa... me koi me solc, e te koi to mi-râkoi", l'ăvrâ pensâd)... a l'ă a kambɟâd cera, e l'ê restâd lă ñek.

Ol Geƨû l'se n'ê be a rinkorƨîd söbet... e turnâd per la so strada l'diƨia isĕ:

— Ee, sĕ, prope. A l'ê gran deficel per ü sɟor... a pasâ det indela porta streca del reñ! A l'ê pɟö belfâ a 'ngogâ det öna goga kondöna kua de kamêl o kondöna korda de basti-

mênt... koñê 'nfilaga det indel reñ ü ke l’g’ă del so, eko! —.

E kei k’i a skoltaa i ge diƨia: — Aa... cêrtoƨa! Ałura sĕ, ke m’se salva pɟö! Ki ke paserâl po det... a?! —. E l’g’ă respondîd isĕ:

— A penserî mia ke 'l Dio l’komande dei laûr imposîbei... o sĕ? Ǵe sarâl imposibol de fa pasâ det vergṵ̈, a lü? Ergṵ̈, ne, perô; mia... la roba de ergṵ̈: e l’ê po semper bu, lü, de destekâ fo töc, de kel k’i g’ă o mia. —.

E 'l Pɟero: — Te... e noter? Áda ke: m’ă lasâd indrĕ töt de töt... po m’te s’ê eñîc idrĕ a te! —. E 'l Geƨû a lur: — A oter, ve l’dige me: g’ê negṵ̈ ke l’ăbe lasâd indrĕ töt per sirkâ fo 'l reñ... ke l’g’ăvrâ mia 'n kambe ü bel tok de pɟö ƨemô de adês... e po a so tep la [so braa] eta sensa fi! —. Po, oter. E dapo, trâc insêm i so dudeƨ, a l’g’ă dic isĕ:

— Sö pronc, oter! Adês, a m’va 'łà a Gerüƨalêm. E adês sĕ, ke l’veñerâ a ko töt kel ke del krist a l’ê stac iskriîd ƨo d’i profĕc. A l’ge eñerâ metîd indimâ a i pagâ, l’sarâ 'nsöltâd e ofendîd e spüdâd, e dapo fröstâd a sang a i a koperâ ak! Figüres ke nöitâ, per ü profêt... a Gerüƨalêm! Ma staölta, a 'l so ters de... l’sarâ iv amô [töt intrĕg]! —.

Kei lă, normâl... i g’ă kapîd det öna aka, negŏt de negota: töt kel diskorsî lă l’g’ê restâd sö sö 'l goƨ, e i ge riaa prope mia a digerîl, a kapiga det vergŏt de sügo...

A i éra skʉaƨe riâc lă a Gerek, in procesɟû de ƨet e de pelegrî 'nkontrâc... e g’éra lă ü orbo sentâd ƨo 'n banda a la vɟa, ke l’sirkaa la karitâ. Sentîd a pasâ de lă ü ros de ƨet fo del normâl, a l’domandaa koƨê g’éra de bel: e i g’ă dic isĕ ke l’pasaa fo 'l Geƨû ol Naƨarê. E ɟura l’s’ê metîd dre a uƨâ sö: — A te, Geƨû, scet del David... fàm vergŏt de be ak a me! —. Tace i ge uƨaa dre, de faga fa sito... ma lü l’vuƨaa sö pɟö fort amô: — A te scet, del David: àrdem ke po a me, e ìga kör! —. [L’ĭa sensoter saîd de kʉak orbi ƨemô stac gʉarîc...] Ol Geƨû ałura l’s’ê fermâd, l’ă dic isĕ de traga aladĕ kel om lă, po kʉand ke l’g’ê stac viƨî l’g’ă domandâd: — Koƨ’ölereset ke farês koƨê per te, me, e? —.

E lü lă: — Fà in manera ke me ge ede... e te ede, profĕt! —.

E 'l Geƨû l’g’ă dic isĕ, prope: — A be. E te... èdem, dokâ! La to fidüca la te resana e, se te ölerĕt, la te salva! —

E a l'ato a l'g'ă est [amô], e l'ge 'ndaa dre... a ringrasɉâ(ndo) 'l so Dio Ǵrand.

Isĕ kompâñ ke l'ă po fac a la ƨet aturen a edî töt; e normâl, dapo, n'ne köntaa sö ontera, e i uƨ i cirkulaa a la ƨvelta.

KO DEƧNỖV : ƧAKĚ — BANKE — PALME

Indâc det a Gerek dokâ, a l'la streersaa fo töta. E ü tal Ƨakĕ, kapo de kei d'i tase per i româ (...oter ke camâs "ol pür"), sɉor asĕ, a l'vülia ed istŏ Geƨû: ma l'ge riaa mia, ke l'éra prope bas de stadüra (e ña 'l Geƨû l'éra po mia öna stanga... de tös fo pɉö olt de meƨ a la ƨet)... e te fal koƨê, dokâ? A l'kor inâc ü falî po, ütâd d'ü 'mpɉegâd ke l'ge fa skaleta, a l'salta sö söndǚ pɉantû, ke 'l Geƨû l'g'ĭa per forsa de pasâ de lă. Defati, a l'pasa de lă, a l'varsa sö 'l ko e l'ge fa: — Sàlta ƨo ƨvelt de lĕ, te, Ƨakĕ! Ke 'nkö g'ŏ prope oɉa de fermâs ke 'mpo a ka toa! —.

A l'ê saltâd ƨo töt kontĕt ke l'gulaa, e i ă po spetâd lă a ka soa. E ɉura, tace i barbotaa "àda ke: kon töc i bei posc de maɉâ ke m'g'ă ke 'n sitâ... prope a ka del pɉö bastârd d'i pok de bu ke m'g'ă ke... lü l'va lă prope de lü!"; e poa ergǚ d'i so amîs de lü i éra mia tat kontĕc. A tâola... ol Ƨakĕ l'salta sö 'mpe, e l'ge diƨ isĕ a 'l Geƨû:

— Áda maestro: per te... 'nkö ge do vɉa a i poerêc la metâ de kel ke g'ŏ det indel bursî; e se ergǚ ke l'me fa ed ke g'ŏ robâd... a ge do 'ndre kʉater völte tat, a rĕgola de lege d'i româ, êkola, mia 'doma ü kʉart de pɉö, e ñe a 'l dope! E me g'ŏ mai ñe robâd öna pegra a nisǚ, so mia obligâd, me! —. E 'l Geƨû l'ge da bota: — Brao, te! Inkŏ̌ sĕ ke te se salvet; e ke 'nde to ka, mia a Gerüƨalêm! Isĕ, t'ŏ po troâd akâ te, dokâ... ü scet del Abrâm a te, de kei ke g'ĭe de gʉarî, ekol! —. ...Ü ssɉorasû de kei, ne! E oter: isĕ, de pos de ɉura, ol Ƨakĕ l'ê stac ü brao ebrĕ, ak a sköd onêst i tase per i româ.

Öna olta ke g'éra lă impŏ de ƨet a skoltâl, ol Geƨû l'g'ă köntâd sö a kel eƨempe ke.

A l'éra uramai viƨî a Gerüƨalêm, e lur i se 'nkredia ke l'éra roba de kʉak de ol mo-

mênt del so triŏnf, del so famûƨ reñ del Dio komekê i se l'ispetaa lur...

E lü l'ă köntâd sö... — Ün om de gran kaƨada... l'ê partîd per ü post deluntâ, a tö 'n ko la kuruna de re... ke po l'sarês turnâd a ka 'nkurunâd sö. Iɫura... l'ă camâd lă deƨ d'i so servidûr, l'g'ă dac deƨ bele palankune dore e l'g'ă dic isĕ de fale po frötâ be per dapo, kɥand ke l'sarês turnâd a ka. Komela, po, kom'éla mia... i so paiƨâ, perô, i ge ülia mal asĕ, a kel om lĕ, e i ăvrês pɟö ñe ülîd ke l'turnês indrĕ, e men ke mai a komandâ de re! Ma, tat a l'ê, lü re l'ê deentâd, e 'ndre kola so braa kuruna l'ê turnâd. E dokâ, l'ă mandâd a camâ i so servidûr d'i deƨ palanke, per ved impŏ kɥat k'i g'ĭa rendîd. Ol prim a l'g'ă fac ved: "Áda ke: te m'ĕt dac ü... te fo ed deƨ!". E l's'ê sentîd a respŏnd "Brao servidûr, te, e be fac. Te set istâc brao 'ndel pok, e te g'evrĕt deƨ bei paîƨ de ministrâ!". Po, eñîd aladĕ 'l segŏnd, a l'g'ă dic isĕ a 'l so re: "Áda ke, padrû: la to palanka l'ê deentada sik!". E po a lü g'ê tokâd sik [e forsâk a deƨ] paîƨ... Infî, g'ê riâd lă ü servidûr ke l'g'ă dic isĕ adoma "Ádela ke... la to bela palankina ke te m'ĕ afidâd, e me l'ŏ teñida skundida per benî det indê stremâs: g'ĭe pura de pêrdetla, ke l'so ke te te set ün om dür, e te pretendet kel ke t'ĕt mia imprestâd vɟa... e te töet sö a kel ke t'ĕt mia somnâd fo te, te!". E ɟura 'l re a lü: "A sĕe, e? E me... d'i to parole te gŭdike, bröta rasa de servidûr malfidĕt! Te l'siet ak, ke oi sköd a kel ke ŏ mia imprestâd, e regoi a kel ke ŏ mia pɟentâd ƨo me: e kemanera, dokâ, set mia kurîd almĕn in banka a met ƨo la me palanka, ke adês me g'avrês ol me bel pro, e? Ma te, magare... te speraet pötôst ke me turnês pɟö ñe 'ndre, ne, te!?". Po l'g'ă dic isĕ a kei oter lă: "Purtìga vɟa a kela palanka lĕ, e dìgla a kel ke n'n'ă deƨ!". E kei lă i g'ă oservâd "Ma... se g'n'ă ƨemô a deƨ... lü lă!". Prope, êkola! Ve l'dige me, la fenĕs komê, la storɟa: ki ke g'ă asĕ, l'g'ăvrâ amô de pɟö, e ki ke g'ă mia asĕ... ge sarâ töld ivɟâ a kel pukî ke l'g'ă [se i ă mia fac frötâ]! E dapo g'ê tokâd a kei k'i a ülia mia de re: s'i ê fac portâ lă töc, e a stropade i ă 'ndresâc fo ü per ü sota i so ög. Po amen —. *[— Ve l'dige me: oñe ü ke l'ăvrâ laorâd e frötâd, a l'veñerâ teñîd in könt e premɟâd; ma kel ke l'ăvrâ mia guadeñâd kol so impêñ... kel, a l'ge eñerâ töld vɟa oñe be e öfese! —]*

A l'kalaa prope pok, adês, a riâ lă a la kapitâl, a la so sitâ del re David e del Salumû e del Dom... e d'i so deʒgrasɉe per i profĕc. E riâd iłâ a Betaña, iʒî a 'l muntiʒêl k'i ge diʒia "ol mut d'i ülie", l'ă mandâd inâc du d'i so e l'g'ă dic isĕ:

— Indì det lĕ 'ndel paiʒêt, oter... e troerî lĕ ün aʒnî ligâd, ke g'ê ñemô mia saltâd sö sura mai negŭ: deʒlegìl fo e purtìl ke. E s'i ve domanda "fi koʒê po, oter?", oter diʒìga isĕ ke n'n'ă 'mbiʒôñ ol Siñûr! —.

Kei lă i ê 'ndac lă... e i ă troâd lă prope kompâñ ke l'g'ĭa dic lü. Intât k'i deʒligaa fo l'aʒnî, i so padrû dela besca... domândega koʒê fai, po, e lur... diga ke l'g'n'ă 'mbiʒôñ ol Geʒû. E ɉura i g'l'ă po portâd lă a 'l Geʒû, i g'ă metîd sö 'l so mantêl in gropa, e 'l Geʒû l'ê saltâd sö, ütâd de lur. E manmâ ke l'aʒen kol Geʒû sura l'veñia 'nnac, i so i ge destendia ʒo i so mantei sö la vɉa. E lă 'ndokê la vɉa la tekaa a 'nda ʒo de 'l mut d'i ülie vers la sitâ, töc insema i so e kei ke l'g'ĭa dre i s'ê po a ü falî eʒaltâc... e i s'ê 'nviâc fo a lodâ a gran vuʒ ol Dio Ǵrand per töc i mirâkoi k'i se regordaa, de 'l Noê a l'Abrâm a 'l Moʒê a 'l David... fin'a kei del Geʒû lĕ 'n gir in kei de lĕ. E in tace i vuʒaa sö isĕ: "Benedêt, kel ke ria să a so nom del Dio Siñûr: l'ê lü... ol nost re! Pas sota 'l cel, e de ke fin sura 'ndel cel pɉö olt, glôrea de ângei!" [kompâñ k'i faa de solet a la so festa d'i tabɉôc: töta roba de Bibɉa, ne, poa ol re pacîfek sö l'aʒnî, mia sö 'l kaâl de guera].

Ałura, dei fareʒĕ k'i se troaa lă 'ndelmêʒ a la ʒet... i ge diʒia isĕ a lü: — Ma, maestro: i sentet po mia, ke sprepoʒec!? Fàga fa sito, dokâ, a te! Áda ke sö lă, de la tor... i ê dre k'i me te (teñ) de ög i soldâc! —. E 'l Geʒû l'g'ă respondîd isĕ:

— Ve dige me ke se i taʒ ʒo lur ke adês... i se met dre a uʒâ sö i prede 'n tera, ke! [Po, pruì oter, ke si brae a komandâ a baketa la ʒet. Per me könt de me... fi prima a urdenaga a i prede de metes dre a kantâ lure!] —. Po, indel ved ormai töta la sitâ santa lă sota, denâc a lur... g'ê eñîd a de pɉânʒ:

— Aa, te, sitâ del re... oter ke fermâ amirâc i pas ke deante, a beâs de la to esta! A... se poa te te kapesereset almĕn adês, kel ke okŏr per ol to be! E ke rasa de mistĕr, invece, ke prope a te l'te see mia car ñemô 'nkö! E isĕ... te ederĕt a riâ i to de, ke te sérĕt cir-

kondada de büȥe pɉene de soldâc... e i te strengulerâ, i rierâ fo de töte i bande e i te desferâ sö tota, i te laserâ ñe öna preda in pe dreca söndön'otra! Te se rinkorȥerĕt, ke t'ĕt mia ülîd kapî g'éra de fa koȥê a 'l so tep göst: ke te séret a iȥada, kompâñ de Niniv kol nost brao Gona... te! Epŏr, prope isĕ, prope ke, l'ê dre a 'nverâs ol bankêt per töc kol pa noêl e 'l vi de 'l cel! —. E noter "buna!, alura m'ge s'ê prope…".

Riada 'ɫà a 'l Dom sensa 'ntop la procesɉû... ke nisŭ i éra armâc o i maledia i româ... lü l's'ê metîd dre a kasâ de fo kei k'i endia bescâm e merkansee e kambɉaa monede, e l'ge uȥaa dre: — A g'él mia skriîd ȥo, e bel car, "la me ka l'ê öna ka per pregâ"? E oter... a m'n'ĭv fac det öna kaerna de ladrû, prope... êkola! —.

E oter. Per kuak de amô, l'g'ă riâd a predikâ skuaȥe sensa roñe, lă aturen.

KO (V)INTE : IT — SET FRADEI ÖNA MOÉR

Ma i so kapi d'i prec e i duturû... i éra dre a tral a la so fi k'i ge 'ngüraa d'ü bel tok, uramai, e isĕ poa i kapurɉû dela ȥet. Perô... i sia ñemô mia fa komê de precîȥ, perkê la ȥet la ge staa tekada kompâñ d'i moske, a skoltâl. E 'ɫura, i ă po proâd a la larga; e 'ntat ke lü l'predikaa, i g'ă domandâd lur: — Oĕ, maestro... dìm impŏ a noter te: ke titol g'ĕt po de fa kei laûr ke, te, e? Ki ke t'ă mandâd ke a so nom, a? —

E 'l Geȥû a lur: — Ve forŏ a me öna domandina a oter, adês. Diȥìm impŏ: ol so batêȥ ke l'faa 'l poer Goân, érel ü laûr de 'l cel... o adoma 'mpŏ de akua e câkole, e? —

Ma kei lă, mia bambi del töt, a i ă ragunâd sö, e i s'ê 'ntendîc intrâ de lur: – Ke... se m'ge diȥ "del cel"... a l'me digerâ "e ɉura dokâ kemanera g'ĭ mia kredîd!". E se 'nvece m'ge diȥ "negŏt de celêst, êkola"... la ȥet... la me desfa sö a plokade sö 'l ko: ke, töc i se 'nkred prope ke l'éra ü profĕt poa lü... figürĕmsa! —. Isĕ... i g'ă po dic ke lur i ga l'sia mia. E 'l Geȥû, de sponda: — E 'ɫura ñe me ve dige negota de me: ve toka a oter de kapîl... ke si oter kei sapɉênc... o no? —. Po, a la ȥet a l'g'ă köntâd sö a kesta ke...

— A g'éra ün om, ke l'ĭa pǰentâd ʑo öna pǰana de it e g'l'ĭa daca de laorâ a dei kontadî... po l'éra 'ndac ivǰâ deluntâ per tat tep. A 'l so momênt, l'ă mandâd ıłâ de kei kontadî lă 'l so servidûr, per iskŏ̆d la so part de öa. Ma kei lă... i g'ă bastunâd sö 'l servidûr e i g'l'ă mandâd indrĕ a ma öde. Ol padrû, l'ă mandâd ıłâ ün oter servidûr: ma i g'ă petâd de bröt po a kel, e i ă kasâd ivǰâ. A n'n'ă spedîd insŏ̆ infina a ü ters amô... e lur lă i g'ă malmenâd asĕ a kel e i ă bötâd de fo. Ałura, 'l padrû de la it a l'fa: "Foroi koʑê po me adês, e? Ádega... ge mande 'nʑo ol me scet: almĕn de lü i g'ăvrâ po respêt!". E kei kontadî lă, kome i ă est o' scet del padrû... i s'ê dic isĕ, a forsura: "Tè, àda ke kel ke l'eredetâ l'ê la so! Să ke, ke me l'kopa, e la pǰana de it l'ê nosta!". E... i ă kopâd fo delbû. E adês... koʑê ge farâl dokâ, ol padrû de la it, a kela bröta rasa lă? A l'veñerâ să lü ...i a manderâ a bale 'nn'arǰa töc, po l'ge darâ la so it a ergŭ̆ d'oter de pǰö fidâd —.

E kei lă, k'i ĭa kapîd ü falî l'antĕfona, a sto pont i diʑia sö: — Ke l'kâpite ñe mai! A m's'ê mia dei kontadî iñorânc, noter! —.

Ma 'l Geʑû l'g'ă ardâd bel drec indi ög, po l'g'ă dic isĕ:

— Él po mia ira ke g'ê skriîd ʑo a isĕ, det inde Bibǰa: "La preda ke i kapmaster a i ă skartada... l'ê deentada ko de kantû!"? E ki ke l'proa a ʑbâtega kontra la so krapa, a v'l'isfrakasa, e ki ke la ge borla ʑo sö 'l gob... kei, a i a sfracela! —.

Duturû e kapi i sirkaa de capâl söbet... ma i g'ĭa amô pura dela ʑet. Ałura, i g'ê stac amô 'mpŏ a destansa, e i g'ă mandâd aprŏ̆v dei spiû, k'i sömeês braa ʑet savǰa, per capâl in fal indi so diskŏrs e isĕ riaga a portagel lă denâc a 'l goernadûr româ... ke kel a i ăvrês saîd lur inkastrâl komê, de faga fa kel k'i ülia lur.

E i spiû, iłura: — Maestro, a l'ê be risaîd ke te parlet mai dope, te... Te ge ardet sö 'l mostâs a negŭ̆ te, ne... ma te prêdiket semper kel ke öl ol Siñûr. Segŏnd te dokâ, él po göst, o mia... de pagaga i tase a 'l Ceʑer, e, notr'ebrĕ? —. Ma ñe 'l Geʑû l'éra mia ü bokalû: e l'ă mia bokâd. Anse...:

— Fìm ved impŏ öna palanka, oter. Brae, êkola. G̑'él sö ki, lĕ sura, e ke nom él, a? —.

I g'ă dic isĕ: — A... kel lĕ l'ê ol so Ceʑer de lur —. E lü:

— A, ekol, menomâl: l’ê mia 'l Siñûr, ne? Ɉura, dokâ, se oter la dovrî ke l’l’ă fabrikada lü, merâ be dagla amô a lü, e mia a 'l Salumû, me dige! Dìga dokâ a 'l sɉur Ceȥer kel ke l’ê roba so de lü... e dìga perô a 'l Siñûr Dio nost kel ke a lü sul mê daga! Ke l’sarês po mia... de fa fo i profêc manmâ ke m’ne manda! —.

...E ñe kela olta lĕ i g’ă riâd a faga o' ȥgambêt denâc a töc; po, in pɉö, restâc lă a lur kompâñ de tace bakalâ per kel ke l’ĭa dic sö lü, a i ă pɉö ñe bofâd!

A i s’ê fac inâc, iɫura, dei sadüsĕ, de kei ke diȥ isĕ “makê resüresɉû e resüregɉû!”, e i g’ă köntâd sö lur öna bela parâbola, a sent lür: — Sènt impŏ ke, te, maestro. Te l’set be poa te ke 'l Moȥê a noter a l’m’ă komandâd “se ü l’mör... ke l’lasa ke la so moĕr sensa scec, ol so fradêl de lü l’ge toka spuȥâ la êdoa, po daga lü dei scec a 'l so fradêl”. E ɉura, dokâ... a g’éra öna olta set fradei. Ol prim... a l’s’ê spuȥâd, e l’ê a mort sensa scec. E dokâ, le i a tö per moĕr ol segŏnd fradêl, ke l’fa la so strada del prim: e, per fala körta, la leanda la fenĕs fo kon kel d’i set, adoma perkê fradei a n’n’ê pɉö, poereta a le: ke a la finfî l’ê po morta a le e paceamen, a m’digerês. Senokê, 'sta santa dona, kuand ke i morc i... resüsiterês, e... sarêsela po la so moĕr de ki, in fi d’i könc, a, te? —.

A i ă lasâc tra 'l fɉat töc kontĕc, po l’ê partîd lü:

— Se po sön kesto g’ĭ dei döbe, ke resüresɉû ge sarâ... indì 'mpo a leȥem sö be lă, 'ndokê 'l Moȥê l’ă tekâd bega koi spi 'n fɉame k’i 'ndaa mia 'n sender... po lă 'ndokê g’ê skriîd ȥo car: “ol Siñûr Dio l’ê ol Dio Padrû del Abrâm, ol Dio del Iȥâk, po ol Dio del Gakôb”! “A l’ê”, mia “a l’éra”: Lü l’ê amô e l’sarâ semper kel; ma poa l’Abrâm “a l’ê”... e poa l’Iȥâk e 'l Gakôb “a i ê”: mia “poerêc a lur, a i ê stac, a i éra”! Dio de iv, dokâ, êkola, prope, e mia de morc isvanîc, ol nost! Dio de ȥet ke per la so potensa de Lü la g’ê amô, e prope per vês resüsitâc a 'l so tep! Dige be, me... o ȥbaɫe me e la ȥbaɫa la Bibɉa... e oter se camî a vânvera “scec de l’Abrâm”: scec de tace morc e negŏt de pɉö; anse, morc ke kaminî, nasîc adoma per fɉölâ e per mör, e pader de ki, de koȥê, mei ñe d’i sas, a, k’i krepa mia, lur!? Po, se 'ngürî prope de ĭga pɉö negŏt a ke fa kol Kreadûr, dapo la osta kômoda spaseȥada, ne... spuȥâc o mia! A, gran Siñûr del Abrâm... pɉetâ

de kei sapɉentû ke, k'i tö 'n gir mia 'doma 'l Moƨê e la so lege... ma la to sapɉensa de Kreadûr e ke ta fet töt növ: adoma perkê i ge ria mia lur a 'ndüinâ te ferĕt komê... i te komanda lur a Te, ƨa ke t'ĕ sbałâd öna olta a fa sö la dona... i te komanda dapo morc lur basta... de fai pɉö griñâ! —.

[...A tö moĕr e a maridâs... l'ê roba adoma de 'sto mond ke isĕ komê l'ê adês! Ma, ki ke pensa be de 'l mond komê ke l'sarâ dapo la resüresɉû d'i morc... a l'kapĕs a benone ke l'sarâ pɉö ñe post ñe tep de met sö famea po ü ês so adoma de kel oter! Ǵe sarâ pɉö de mör dapo... e pɉö ñe küestɉû de padrû eredetâ gelöƨee e koreñ e ki ke komanda in ka e ki no... per töc kei ke 'l Dio Ǵrand a l'sirkerâ fo per la so resüresɉû! A l'sarâ a la so manera d'i ângei... e mia d'i sunî o d'i plok! Ma per voter ...“ângei”...l'ê ön'otra d'i bale del me nono, ne?!]

Kömbinasɉû... g'éra lă aprŏv a dei duturû, ke i se usmaa mia tat koi sadüsĕ: e g'ê parîd mia ira de kasagla gösta, öna olta tat, a kei bröc eretek lă: — Brao... te, maestro! A t'ĕt ñak parlâd be! —. E söbet dapo i se sarâ a piâc la lengua. Tat a l'ê, ke negŭ de kei ke g'éra lă i g'ă pɉö ŭd fidek de faga amô ü kuak tranêl... a so pro de lü!

Senokê, l'sömeaa ke l'g'ès capâd göst lü, adês! E isĕ l'ge fa, lü:

— Kom'éla, po, ke s'diƨ isĕ ke 'l mesia l'ê “ü scet del David”, a... oter? Indel so salm, a l'ê 'l re David in persuna a di sö “ol Dio Sura Töc... a l'g'ă dic isĕ, a 'l me [sɉûr] Padrû: sèntes ƨo ke a la me dreca, te... ke me te meterŏ sota i to pe kompâñ d'ü ƨgabêl töc i to aersare ”... Mia ira? Ol re David dokâ, a l'cama “so padrû”, so siñûr amô, poa ol mesia, e mia adoma 'l Dio Ǵrand del cel... E ɉura, dokâ, pöderâl vês “so siñûr e padrû” akâ ü d'i so scec de lec... a: ü scet, padrû del so pader? Parlel de ki ol re profĕt David indêl so salm? Parlel a fa po... se l'ge sarâ ne pɉö, lü, dapo? E 'sto scet, saresel po “padrû”... de tata polver gulada vɉa? —. ...Laûr de 'ndresaga 'mpe i kiei sö 'l ko a i pelâc!

I staa lă töc a skoltâl a boka erta. E lü l'g'ă dic isĕ a i so: — Stìm a la larga d'i sapɉentû, oter! Kei lĕ, per ĭ stödɉâd ü per de añ i so brae legi e legine, po saile ultâ e pirlâ... ge pɉaƨ trop a spaseƨâ koi so pedâñ bei long, i brama de ês rierîc fo 'n pɉasa e i posc de-

nâc in sala dutrina e i prim posc a i bankêc... I fa sö tate orasɟû pɟö fenide, adoma de fas ved, po... 'ntat i ge strepa vɟa a i êdoe poa kel pukî ke g’ê restâd tekâd de la eta! Ƨet isĕ… i sarâ tratâc ñak düramênt, indel so de del gödese del mond! Ve l’dige me—.

Po... oter.

KO (V)INTŬ: MONEDINE — FI DEL MOND

E, 'ndel vardâs aturen, l’ă est lă de kei k’i bötaa det i so oferte rumuruƨe 'ndei kasete del Dom, e öna pôera êdoa ke la ge bötaa det du kʉatrî, 'nde kela d’i oferte lîbere: impŏ mager, ne, se la ülia diolte fa ü depoƨet, de sköd ol so pro: ma le la faa prope oferta de kör, eko. E 'łura lü l’ă dic isĕ:

— Ve l’dige me, e l’ê ira: kela êdoa lĕ, poereta kome l’ê, l’ă ofrîd de pɟö le de töc i oter! Töc kei oter lă defati i ă metîd det de oferta öna braka de solc de töc kei ke ge ansa ƨemô... ma kela fumnî lĕ invece, inde' so miƨerɟa, l’ă metîd det kel ke ge okoria amô a le per kampâ. E dokâ, kapìla, se si bu: l’ê mia 'l piƨ del or ke könta, a daga a 'l Siñûr... ma l’ê 'l piƨ del kör! —.

Po, sikome ke tace i köntaa sö de 'l Dom, e kʉat ke l’éra bel, e i so prede eƨagerade, e i presɟuƨe “petisɟû de grasɟa” e “grasɟa riseida” k’i a imbelia sö... a l’g’ă dic isĕ, lü:

— A l’rierâ 'l de, ve dige, ke töt kel isplendûr ke ke amirî... a i a skonkʉaserâ sö töt, e l’resterâ ke ñe öna preda dreca suer l’otra! —. E ɟura i a 'nterogaa, 'ntre l’istremîs e 'l krêdega mia: — Ö lă, maestro, ma dài! E saresel kʉando... e me l’kapeserâ de koƨê po, ke ’l Siñûr a l’laserês söcĕd ü laûr del gener... e!? —. E l’g’ă respondîd isĕ:

— Stì atênc, de fas mia imbroɟâ, oter! A n’nê eñerâ fo tace asĕ k’i se farâ inâc kol me nom de me, e i ve digerâ “so amô me, ke v’ĭe dic isĕ e isĕ, o no, e adês a l’ê prope ura”. Stì atênc e 'ndìga mia dre, oter! Po... ĭiga mia trop pura, oter, kʉando ke senterî a di de gʉere e reölüsɟû. Töc laûr ke g’ă de söcĕd, ekol: ma... a l’völ mia di oñe olta ke la rie

po söbet delbû la fi del mond! Per kela, öö... a n'n'ê amô isě, de tep: kela, i a l'sa adoma ol Kreadûr, kuando e komê. Per kela... prima, öna ƨet la se reulterâ kontra ön'otra ƨet e ü reâm kontra ün oter... po ge sarâ teremôc a despertŏ̈t e karestea e pest amô ...e tace laûr in cel komê señai, de stremîs asě. E i darâ fo i so señai ol sul e la lüna e po i stele, e in tera terûr de ƨet iƨbatide, söi ke se derv fo e mar ke e fo... e omeñ konsâc lă sensa pɟö forse ñe fɟat... a spetâ adoma kel ke g'ă de söcĕd... kol cel töt iskonkuasâd sö. E ałura sě... i vederâ a riâ ƨo söndŭ̈ neolû o' "scet de om" del Dañĕl... pɟe de potensa e de splendûr de banda de 'l Siñûr! Ma, prima de töc kei laûr lĕ, oter... i ve brankerâ de svɟolensa ü per ü, e i ve malmenerâ, i ve porterâ 'ndi so preƨû d'i prec e d'i soldâc... e i ve farâ tace procês in trebünâl denâc a kapi e re. Töt, perkê [isě] porterî aturen ol me nom! E ɟura sě... ke g'ĭvrî aƨe de testemoñâm, e l'sarâ töt a ost pro deante a 'l Siñûr. Teñî ƨemô per sigŭ̈r, perô: g'ĭvrî mai de preokupâs, koƨe g'ĭvrî de köntâ sö per difen-des: ke me 'n persuna ve dorŏ lengua e kör, isě ke i pöderâ ñe kontradîv ñe teñev ko nisŭ̈. Sirî tradîc e endîc infina a de pader mader fradei parĕc e amîƨ... e n'ne sarâ ko-pâc fo asě, despreƨâc e maledîc per ol me nom de me k'i se porterâ dre, lur, pɟö tat amô de kel del Abrâm! Ma oter a l'si ƨemô ke ñe ü kiêl a l've sarâ strepâd fo invâ(-no)... ñe ü sensa premɟo! Perdì mai la osta braa pasɟensa e speransa fedĕl, oter: e se salverî per la eta! A kel momênt lă, dresìs impĕ e arsì sö 'l ko: la osta liberasɟû la sarâ riada, abekê 'ntre tace bröc laûr de ed! Ma prima perô, kuand ke dokâ ederî la nosta povra Gerüƨalêm cirkondada de soldâc e makinare... ɟura, êkola, kapeserî ke la so marsa miƨerɟa l'ê riada. Ki ke l'ê 'n Gödea, a kel tep lă l'iskape sö per i muc; ki ke l'ê 'n sitâ l'iskape deluntâ; e ki ke l'ê fo 'ndi kap a l'turne ñe 'ndre: ke, i sarâ de de macêl... finakê l'sarâ söcedîd delbû töt kel ke l'ê stac iskriîd ƨo per söcĕd! Ɠuai a i fomne ke speta, in kei de lă, e guai a kele ke laca: ke, ŏ̈lteme a skapâ, i sarâ i prime a fan det i speƨe de la rabɟa bestɟâl kontra la nosta ƨet! I n'ne 'nfilserâ sö a miĕr sö i so ƨbade, i n'ne porterâ vɟa 'n kadene a servî per töt ol mond... e la Kapitâl, le ke la se 'nkredia la skaña dora e santa del Siñûr del mond... la sarâ pestada sö de töc i pagâ del mond...

finakê ge sarâ dac ol so tep ak a lur —. E dapo ü momênt long komê la fam, a l’g’ă dic isĕ a töc lă amô ƨbɟankâc: — Ardì 'l fig, po töte i otre pɟante. Kɥand ke edî k’i böta, oter pensî ƨemô a la stagû d’i so fröc, mia ira? E isĕ, êkola, kɥand ke ederî a söcĕd kei laûr lă... a l’sivrî ke l’ê 'l so tep del Dio de eñ fo in gödese! Ve l’dige me, e l’ê ira: la paserâ mia vɟa töta kela generasɟû ke de 'nkö, prima ke töt a l’söcede. Teñì be a met: a l’sarâ skancelâd vɟa ol cel e poa la tera, pötôst ke i me parole! E 'ntat... stì atênc a negâ mia det indi pɟasĕr o 'ndi afare o 'ndel vi, ke l’ve borle mia adôs kel de lă a l’impreesta. Perkê ve dige, l’sarâ kompâñ de la so braa mola ke skata det indi trâpole, per töc kei ke g’ê a 'l mond. Stì pronc, dokâ, e pregì tötura, per vĭga la grasɟa de skampaga a töc kei bröc laûr ke g’ă de eñ... e per komparî in bu stato denâc a 'l vost brao gödese —.

Oter, êkola. Deldĕ l’predikaa 'ndel Dom, e denôc a l’indaa fo de sitâ, a l’arɟa erta sö sö 'l “mut d’i ülie” 'ndoke i pasaa fo la noc a pregâ e posâ i pelegrî poerêc, kei sensa meƨo de pagâ stanse a fec. Ma ƨemô de matina bunura l’éra ƨo a 'l Dom, e g’éra a söbet lă tata ƨet per iskoltâl, e 'n tace i sirkaa a semper adoma prope lü.

KO (V)INTEDÛ : SENAKOL — ƓAL DE PɈERO

La se faa sota uramai la so festa d’i Pa e dela Paskɥa, pa del dulûr e dela partensa: i kapi d’i prec e d’i duturû i g’ĭa fresa de troâ kome fa fenî fo la so leanda de lü; perô i g’ĭa a semper impŏ pura dela ƨet. E 'ƚura, ol dɟaol kapo... l’ge s’ê metîd in korp a 'l Güda, o' Skarɟôt, ü d’i dudeƨ! E isĕ l’ê 'ndac lă ñe pɟö ñe meno a metes dekorde koi kapi e koi so gɥardɟe, sö la manera de faga met adôs i ma a 'l Geƨû sensa perikol. A i ê ñak istâc kontĕc, kei lă, e i ă decidîd akâ de pagâl. Ɠ’ê 'ndac be ol so prese, e de ɟura l’sirkaa la so buna okaƨɟû per dagel indimâ a lur sensa tra de meƨ la ƨet.

A l’ria, dokâ, ‘nde setimana d’i pa sensa leât, pa del dulûr e de partî, ol de kɥando ke g’ê de paregâ ol añêl per la Paskɥa.

Ol Geꞩû l’manda lă 'l Güda a 'l Dom per l’añêl, e l’manda inâc ol Pɉero e 'l Goân a troaga ü post de fa de sena. I ge domanda 'ndo l’völ senâ, e lü l’ge diꞩ isĕ:

— Kom’a rierî det in sitâ, 'ntre tate done kondöna broka de akʉa sö 'l ko... l’ve eñerâ 'nkontra ün om kondöna broka 'ndi ma: oter indìga dre, e riâc a kela ka lă 'ndokê l’indarâ de det, lă oter du ge digerî isĕ a 'l so padrû, ke so ꞩa dekorde: “Ol maestro l’völ saî 'ndo te g’ĕt la stansa per faga maɉâ l’añêl koi so amîꞩ”. E lü l’ve farâ ed ü stansû sö de sura, pront per sentâs ꞩo a tâola: lă oter paregerî a pontî — .

Lur du i va inâc e i troa kompâñ ke l’ĭa dic lü, e i prepara ꞩo per be de sena.

Isĕ, kʉand ke l’ê sira, i so amîꞩ e lü, riâc insă per öna stradela men pestulada e men sota gʉardɉa, i se met a tâola. E l’se 'nvia a diga sö, lü (a i ê metîc bei komoc: de tat tep oramai la fünsɉû l’éra mia pɉö “töta in pe”):

— Ŏ bramâd asĕ de fa kela sena ke de Paskʉa kon voter... prima de 'l me patî e de 'l me partî ke me toka... e ve dige ke ñe diꞩnerŏ ñe senerŏ pɉö, dapo, finakê forŏ la me, de Paskʉa, indel reñ! —.

Po, fac fo ü falî de i e leâd ol prim kaleꞩ del ceremoñâl... a l’pasa fo de töc, ü per ü, kol fɉâsk... po l’rend grasɉe a 'l cel e l’ge diꞩ isĕ, a lur:

— Capì 'ndi ma 'l vost bicĕr poa töc voter kon me. Ve dige me, ke l’ê l’ŏltema olta ke bie ke ergŏt de bu, e ke bierŏ ñe pɉö negŏt de la festa, dapo... finakê ovrŏ fac la me Paskʉa del reñ! —.

E po, töld sö ü pa, a l’rend grasɉe, a n’ne tö ꞩo ü torsêl, po l’pasa a dagen ü bukû per ü po a lur: — E [kompâñ de] kel pa ke l’ê 'l me korp... ke poa me sorŏ könsömâd töt per voter... e dapo firî isĕ poa oter: könsömerî 'l pa 'ntra de oter kompâñ de me adês kon voter... per regordâs de me kom’a s’regorda la Paskʉa; per regordâs kel ke ŏ fac me per voter... e regordaga a 'l me pader in cel ki ke si oter per me, e per Lü —.

[Me dige... ke l’ă fac akâ riferimênt a kʉando ke poa lur i sarês istâc iscepâc sö kompâñ de 'l pa, a so tep. Po, me krede, de sigŭr l’ăvrâ a dic “kompâñ de kel poer añelî ke”: perô, sikome ke skanâ e sakrefikâ animai a l’ê restâd amô per tat abetüdena de

ebrĕ e de pagâ, e ke l’sarês istâc a ü laûr mia bel de sömeâ de fa stes d’i oter, e in pɟö, karisɟûƨ per tace poerêc, po skomod per restâ skundîc... i vangeliste i ă lasâd fo; ke i prim krestɟâ i ă po deƨmetîd prest de “fa sakrefese” a kela manera lă. Karagrassɟa, ol Geƨû l’ă sirkad fo ü maɟâ e ü biv de pace e de festa, sensa pɟö kopâ, ñe brüƨâ. A be, dài: amô amô, brüƨâ l’incêns? Él magare posibol ke l’völês di “maerŏ pɟö añêl ña bierŏ pɟö i, dre ai ritöai d’i pader lă indel Gito; e ñe oter, po: ke adês a 'ndo me a fala... la paskʉa gösta per la nöitâ del nost brao reñ! E dapo, l’sarâ töt ün oter bankêt”... a?]

E a 'l so momênt de l’ö̆ltema d’i libasɟû ritüai, de 'l so post, kol kaleƨ arsâd sö, a l’diƨ isĕ: — Buna: kon kel öltem kaleƨ ke benedêt, a firme 'l me pato kol Dio Pader Sant per salvâv voter: e per voter a l’bierŏ, abĕ ke l’ê 'l me sang. Ke defati... a l’maɟa e l’biv ke kon me kel ke l’m’ă ƨemô a endîd, a piƨ de kavrî de skanâ... E isĕ, l’ê ura de part, per o' scet de om mesia, prope kompâñ ke g’ê stac fisâd e l’ê skriîd ƨo: salm sentedĕs. Ma... gʉai a lü, kel poer om... ke l’ê dre a part... per tradî! —.

E i dudeƨ ałura a domandâs ki ke l’ăvrês mai püdîd fa ü laûr del gener... ü de lur magare!, e a gürâ ü per ü “me, ñe mort!”. Po, la desküsɟû la s’ê ultada sö 'l parĕr ki ke de lur a l’sarês istâc ol pɟö importânt, a so tep. E 'l Geƨû:

— I re e kei ke goerna la ƨet, i komanda lur... e i se fa camâ a benefatûr! Mia isĕ per voter, perô! Intrâ de oter, ol pɟö importânt... a l’see kompâñ del pɟö semplicôt, e kel ke ge toka komandâ a l’see kompâñ de kel ke ge toka e l’ê bu adoma de servî. Sarâl ki ol pɟö importânt, e? Kel servîd a tâola... o kel ke i a servĕs? Mia döbe: kel servîd! E adês ...ardìm a me, oter: soi mia ke a me a servîv voter, a tâola, e: ŏi mia ülîd servîv me? —

[E ke m’se rinkŏrƨ a noter ke la manka la so bela laanda d’i pe e ke l’g’ă de ês ƨemô partîd ol tradidûr.]

E dapo ü momentî: — A sĕ... oter si kei ke me si restâc amîƨ in tate proe, finadês. E me, dokâ... so dre prope a preparâv ü post indel reñ, isĕ kompâñ ke 'l Pader Siñûr Sant a l’l’ă preparâd a per me. E ve l’dige me: oter sirî amô sentâc ƨo isĕ, a la me tâola per ol reñ sensa fi. E sirî sentâc ƨo 'n tace skrañ dor, per güdikâm a töte i trebü̆ del Eƨdraĕl.

Ma skoltîm be, oter, ke... sirî po töc prima pasâc 'ndel kriêl kompâñ de 'l formět: kesto... l'g'ê stac koncedîd a 'l dɟaol. Ma me ŏ pregâd tat per voter... akâ per te, Simû, ne ...ke restigev mai sensa fidüca! E te, Simû... kʉand ke te sé́rět amô a señ... fàga forsa a i to fradei! —.

Ol Simû iɫura l'ge diꝫ isě: — Aa, me, kon te... so pront akâ a eñ in preꝫû... e po a fas kopâ, per te, me! —. Ma 'l Geꝫû a lü:

— A... Simû... ke gran bela preda ke te set! E, per fabrikâ... a me me pɟâꝫ prope dei prede isě — [O m'völei kê magare l'ăbe dic "i ma toka, poerêt a me!"?] — Ma... te dige me ke stanôc istesa a 'l kanterâ mia gal... prima ke te per tre olte te faget aparî ñe de koñosem, me! —. E dapo ü momentî, a töc lă amô sensa fɟat:

— V'él mai mankâd vergŏt... kele olte ke v'ŏ mandâd in gir sensa bursî, sensa sak e sensa dope sândai, e? Ira: negŏt! Ma staolta, [me l'so ke] ki ke g'ă öna borsa i a töerâ dre, e poa 'l borselî; e ki ke l'g'ă mia öna ꝫbada, l'venderês fo a l'mantêl per krompân öna. A, sě... l'ê uramai ke per söcedîm prope a me kompâñ ke g'ê skriîd ꝫo "a i ă köntâd det insêm a i lader e a i bandîc!". A m's'ê prope dre a fenila fo... isě komê la me toka —. E kei lă: — Tè, àda ke: ke do ꝫbade, a la biꝫoña, i g'ê ꝫemô ke, tekade vɟa! —.

Ma lü: — Sě, sě: i ê asě, e n'ne ansa ak, cêrtoꝫa! Kele lě... i me salva de sigŭ̊r! Dèm... dèm dokâ, adês! —. E leâc sö, po eñîc de fo, i s'ê 'nviâc a 'l solet insŏ̊ per ol "mut d'i ülie", lü kon töc i so de dre. [Töc meno ü, ke l'se faa prope mia problěm ñe de tö ꝫbada, ñe de kapî se 'l Geꝫû l'éra pɟö tat sö 'l tö 'mpo 'n gir... o sö la delüꝫɟû... o sö 'l preokupâd... indel regordaga i so bei tep e pensaga a kei ke 'nvece riaa... Oter.]

Riâd lă sö 'l post, a l'ge diꝫ: — E adês, pregì poa oter, per vês forc e reꝫistî —.

Isluntanâd de lur ü kʉak pas e 'ngünikâd ꝫo, a l'prega: — O Pader... se te te ölet... töm vɟa kel kaleꝫ ke de biv, kela proa ke isě düra. Perô ne, mia kel ke öle me! Te l'set te kome te ölet, e isě amen, a l'ê 'l nost be! —. E... g'ê lă ün angel de 'l cel... a teñel sö de morâl, ke lü l'va aderitüra in angonea!, e l'prega pɟö capâd amô, po l'süda a grondenû, infina a sang, iskʉaꝫe töt ü sang del naꝫ!

[Töc laûr dokâ ke ergŭ akâ 'ndormĕt a l'ă est e l'm'ă köntâd sö...]

Po, delĕ 'mpo a l'lea sö e l'va lă d'i so: e i a troa lă 'ndormentâc, ki pɟö ki meno, e per ol maɟâ e biv de la festa, e per l'ura, e per la pura... ke i ge kapĕs det negŏt de negota, ñe i ed ol bandol, per öna festa de Paskua (ön'otra Paskua, anse, töc isĕ 'lluntâ de ka, e kon ñe ü [in] skarsela, dapo i speʒe dela sena, i oferte a 'l Dom e 'mpo de karitâ a ü per de poerêc lă de fo. Ma... oter)! E l'ge diʒ isĕ:

— Koʒê fi: dörmî, po? Sö bei desc! E pregì… o poerêc a oter, a la proa ke ria! —

L'ê dre amô a parlâ, ke l've 'nsă ü skuadrû de ʒet. A g'ê denâc a töc ol so Güda, ü d'i dudeʒ (a l'dormia mia, lü: l'éra stac ligĕr a tâola), e l'ge se fa aprŏv a 'l Geʒû... per baʒâl sö! E 'l Geʒû a lü: — Aa, Güda, amîʒ! Me baʒereset sö... per vendem!? —.

E kei otr'öndeʒ apena i ge ria a 'ntüî ergŏt... i salta 'mpe e i ge fa: — A... él adês... ke i okŏr i ʒbade, e, kapo? —. E ü l'mena lă öna tiga, de pɟat menomâl, a l'orega dreca d'ü servidûr del kapo d'i prec, ke se l'éra de tai adio ko sö i spale!

Ma 'l Geʒû l'fa pront: — Ma basta, lĕ! —. Po l'ge toka la so orega a kel lă ʒo 'n tera... e l'ê in pe bel e guarîd (perô a nisŭ l'ge fa ñe 'mpo efêt: laûr de töc i de! Oter).

Po, 'l Geʒû l'ge fa a i prec e a i so guardɟe e a kei oter kapi eñîc insă a töl:

— A si eñîc insă koi ʒbade e koi bastû... kompâñ de ĭga de brakâ ü delinkuênt ke skapa! Ma... s'ére mia lă töc i de 'ndel Dom kon voter? E lă... m'ĭ mia portâd ivɟâ, e! Cêrtoʒa, l'ê gösto kesta ke l'ura gösta per voter: ol fond del fosk... a l've fa forc, prope, eko, oter! —. E ɟura, dapo ke i l'l'ă capâd e ligâd sö... a i ă portâd ivɟâ, e i ă fac indâ de det indela so ka del kapo d'i prec.

Ol Simû Pɟero l'ge 'ndaa dre apena 'mpo deluntâ. Det indela kort, g'éra impiâd sö 'l fög e i ge staa aturen in tace, e poa 'l Pɟero l's'ê kucâd ʒo koi oter. Öna serventa (...'se fâela po amô aturen a 'st'ura, in meʒ a tace omasû, impŏ a biîc?!) a i ă est, lă 'n banda a 'l fög... la g'ă ardâd be sö 'l müʒ, po la g'ă dic isĕ: — Aa... te set a te u de kei lă de kel lă, e!? —. Ma 'l Pɟero... l'g'ă respondîd de no, prope no! E delĕ 'mpunî, poa ün oter a l'g'ă dic isĕ, a edel lă: — Ma sĕ, te set prope ü de kei lă, te! — E 'l Pɟero amô "noo, ñe

per insôñ, po”! Pasâd fo ün’ureta, ün oter a l’ge da amô: — Per me l’ê ira: kesto ke l’éra lă kon kel lă... Defati, a l’parla galelĕ... —. E 'l Pɉero amô öna olta: — Oĕ, a te, ma... set dre a köntâ sö koƨê po, te... Me, so prope negŏt de kel ke te diget te... me! —.

A l’éra dre amô a barbotâ... ke l’ă kantâd ü gal! E 'l Geƨû, ke l’éra mia tat deluntâ, a l’s’ê ultâd e l’g’ă ardâd iłâ drec a 'l so Pɉero: e 'l poer Pɉero oter ke preda... l’s’ê regordâd precîƨ kel ke 'l Geƨû l’g’ĭa dic “a l’kanterâ mia 'l gal, prima ke te te m’ăbɉet rinegâd tre olte, te!”: e staolta, skapâd fo de lă... a 'l s’ê metîd dre a pɉanƨ amâr.

E lă a deƨ menŭc de strada... poa ün oter a l’fenia de pɉanƨ, indön’otra manera: tekâd ivɉâ, poer diaol a lü (poer krist): dɉorsâ [dio l’sa] se adoma disperâd, o 'mpo a pentîd e penitênt. Oter. Förtüna... o mei: kara grasɉa, ol gal a l’kanterâ poa 'l de göst e benedêt.

Intât, lă de det, i omeñ k’i ge faa la guardɉa a 'l Geƨû, i a skersaa, i a pikaa, i ge bendaa sö i ög po i ge domandaa “indüîna, a: ki ke t’ă pikâd det, e?” ; e ƨo a insöltâl, insêm a ü muntû de fatöade.

Apena ke l’s’ê scarîd fo, töc i kapurɉû d’i tri klas, polîtika sköla e religû, i s’ê reünîc töc insema e dapo, töc dekorde, a i ă portâd lă a 'l so trebünâl güdĕ e i g’ă dic isĕ:

— Se te set prope te 'l mesia... fàmel kapî ak a noter... de sae! —. Ma 'l Geƨû:

— Kualsĕaƨe laûr ke ve dige me, oter me kredî mai! E se po ergota ve domande... me respondî ñak. E ɉura sentî kesto, ke l’ê Bibɉa, e l’ê dre a kömpîs: “scet de la so potensa del Siñûr, a l’vederî lă a 'l so post, a ma dreca de la potensa del Siñûr!”—. E lur a röda: — E magare te sareset po prope te... kel iscêt lă del Dio Sant, glôrea a lü, e? —.

E ɉura lü: — A me me par ke fi töt oter a ost komod; po l’ê ñe ƨbałâd, a di isĕ: e oter adês a l’fi deentâ ira! Adês l’ê pɉö ñe tep de câkole, ne? E prope oter ke m’ĭ apena... nominâd Dio .

Tat k’i spetaa adoma kel... l’ê stac ol señâl, e i g’ă dac del bestemɉadûr isfacâd:

— Ke biƨôñ a m’g’ăi amô de testemone uramai? M’l’ă sentîd töc be koi noste orege! —

[...A i ă sentîd töt kel ke ge barbotaa 'n pansa a lur, mia la so uƨ de lü! Oter.]

KO (V)INTETRÎ : PELÂT – KALVARE

A i ê saltâc impĕ töc kompâñ de tate mole… e kon lü ligâd sö i s'ê inviâc iłâ per portagel lă, a rüȥû e ȥbötû, a 'l Pelât, apena riâd insă de Ceȥerea… de fala po fenida a rĕgola. Lă de 'l Pelât perô, a l'vokoria oter ke ü "scet de Dio", per faga firmâ (per ol româ l'éra scet de dio akâ 'l so imperadûr Teberɟo: gösto kel brao omasêt, sĕ). E ɟura... daga a köntâ sö ke i l'lĭa troâd lă tate olte a skoldâ sö la ȥet, e a diga de pagâ mia i tase a i româ, e ke 'l re l'éra lü... Ol Pelât a l'g'ă domandâd a 'l Geȥû:

– Aa... e isĕ, omasî, ta sareset a te ü re d'i Güdĕ, e: de kei ke ȥboga fo ke kompâñ d'i sfons! Ma, sensa ne 'l föder d'öna ȥbada... ü re? –.

E poa lü kom'a i kapi, ol Geȥû l'g'ă respondîd: – Me... me par ke te set dre te a dil, kon kei skalmanâc lă. Perô te te penset ergŏt d'oter –.

Ol Pelât, ke prope bambo l'éra mia, l'ê 'ndâc de fo, de la ȥet e d'i kapurɟû, e l'g'ă dic isĕ: – Per me könt de me, me ge troe negŏt, a kel omasî ke, de metel a mort –.

Ma de lă i ge daa det de pɟö amô: – Àda ke l'te met la ȥet kontra a predikâ kompâñ de kel Güda lă ke trentâñ fa l'se reultaa de la Ǵalelea infina ke! –.

Kuand ke ol Pelât l'ă sentîd isĕ, a l's'ê 'nfurmâd se l'éra delbû ü galelĕ; e ɟura, dato ke l'éra d'i bande 'ndokê l'komandaa ü falinî a l'Erôd, a l'ge l'fa portâ lă a lü, ke per i feste in kei de lĕ l'éra gösto eñîd insă poa lü de Teberiad a Gerüȥalêm.

Ol Erôd, a ed ol Geȥû l'ê stac ñak kontĕt, tat ke l'g'ĭa oɟa ȥemô de impŏ de edel, per (v)ĭn sentîd a parlâ: e l'isperaa de edel a faga sö kuak mirâkoi, se mai a l'valia ergota de pɟö de kel oter bateȥadûr (...turnâd viv?). E isĕ, l'g'ă dac det akâ lü, domande sura domande: ma 'l Geȥû l'g'ă ñe mai dac de resposte. E 'ntat, kapi e kapeti ke g'éra lă i g'la menaa amô koi so aküȥe stantide. Ma l'Erôd, koi so ȥgeri, l'ă fenîd kol töl adoma 'mpo 'n gir: a l'g'ă metid sö 'l mantêl ke ge 'ndaa be a lü, kel bɟank d'i mac, po g'l'ă rispedîd iłâ a 'l Pelât [...a töl in gir impŏ akâ lü "atênt te, ke 'l re so me... e kesto ke l'ê afare to": ke lü n'n'ĭa ȥa ŭd asĕ del ko del Goân, per dörmî pɟö de noc. Ñe ge pasaa po

per ol so, de ko, de ĭga denâc... ü skampâd a 'l macêl de scetî ke l'ĭa urdenâd ol so pader, prima de mör. Oter]. Po, àda te... kei du lă ke fin'a ɉer i se usmaa ñak... k'i se sarês ontera 'nvelenâc intrâ de lur e mandâd lă la buna nöa a i so kapi de Roma... de ɉura i ê deentâc ak amîƨ (a be ke 'l bolpî l'ès mia ülîd töga fo i kasteñe de 'l fög a 'l... so söperɉûr; perô l'g'ă teñîd perbenî 'l sak poa lü)!

Ol Pelât, dokâ, turnâd a lü 'l balî... l'ă konvokâd amô 'n pɉasa (kɥantemai!) ƨet e kapi de töte i kɥaletâ, e l'g'ă dic isĕ: — A m'ĭ portâd ke kel om ke... kompâñ se l'éra ü reolüsɉunare... A l'ŏ 'ndagâd sota i osc ög... e g'ê reƨültâd vira negŏt de kel ke ga fi 'ntort. E po ñe 'l nost Erôd, ke m'l'ă mandâd ke amô a me, ñe lü i a troa perikulûƨ: a l'völ prope di ke l'ă kömbinâd negŏt de meritâ de mör! E ɉura po, kontentìv: ga forŏ da öna kɥak fröstade: se l'v'ă ofendîd... isĕ l'meterâ a post ol ko; po l'laserŏ 'nda —.

Per i so feste de Paskɥa de lur (la memorɉa de la so braa liberasɉû, öna olta vɉa de 'l Faraû) l'éra gösto abitüâd a lasaga 'nda ergŭ de kei det in preƨû. Ma kei lă... maɉâd la foɉa, i s'ê metîc dre a skalmanâs töc insema: — Kesto ke sö 'n kruƨ... e fo ol Barâb! —.

Ol Barâb a l'éra det perkê l'ĭa kopâd ü, indöna meƨa rivulüsɉû öna olta in sitâ. Ol Pelât perô, mia dekorde... pöntera [pɉö o(le)ntera] l'preferia desliberaga fo ol Geƨû...

Ma kei lă amô: — In kruƨ Sö 'n kruƨ! —. Ol Pelât, per la tersa olta: — Ma... ke mal v'ăl po fac, de mör in kruƨ!? Me g'ŏ troâd propɉamenta negota... per mandâl a mort. V'ŏ dic isĕ ke l'forŏ fröstâ: ma dopo me toka lasâl indâ! —

Kei lă de bas perô i uƨaa sö semper pɉö fort... e adês i faa 'mpo a pura, e i soldâc i se agitaa... Finakê 'l Pelât (ke a töte i manere l'g'ĭa ƨa bel e pareƨâd, lü, per kei krapû lă semper pronc a reultâs, tre bele kruƨ per söbet dapo 'l so festû de lur...) a l'ă cedîd: e l'ă firmâd la so kondana ke i ă pretendîd lur. Isĕ, per la karôtola (de 'mbunii sö) a l'g'ă lasâd liber ü d'i tri, kel maskalsû metîd det in preƨû per revolüsɉû e per ĭ kopâd, ñak; e per ol bastû (de faga po ed be ki ke l'komandaa, lă)... a l'g'ă mandâd a mör kel ke l'ĭa mai fac det ñe negŏt de mal! E isĕ... 'ntra redikol e kreminâl patentâd, lâesen i ma, a la so manera ritüâl de lur lă, e fas sö a lü la so braa neca griƨa 'nde storɉa [a l'sa 'nkredia

po d'ĭ salvâd la faca e poa 'l post; mia per tat amô, perô: storȷa a kela. Oter].

Intât ke i a porta vȷa, i ferma ü tal Simû de Sirĕ, ke l'turnaa a ka d'i so kap... e i ge karga sö la kruƨ de portâ de dre a 'l Geƨû. A g'ê dre a ü bordêl de ƨet, e öna kʉak done k'i fa lamênt per lü, e i pȷânƨ [öna konfratêrnita, o ergöne d'i so k'i l'l'ĭa sirkâd?]...

E 'l Geƨû, ultâd invêrs de lure, l'ge diƨ isĕ:

— Aa... otre scete de Gerüƨalêm... mader isnatürada koi profĕc! Löcì mia per me, otre! G̑'ĭvrî asĕ de löcâ per votre e per i osc, de scec! Ke, êkola, a l'ria de kei de, ke s'digerâ isĕ kol profĕt "beade i pötaege, kele ke ñe scec i ă fac ñe lac i ă dac... per ol macêl!". Iɫura, la ƨet la digerâ "koline burlìm adôs e muc sotrìm!": perkê se l've tratâd a kela manera ke ol leñ verd... sarâl po tratâd komê kel töt mars, e!? —.

Riâc sö sö l'ispontû k'i ge diƨia "ol krap, ol kraño, Kalvare", lă i ă metîd in kruƨ ol Geƨû, e po ü per amô de preƨunĕr (du brigânc, ma forsâk impŏ a patriote: de faga ed a töc), ü a ma dreca, ü a mansina de lü. E 'l Geƨû l'pregaa: — Ne, Pader: àrda de perdunaga, te: ke... i sa po ñak kel k'i ê dre a fa e a fas... e tat de meno kel k'i ê dre a fam a me e a fat a te —. E i soldâc a i ă trac a sort ki ke enƨia i so du stras: Bibȷa, salm intedû!

La ƨet i staa lă a ed. I kapurȷû invece i ă skersaa e i se diƨia: — Tace d'oter a n'n'ă salvâd... a s'sent a di: e adês dokâ se l'ê delbû lü ü meso del Siñûr... a l'se salve po lü, o no! Ke dapo kaƨomai... a l'me salverâ poa noter, a! —. [E, sensa saîl, i lasaa fo del ƨög "Ergüdoter, sö de sura"... o almeno i rescaa mia de tral in bal trop de persuna, a s'se sa mai! Ma... oter.] Poa kʉakdŭ d'i soldâc a i a skersaa, e 'ntat i ge daa 'mpo de aƨît de biv, e i ge diƨia: — Per vês ü re d'i Gödĕ... te fe prope mia bel vêd! Forsa dokâ: l'ê adês, ol to momênt... o pȷö! —. G̑'éra sö defati sura 'l so ko ü kartêl, kon skriîd sura "Geƨû Naƨarĕ Re Güdĕ". Ü d'i poer diƨgrasȷâc ke i éra lă 'n kruƨ a lur... dopo 'l so brao botî de fröstade poa lur... a i a 'ngörȷaa akâ lü: — E 'ɫura, a te poer dȷaol! Se te set ergŭ... ü krist ke al vergŏt (ke val ergota)... sàlves te, po sàlvem a noter dokâ, adês: a m'sei [s'éi] mia ke a noter per ĭ laorâd per ol mesia, e? Ma ke m'se salva pȷö... ke l'me salva pȷö negŭ... ñe 'n tera ñe 'n cel! —.

I see po stac delbû 'mpŏ a patriote, o mia... kel oter perô l'ge baȷaa dre: — Sito, te: bestèmȷa mia 'l mesia ke g'ă de riâ! Po, se almĕn a mör te g'ĕ ü falî de timûr de Dio... préga: mia 'ngörȷâ ü ke l'ê ke 'n kruƨ kome te! E me e te, almeno, l'ê a gösta isĕ, ke per vês kastigâc... m'ă po be fac det vergŏt! Ma lü ke, lü... l'ă ñe mai fac ergŏt de mal! A, Siñûr Grand: se te capet det kel santôm ke... sèrem mia fo la porta söl müƨ a me pok de bu ke ge eñe vȷadrĕ —. Po l'g'ă dic a 'l Geƨû: — E te, profĕt... regórdes magare de noter poer diƨgrassȷâc ke 'nsem a te, a... indel to bêl post ke l'te speta, te! —.

[E dokâ l'völ di ke n'n'ĭa sentîd a di ergŏt a lü, de 'l so "reñ" del Geƨû. Isĕ... per ü menŭt ol Geƨû l'g'ă ŭd a ü falî pȷö car ol valûr de kel ke l'ge söcedia, e ke l'möria prope mia per ol pernegŏt.] E 'l Geƨû l'g'ă respondîd isĕ:

— Sigŭr, te l'dige me: te te set gösto ƨemô de ke... in paradîƨ insêm a me! —.

E l'éra a la so braa resposta 'n finisȷû ak a 'l diaol, ke l'sirkaa amô de fa borlâ ƨo la kruƨ, indêl ved ke l'veñia ñemô mia ƨo lü. Ma, oter...

L'éra skuaƨe meƨdĕ, e g'ê eñîd fosk töt aturen, sö 'l mond: fin'a i tre t'ăvreset dic ke g'éra ñe pȷö 'l sul in cel! Ol tendû del Dom a l's'ê strasâd sö indelmêƨ... ke kei de noter k'i sia komâ ke l'éra fac i ăvrês vest a dervîs ol cel ke g'éra pitürâd sö sura... kompâñ se 'l Siñûr a l'veñia de fo (o se l'ga dervia fo l'ös del so tabernakol a ergŭ! O a töc, a la finfî, kol Geƨû ke l'éra dre a riâ sö!). Mai ñe söcedîd, prima... ergŏt de 'l gener! Ma se l'könta sö amô a 'nkö, de testemone k'i koñôs ñak ol Geƨû: öna bela skosa de teremôt l'ăvrâ krepâd la trav indo' l'éra fisâd ol tendû...

Sö la so kruƨ, ol Geƨû kon töta la so uƨ l'ă pregâd isĕ: — O Pader... [me so semper istâc indei to ma... ŏ fac töt, ŏ dac töt... a m'g'ă riâd... e] adês so ke amô töt indi to ma! — [Skuaƨe kompâñ de di sö l'orasȷû dela sira, o de salüdâ la mama e 'l papâ, adoma 'mpo surc. O... ke l'ge fes sentî be a tace surdi, lur lă... ke lü l'pregaa?]

Po, dic isĕ... l'éra a mort. Fenîd de tra 'l fȷat, fenîd de bat ol kör: fenida la storȷa, t'ăvreset dic! [Ma isĕ po, lü l'turnaa delbû "a la ka del so Pader"... oter ke a 'l tep ke l's'éra fermâd lă a 'l Dom, a i so dudeƨâñ!]

Ol kapitâ d'i soldâc, a ed dei laûr kompâñ... a kuak manere ispirâd de 'l cel a lü l'ă dic sö: "A, de sigŭr... ün om isĕ l'éra ün om del dio!"—(ergŭ i ăvrês po sentîd "a l'éra ü dio!" o almeno "ol so scet d'ü dio!". Dic isĕ de ü pagâ... ke i a koñosia ñak, kel ke l'ĭa fac in veta!). E poa tace de kei k'i ĭa est kei fati lă, uramai i turnaa a ka ʑbatîc a la granda, po i se n'dölia a 'mpo, a sirkâs ol perkê e 'l perkome (kuakdŭ de sigŭr i se n're-gorderâ po pɉö innâc, de konvertîs, a la fi). A öna buna distansa (amô Bibɉa: salm 38) a i éra lă a oservâ töt akâ dei so amîʑ k'i g'éra 'ndac idrĕ de iʑî fin'a mia tat prima, po dei amiʑe ke g'éra eñide dre de la Ǵalelea fin'a Gerüʑalêm per i feste, fina a la so pro-cesɉû d'i "oʑana!" (sedenô... m'i savrêsei komê töc kei laûr ke, e?); ma nisŭ e nisöne i sera koʑê fa, oramai, e i se askaa ñekâ a 'ndaga lă aprŏf a la kruʑ.

Ǵ'éra lă poa ün om, tal Goʑep, ü del trebünâl söprĕm, persuna deña, ke l'éra mia stac dekorde koi oter kapi, kel k'i ĭa decidîd e fac. A l'éra de Rematea, öna sitâ d'i Güdĕ, e l'ispetaa 'l reñ del Dio Sant; e sikome ke l'ĭa 'mpo koñosîd ol Geʑû, e po kom-pâñ de 'l Tobî l'soportaa mia bandunâc i korp d'i santôm... a l'ga s'ê preʑentâd lă de 'l Pelât, po l'g'ă sirkâd ol korp del Geʑû. Ol proküradûr româ, impŏ a merveâd ke l'födês ñe ü parĕt ñe ü amîʑ del mort, ma ü a 'mportânt in sitâ... a g'l'ă dac.

A i ă trac ʑo de la so kruʑ [la sie staca faca sö prope per lü, o ʑa dovrada... a i ă po la-sada lă sö; e la sarâ magare a eñida buna per vergŭ d'oter]; a i ă ultâd det indŭ lensŏl, po i ă metîd det indöna büʑa skaada det indela preda ia del mut, indokê g'éra ñemô mia stac metîd det negŭ [ke la see po staca la so, o öna fecada per l'okaʑɉû]. Isĕ po, àda te: d'i bras del so pader in cel in bras a la so mader, indi bras a 'l so Güda, imbrâs a la so kruʑ e de lă 'mbras amô a so mader e a la so braa tomba; e per semper in bras amô a 'l so pader sö in cel! Ke isĕ, po, poa noter a m'pöl vĭga mia trop terûr de la nosta, de kruʑ e de tomba, dopo la so de lü, êkola! Oter.

A l'fenia 'l de aante la Paskua, e l'se 'nviaa ʑemô ol so sabat sant... I fomne eñide 'nsă de la Ǵalelea kol Geʑû i g'ê 'ndace dre a 'l Goʑep, i ă est la büʑa e i ă est a metî det ol Geʑû: i g'ă dic grasɉe a 'l Goʑep, po, a büʑa serada fo be, salüdâd e sigürâd k'i sarês

veñide lure pusdomâ a kürâ pɉö be 'l korp... a i ê turnade ʑo 'n sitâ, a preparâ önguênc e pröfõm, koi so brae lanterne 'mpiade; tat, impestade sö kol mort, i püdia pɉö maɉâ l'añelî, per kela paskua lă (fo ke i ès fac prima, 'nsem a i so amîʑ del Geʑû det lă 'ndel senakol: ke ɉura i pensaa “a m'g'ăvrâ mia tep per la ceremoña, domâ... e a paskua l'me söcederâ be ergŏt de gros, a töc noter!”). Po, kompâñ ke g'ê preskriîd a 'l sabat, a i ă posâd. I s'ê pɉö müîc negŭ, perkê l'éra deluntâ, e perkê s'püdia mia fa dei mestĕr.

D'altronde, i ăvrês a troâd lă i guardɉe.

Ke isĕ po, fac a pontî töt kel ke l'g'éra stac sirkâd, poa 'l Geʑû l'ă posâd.

KO (V)INTEKUATER : A LA TOMBA — ASENSɈÛ

Ma... ol prim de indillaûr [*in de de laorâ*] de la so setimana de lur, dapo 'l sabat, söbet matina bunura i s'ê portade 'ɫà a la tomba, koi so laûr k'i ĭa ʑa preparâd per benî. E... i ă troâd lă ʑemô spostada la preda ke prima la seraa fo la büʑa: ma 'ndace de det... a i ă mia troâd lă ol so korp del Geʑû! A i éra lă sensa saî koʑ'i g'ĭa de fa... a rendes könt e a das öna reʑû... e g'ê komparîd lă du omeñ, koi estîc k'i berlüʑia töc. Lure, stremide, i fisaa ʑo 'n tera koi ma denâc a i ög. E ɉura i du omeñ (de sigŭr, mai pɉö i soldâc de guardɉa: pöldâs... ol Moʑê e l'Elî?) i g'ă po dic issĕ: — Siñî pör det be, otre, de brae! Koʑe sigetî a ardâ 'n tera... sirkî a fa, po, ke 'n meʑ a kei ke dörma, ü ke l'ê bel deʑd ön'otra olta? Merâ pɉötôst turnâ fo 'n meʑ a i viv, per sirkâ ü ke l'éra mort! A l'ê pɉö ke, lü: l'ê resüsitâd! Él mia öna eta... ke l've diʑia, ʑemô de 'ɫura lă 'n Galelea, “a l'ê necesare ke 'l mesia l'ge eñe metîd indimâ a i farabuti, a l'see metîd sö 'n kruʑ, e a 'l so ters de l'turne amô iv”!? Sarala öna nöitâ, öna stramberea, adês? —.

E i s'ê po regordade, sigŭr, d'i so parole de lü... e ke l'köntaa sö 'nfin'a ke l'éra nasîd det indöna korna büʑa; e adês dokâ, d'öna büʑa l'éra nasîd amô, resüsitâd!

E turnade ʑo 'n sitâ, töte kontete i g'ă po köntâd sö töt a i öndeʑ, e a töc i oter k'i se

troaa lă 'nsema. Prope: la Marɟana de Mâdela, la Goana, la Mari de Gakom e i otre fomne ke g'éra lă kon lure, i g'l'ă köntâd sö a i apôstoi e a la so mama del Geƨû.

Perô, m'se 'nkrederâ mia diolte ke töc i ă po tölda sö per buna, ne, la nöa! Töcimanere, 'l Pɟero (ke fin'a mia tat prima l'éra dre amô a löcâ de ergoña) l'ê saltâd sö e l'ê kurîd lă a la tomba, e l'ê 'ndac de det, e l'ă est lă adoma i so bende de lü, töte be a 'l so post del ko e d'i gambe e del böst, ma... öde: i fasaa sö pɟö negota! Po, dapo, l'ă giroagâd ü falinî 'nsö e 'nƨo per la sitâ, a sent a s'köntaa sö koƨê... prima de turnâ lă koi oter amô: e l'ê ñak restâd... per kel ke l'ĭa est... e per kel ke poa lü l'ĭa mia est. ...Po, oter.

Kel de lă amô, dapo, du de lur i éra partîc söbet dapo 'ste storɟe lă de done; e prima de ed a turnâ 'ndre 'l Pɟero (ma... spetâl a fa, per koƨê, po?) i éra lă per la vɟa k'i 'ndaa fo a Êmaus, ü paîƨ lă a sul ke ü per de ure de Gerüƨalêm; e i parlaa 'ntra de lur de töt kel ke g'éra söcedîd. E 'ntat k'i deskoria e i desködia... l'ge s'ê metîd in banda 'l Geƨû... e l'kaminaa 'nsem kon lur. Perô, lur a i ă ñe koñosîd: o i g'ĭa sö do bele kröste sö i ög, o ke lur du i a konosia ñemô mia de persuna, o sedenô lü l'ge sömeaa mia trop amô a kel de prima. Oter.

E lü l'g'ă dic isĕ: — Si dre a köntâ sö koƨê, po, de bel o mia, e? —.

Ałura i s'ê fermâc. E ü d'i du, ke l'se camaa ol Kleop, a l'g'ă dic isĕ:

— To se po isĕ forêst adoma te... fo ke a la kapetâl, a… de saĕ miga kel k'a g'ê söcedîd estâ semana, ke? —. A l'g'ă domandâd: — E koƨê... dokâ? —. I g'ă respondîd:

— La storɟa 'kkel Geƨû lă... kel fo 'nNâƨaret, k'a l'éra ü profĕt fort a parole e a fati... deante a 'l Dio Siñûr e a töt ol mond; e komâ e kapi d'e prec e kei oter kapi e l'l'ă po enƨida amô lur a staölta, e e l'l'ă capâd e tradîd, per fal kondanâ a mort, po e l'l'ă a menât iffô e metîd sö sö 'ndöna kruƨ! Notre... m'ga speraa daldebû k'a l'fös lü kel k'a l'ga tokaa deƨleberâ fo ol Eƨdraĕl! Ma 'nkö, l'ê dre a pasâ fo a 'l so brao ters de uramai, dopo k'a l'g'ê kapitâd kei laûr lĕ. Otro ka kel ka l'disia lü diölte "tre de po turne 'ndre": uramai, kʉak ure... po l'sarâ sul ke ö kadaer e basta, e ña 'l Siñûr... 'nfena kaƨomai a 'l de 'lla al d'ol Gôƨefa... Otro ka câkole 'ffomne! Sĕ... ö per eddone e m'ă fac

restâ ak: e deƨ isĕ k'ê 'ndace 'ffo folâ a la so tomba estamatena bunura, e k'e ă pɉö troâd lă 'l kadaer, e po e m'ă a dec k'e ă est a doi ângei! E kei e g'ăvrês dec essĕ... ke lü l'éra amô iv! Ma, s'sa po be: fomne, des parole... fati magare pötôst mes, konâ ü! E dopo... ga sarês po 'ndac sössö̌ a ü per d'e nosc amîƨ, fo lă a la so tomba, e e ăvrês troâd folâ kompâñ k'e ă köntâd sö e done; ma lü... de sigǚr e l'l'ă ñamô mia est negǚ, lü. A... ke m'sa salva pɉö ña staölta! L'ă prope ƨbałâd sö töt akâ lü, poer krest a lü! Ma poa 'l Siñûr, ne, pota... lasâl mör essĕ, po! —. Oter. ...E 'łura, l'ă parlâd lü:

— [A... poer lok a oter, e a rilênt indel kono a krêdega a kel ke i ă a ƨemô dic i profĕc!] Ma, g'ĭel mia gösto de patî töc kei laûr lă, ol mesia, e de riâ sö isĕ 'ndela so glôrea!? —. E a 'nda, 'mpresapŏk tüƨo kei dü lă a i fomne... l's'ê metîd dre a spɉegâga sö de 'l Moƨê a töc i profĕc, töt kel ke 'nde Bibɉa a l'prediƨia de lü, prope.

E, riâc lă aprö̌f a 'l paîƨ indokê kei du lă i se fermaa lă... lü l'ă fac per tra drec amô (a l'g'ĕra prope mia de fermâs lă, lü). Ma lur i ă po a skʉaƨe öbligâd a fermâs: — Stà ke ensêm kon notre, dài... K'a l'ê a tarde uramai, e 'l sul a l'va ƨo 'ssota — [de sota]: 'ndarĕt po 'ndoê... a 'l fosk... ka to se ña de 'ste bande, te, po, a?! —.

E ɉura l'ê 'ndac de det kon lur. E kʉando k'i ê stac sentâc ƨo a tâola... lü l'ă töld sö ü pa, a l'g'ă dic sö la so braa benedisɉû, po l'ge n'ă dac ü capêl per ü [e isĕ (k'i g'ăbe po est det o mia i büƨ d'i coc indei so ma... ma sensa faga tat kaƨo?) l'g'ă fac ak a lur la so "prima kümiñû", dopo la so a kei oter lă indel Senakol... ke lur du i ĭa sentîd a köntâ sö? Oter.] Po, kasâd ƨo töc ü bukû... lü kondǚ pretêst l'ê leâd sö de tâola. E ɉura... i so ög de lur lă i ge s'ê dervîc fo, e i l'l'ă po koñosîd: ma lü... l'éra ƨa bel e skomparîd, e i l'l'ă pɉö est ön'otra olta! E 'łura, i s'ê dic isĕ ü kol oter:

— Pota, poer lok a notre, prope! E se, ka... l'ma sa skoldaa sö 'l kör ƨamô entât k'a m'kamenaa e lü l'parlaa e l'espɉegaa e profĕc! —. Êkola, prope: a i ă rescâd de "ed mia e sent mia" ñe staolta... ög serâc fo e orege stopade, perkê per lur "uramai l'éra ƨa trop tarde" (po... "a ed o a sent ol Siñûr... g'ê a meƨo de mör sö 'l post")!

Invece, e tata grasɉa... saltâc impĕ a l'ato i ê turnâc lă söbet a la kapitâl, indoke i ă po

troâd lă i öndeƨ e kei oter amô d'i so töc insema, k'i se diƨia ƨemô akâ lur "Ol Geƨû l'ê resüsitâd delbû! L'ê bel e persüâƨ poa 'l Simû, mia 'doma i done!". E isĕ, poa lur du i ă köntâd sö kel ke g'éra söcedîd dre a la vɟa, e k'i l'ĭa po koñosîd adoma 'ndel iscepâ sö 'l pa, a tâola... mei tarde ke mai!

E prope 'ntat ke i éra dre a köntâs sö töc kei laûr ke... i s'ê troâc lă indelmêƨ... ol Geƨû 'n persuna!, ke l'g'ă dic isĕ "Paƨ a töc voter, amîƨ".

Spaentâc asĕ e ƨbatîc, i se 'nkredia amô de ed o' speret fantasma d'ü mort. Lü perô l'g'ă dic isĕ: — Inkemanera, po, isĕ purûƨ? E 'nkemanera, po, tace döbe 'n kör? Ardì mo ke i me ma e i me pe: sĕ... so prope me! Tokìm, po ardì be: ü speret... a l'g'ăvrês po mia pel ñe os isĕ komê g'i ŏ me! —. E 'ntat... a l'pestaa ƨo sö l'impɟantît, e l'batia i ma. E sikome ke i ge riaa ñemô mia a krêdega delbû e a ês kontĕc, tat ke i éra restâc... a l'g'ă sirkâd ergŏt de maɟâ! Lur i g'ă dac öna priƨa de pes röstîd, e lü l'l'ă capâd indimâ... e l'l'ă a maɟâd, prope, lă denâc a lur, e l'ă ülîd a ergŏt de biv! Po, l'g'ă dic isĕ ak a lur, töc insema: — Él mia kel ke ve diƨie a prima? Ve diƨie mia prope ke biƨoñaa ke l'söcedês töt kel ke g'éra skriîd ƨo de me det indi leber del Moƨê, d'i Profĕc, e po d'i Salm, e? —. E isĕ l'g'ă spalankâd fo la ment a kapî töta la Bibɟa, kompâñ de prima kon kei du lă dre a la vɟa. E l'g'ă dic isĕ amô: — Isĕ g'éra ƨo niger sö bɟank! Ke 'l krist a l'g'ĭa de patî po de turnâ 'ndre iv a 'l so ters de! E ke indêl so nom ge sarâ predikâd fo a töt ol mond konversɟû e perdû, a partî de la nosta pôera kapitâl. E oter, êkola, de 'nkö si a i testemone de töt... a partî de la nosta pôera Gerüƨalêm. E me ve meterŏ adôs kela forsa santa, ke a nom del me Pader v'ŏ ƨemô a tate olte 'mprometida. Intât, a stirî ke in sitâ, finakê kela forsa lĕ del cel la ve bateƨerâ kol fög! [O l'ă ülîd di, diolte, "e kon kela forsa lĕ stirî a 'l mond a portâ fo ol Vangĕl despertŏ̈t, finakê l'sarâ 'l momênt del vost batêƨ indel fög; e isĕ turnerî a fam kuruna a me, kompâñ ke v'ĭe dic"...?]

E dapo kei laûr ke i ê 'ndac de fo töc insêma, öna buna traca 'łà vers a Betaña (ke g'éra lă amô ol Laƨer, eñîd fo de la so tomba a la uƨ del Geƨû); lă, arsade sö i so ma a 'l cel, a i ă benedîc: e 'ntat ke i a benedia a l'se sluntanaa, e l'veñia portâd sö 'n cel.

KUA A 'L " VANGĔL DEL LUKA" SEGŎND ME

E iłura lur, dapo 'mpo de adorasɟû... a la finfî i ê turnâc ƨo töc kontĕc in sitâ. E lă i ê stac lă 'ntre ka e Dom, a lodâ e ringrasɟâ ol Dio Grand Siñûr Sant, e a teñ viv ol pensĕr de lü turnâd indrĕ a salüdai e a rinfrankai. ...Infin'a kel de lă ke 'l fög del so sant isperet de lü i ă po mandâc fo töc a la so missɟû, amô öna olta denâc a lü kompâñ de prima, ke 'l Geƨû s'i ĕra trac insêm aposta, in kei añ lă. E ki ke öl saigen de pɟö... se l'ă po kapîd almĕn ke g'ê pɟö de sirkâ lă a Gerüƨalêm indoke l'ê 'l Geƨû... ma de 'ndaga dre pötôst a 'l Geƨû 'ndoke l'ê adês... a l'g'ă adoma de capâ 'ndei ma kel oter leber ke me, 'l Luka, amîƨ d'i so amîƨ del Geƨû, ŏ skriîd ƨo amô, per so grasɟa, dapo ke ŏ sentîd amô a tace laûr d'oter, e in partikolâr dapo ke ŏ koñosîd, e per impŏ a servîd, kela gran konküesta del Geƨû mort e resüsitâd, ke l'se cama Saul, ol Paol. Po... amen, e deograsɟa!

E poa me ve salüde, kol domandâv isküƨa, se so mia stac bu de fa de mei (ma l'ê a 'mpo ke... de mei e de mêlega so teâd fo: adês a fo 'l bidêl), e sküƨa a d'i dupɟû ke va sömeerâ de troâ det (...a i ê mia roba mea), e de ergotina de impŏ spostâd (pukî, ne) e de ergŏt de ƨuntâd lă impŏ... pok elegânt (e l'ê roba mea). Perô, me ma par ke l'manke det negŏt de importânt... e ñe ke ga see det vergŏt de fals o de imposibol. Me v'ŏ mia imbroɟâd sö... e v'ŏ be dic a söbet de prensepe ke ke isé oter avresev mia "leƨîd sö ol so Vangél del Geƨû", ma adoma skoltâd komê la könterês sö me bergamâsk de inkŏ ke, dopo ĭ leƨîd sö a la me manera ol test itałà de kel ke noter a m'cama ol "Vangél del Luka": ke l'sarês a di po ol liber de ɟura riâd ke infina a noter, indokê g'ê skriîd det öna filena de laûr sö 'l Geƨû e de laûr dic e fac de 'l Geƨû, sentîc a köntâ sö in tace añ de 'l Luka prope d'i so amîƨ del Geƨû, e po skriîc ƨo adoma kuando ke uramai skuaƨe pɟö nigŭ de kei amîƨ lă i püdia pɟö cirkulâ a köntâ sö a uƨ kel ke l'éra stac e ke l'ĭa dic e ke l'ĭa fac per noter ol Nost Siñûr Geƨû Krist: öna eta löminuƨa, töta spendida a ês ol vangél del Dio lüminûƨ dela eta, e del so reñ poa ke adês (e mia adoma "dopo, de lă") per ki ke ga sta. Per noter. E ke isé la see!

Per ün an dumela de göbel... e ü göbel amô de dumela añ. Longa eta! Adio.

Siñûr, siña ƨo amô te, ke m's'ê semper a kela, ke: ki ke ma salva, sedenô?